TÜRK TARİH KURUMU
KÜTÜPHANESİ
A003504
A 3347/1

تلانچی قزی.

محرری: محمدعیاض الاسحاقی.

Казань.
Электро-Типографія ШАРАФЪ.
1907 г.

قزان، شرف مطبعه سی

تله‌نچی قزی.

سعادت، اوچ یل موندن ئلك توغان، آول حضرتینك قزینك اسمی بولغانغه، حسنی‌جمال آبصطایه قزینك اسمی ملا قزینقی توسلی بولسون دیب «سعادت» قویدرغان ایدی.

سعادتنك اسمی ملا قزینقی توسلی بولسه‌ده، بولارنك تورمشلری ملالرنقینه بتونلای باشقه ایدی.

ملا قزی سعادت، آول قزلرینڭ قدرلیلرندن بولوب اوسه ایدی. اما بزنڭ حسنی ابینڭ سعادتی آتاسی شریب آبزی برلن آناسینڭ، قول کوچی برلنگنه تربیه‌لنه ایدی.

ملا قزی سعادت یاشدانوك شغرداوقلی چیتوك کاوش کیگانده، بزنڭ سعادتنڭ اوز ته‌پیلرینه باشقه آیاق کییمیك یوق ایدی. ملا قزی ایدندن توشامگه جیتارلك کوزگیلرده، بتون کیلشون قلنشلرین توزاتماسه‌ده، اوستالگه قویغان، آچیق کورساته تورغان کوزگیده بیزه‌نه ایدی، بزنڭ سعادت ایسه ایسکی بر تین یارملق آقچه توسلی توگاراك کوزگیدگنه، توسین باشین قارانغالی ایدی. اول کوزگیده، اوتکان یل کیتکان کورشی قزی‌نڭ کیاو بولاگی‌گنه ایدی.

ملا قزی باشینه تنکه‌لی قالفاق کییوب ئوسه ایدی. اما بزنڭ سعادتکه سیتسه یاولقده کوبدن توگلگنه باشین اورته باشلاغان ایدی. اول یاولقنیڭ یاڭی وقتنده کشی اویینه فلانغه بارغانده کیره‌ك بولسه آنیسی یابنغانغه، کشی کوزینه اول یاولق

برلن کورینو اویات بولوراق بولغاچقنه. بو یاولق سعادتنك بتونلهی اوزینکی بولا ایدی.

سعادتنك کولماکی ملا قزینقی توسلیاوك بولماسهده، أنیسنه کییارگه کچکنه بولغانغه هر وقت اوز آتینه تگلگان بولا ایدی.

زور اوسه، اوسه شریب بابای بردن بر قزینه بیك ماطور ایتدیروب چاباتا توغوب بیره باشلادی، انیسینك بهیلهگان اویوغی برله بو چاباتانی کیونگاندهگی سعادتنك شادلیغن هیچ ایتوب بترو ممکن توگل ایدی. اول شول کوننی یخشیلانغان کبك بوله ایدی. کورشی قزی برله برده قارشمایینچه چای صووینهده باروشه ایدی. حتی باسمه آشا چیلاگنده چیغاریشه ایدی. بو شادلق سعادتنك یوزینه بیك کیلوشه ایدی. آنك هر وقت آچیق یوزی تاغن نورلانوب کیتهایدی. شوندی وقتده مونك یوزینه قاراو نیندای کشیگهده بر قلبی راحتلك بیره ایدی.

کوز کونلرنده قرق تارتماچی کیلگاچ حسنی

جمال‌ابی بیرگان «قاراقلاقنك»(*) کوکایینه(یمورقه‌سینه) صاغز برله قولغه تاغارغه آلغان تویمه‌لر، سه‌یلانلرگه قاراغانده، سعادت بیگراك شاد توسلی کورینه‌ایدی. اول بو کوننی اتیسینك اورص اوراغندن قایتقانده اوزون باولی، صوری توسلی‌ایچی‌چوقرلی، کورگاچده آوزغه صولر کیتره تورغان شالقان آلوب قایتقان کوننده یاراته توشه ایدی، اول شول تویمه‌لرنی تزوب قولینه بلازك اورنینه‌ده تاغا، بارماقلرینه بالداق یاصابده کیبه ایدی. اول کورشی قزلری برلن صیبر کتووینه بارغاچده، آرغی یاق قزلرینه اوزینك جهازلرین (تویمه‌لرن) کورساته ایدی. هم انیسندن نیچوك یمورقه آلولرینده سویلی ایدی. سعادت یاز بولغاچده بارغان قز برلان بر زه‌رده‌گه یورورگه توتونه‌ایدی. آندن وقتی‌برله بالترغانینه‌ده باره ایدی. قاره سوونده کیندر آغارته تورغان قزلر یانندن سعادت برده قالمی ایدی، آلارنك کیندرلرن صوغه مانچشو، هم جیوشو سعادتکه تاغی بر راحت بیره ایدی. کیندر آغارتوچی

(*) حسنی جمال آبصطاینك ایکی طاوغینك برسینك اسمی.

قزلار آراسنده یکتلر تـوغروسنده سـوزله‌گان سوزلرنیده ایشوته ایدی. لکن اول سوزلرده یکتلردن کولو، فلان ایتوگنه بولغانغه سعادتنک خلقین بوزارلق سوزلر توگل ایدی. کیندر توقماقلاو بزنک سعادتنک ایک سویگان اشی ایدی. توقماقلرنک کویلاب شاقلداولری آنک بوتون تامری بویندن یوری ایدی اول آیاق اوستندن یـوقیغه کیتکان کوک بولا ایدی. کتو کرگاچ انیسندن آزراق کجه سوتی آشاغاچ اول بوته‌ن قزلر برلن صیرلار صاقلارغه ئندرلر آلدینه چغه ایدی. مونده جایگی جلی کونلرده بزنک سعادتده اوزی تـوسلی قزلار برلن تورلی اوینلر اوینی‌لار ایدی. ایـک اوّل بیشتاش، آنـک آرتندن ئه‌یلان به‌یلان، آنـک آرتندن قووش اوینلری، برسی آرطلی برسی بیش وقت نماز کبی، آلدی آرتلی اوته‌له‌گن باره‌ایدی. بولار کوب کونده یاستو آلدینه قدر صیرلرنی قایتاره قایتاره اوینلر ایـدی قایسی کـونلرنیگنه کیسه‌کدن کیلـگان قارا بلوط بتون جیرنی یالتراتا تورغان یاشن اوتی بـولارنی صیرلرینی آشوتره

وقتلریندن ایرته قایتورغه مجبور ایته ایـدی.
اندای کیچلرده‌ده اوزینه بر قزق بوله ایـدی.
یاکغر (یغمور) باسقانچه اویگه قایتوب جیته آلماینچه
کوپر توبنده‌گی کلات یانده اشوقلانوب، شاولاب
یاوغان یغمورنی قاراب تـورو تاغی اوزینه بـر
کیف بیره ایدی. یغمور آقرتنلاب، کوك کوکراوده
سیرا کلانگاچ، آلار بارده یاشل چیرامن آیاقلارینی
سورته سورته اویگه کیته‌لر ایدی. موندی کیچنك
ایرته‌گوسی، سعادتکه بیگراك ماتور طویله ایـدی.
قویاش یالتراب چققان بـوله ایدی، قرده آشلقلر
یاشاروب نورلانوب کیتکان بوله‌لر ایدی، سعادتنك
آیاغیده قاز آیاغی توسلی ساب سـاری بولغان
بوله ایدی. تگولایـده سعادتکه موندی کونده ئللە
نیندای بر آور کییمون اوستندن آلوب تاشلاغان
توسلی بولوب جیگلەیوب قالا ایدی.

سعادت جیلاکده بارورغه‌ده بیك یاراته‌ایدی.
شریب بـابای قزینه ئه‌ره‌مه قابغندین بر قوزاوده
یاصاب بیرگان ایدی، سعادت جیلاك وقتنـده هر
کوننی چای اچکاچده قوزاونی موینینه آصاایدی‌ده

باشقه قزلر برلن جیلاکگه کیته ایدی. هم کوب
کوننی قوزاونی ملدره‌مه توتروب قـایته ایدی.
سعادت بیگراك کییك قازلار توسلی تزولب پچان
چابقان کشیلر آراسنده، آلار اوروشمی تورغان
جیرده گنه جیلاك جییارغه‌یاراته‌ایدی. اول شول کونلرده گی
چاژ چاژ ایتدروب چالغی قـایراولارنی قش بوبی
صاغنه ایـدی. پچان ئه‌یله‌ندرورگه پچان جیارغه
سعادت برده بارمی قالمی ایدی. اول شول کوننی
آل یابمه یابه، باشینه‌آق اشلاپه کییه ایدی. چقغانن-
غنه کوزگی‌سنه‌ده قاری ایدی. هر وقتده کوزگیگه
قاراغاچده اوزینڭ جیتکان قز بولووین اویلی‌ایدی.
اول ئه‌تیلری برلن یایسه بربر کورشی کیلان برلن
ئه‌تیسی یاصاغان کچکنه طرمانی بیك اوستا ایتوب
یوقاری تابا کوتاروب کوواز کوواز آتلاب کیته
ایدی. اوراق‌اوستنده اول طرس برله صو کوتارب
بارا ایدی. ساچلری بویی طاقغان، یالتراغان ساچ
تاقمه‌لر، یاش قزلرده‌غی آب آق جینگسه‌لر، چش
چش ایـته تورغان، بو یـل تشله‌گان قزل صابلی
اوراقلار، بزنڭ سعادتنڭ کوز نورین آلاایدی.

آنك هر وقت شول قزلر توسلی آق اشلاپه‌لر ساچ طاقمه‌لر طاغوب کوش کوش ایشتروب اوراسی کیله ایدی. مونكچه دنیاده شوندین زور بخت یوق ایدی. بو اوراق اوستنده سعادت اوزلرینك بای توگللکلرین، اوزینك کییمینك یتوشماوین بلوب هر وقت کیفسزلنگانگه اوراق اوستی آنارغه اول قدر ماتور کورینمی ایدی.

تاغین مونك ایك یاراتقان وقتی بورچاق صوقغان کون ایدی. اول کوننی اول قزلار برلن قوناق قوناقلاوینی ایدی.

حسنی جمال أبی آشقه بورچاق صالوب پشره ایدی. مونه بزنك سعادتنك جایی نیچوك اوته ایدی.

اما قش کرسه سعادتنك طورمشی باشقاره سبق اوینه یاغار اوچون کیبارگه حاضرله‌گان چره‌لرنی آلوب ایرتوك سبقغه کیته ایدی. بو باشقه قزلر کبك هر کون بر پولین اوطن کوتاروب باررغه بیك قزقسه‌ده، بولار فقیرگه کوره سبق آبصطای بر نرسه‌ده کیتورماسکه قوشقان ایدی. سعادت آکغارغه‌ده قاراماس ایدیده، اویلرینده اوطن بولماغاچ تیلر تیله‌مس یازمشینك حکمنه راضی ایدی.

سبق اوینده سعادت یخشی قزدین صانالا ایدی. اول ایندی فضائل الشهورنیڭ صالماقغنه برکویگه صالوب اوقورغه توشنوب بارا ایدی. کیزووی جیتکاچ سعادت، آبصطای‌نڭ ایدانین یووارغه‌ده بیك شادلانوب قالا ایدی. چونکه اول کوننی سعادت اوزین آبصطایغه بیگرك یاقین توسلی تویه ایدی. بیگراك سعادت آداش (آتداش) آبصطای ایله کیلوشه‌لر ایدی. اول سعادتکه همه أیبرلرین کورساته ایدی، قزان مدرسه‌سندن، آبیسندن کیلگان بیك قزق کتابلر اوقی ایدی. باره طورا، قایسی کوننی ملا قزی آنی اوزنڭ قوندرا ایدی. هم ایکنچی اتەچکه قدر کیچڭ اولتورالار ایدی.

حسنی جمال آبصطایده قزینڭ ملا آبصطایلرغه یاقنلاشووندن بیك راضی هم شاد ایدی. شریب بابایغنه، قای وقتده‌غنه بزنڭ قز ملا خاتونی بولماس ألی، آنده نرسه اوقی ایندی دیب سویله‌شسه‌ده سعادتنی ملالرغه باروب یرودن طیمی ایدی. بر آزدین آبصطای سعادتنڭ خلقلرین بیك یاراتقاچ

قزیمه ایبداش بولور، قول آرامه کرورگه‌ده کشی بولور دیب سعادتنی بتونلای اوزلرینده طوررغه قوشقان ایدی. بو اشکه قارشی شریب بابای باشین قاشوب مغرداسه‌ده، اوزیمزده تورسون فلان ایتسون دیب بر سوزده أیته آلمادی. حسنی جمال آبصطای قزینه کیلوب کیتوب یوررگه قوشدی. سعادتکه اوزینه‌ده ملا آبظیلرده تورو، نی قدر قزیق بولسه‌ده أنیسون کورماینچه برده چدی آلمی ایدی. شونك ایچون هر وقت انیسینه کیله کیته یوری ایدی.

ملا آبظیلارنك طورمشی سعادتکه بیك کیلشدی. بیك تیزدن تازاروب تولوب کیتدی. هم ملا قزی برلن برگه کیچکی سبقنیده اوقوغانغه اول یاقدانك بیك آلدیردی. بر، ایکی آی اوتکانده سعادت ملا قزی برله پارلاشوب قچقروب نچکه طاوش برلن محمدیه اوقورغه‌ده اویراندی. آنك طاوشینك أللە نیندای بر قوه بار ایدی. اول اوقوغانده همه کشی بر تورلی اویوب کیتکان توسلی بوله‌لر ایدی. بر اوقوغانین ایشوتکان، ایکنچی، اوچنچی ایشوتەسی کیله ایدی. اول اوقودین توقتاغاچده

طـگلاوچیلر بر زور نرسه یوغالتقان کبك بولوب قالالار ایدی. اول اوزیده شوندی تـأثیرلەنوب اوقی ایدی ــ حتی هر بر اعضاسی اوزینه بــر تورلی حرکتکه کیله ایدی.

آبصطای آشده وقتده سعادت قوبزده اوینی ایدی، قای وقتده ملا قزی برلن پارلاشوب آقرـ تون‌غنه ایتدروب «تیفکیلوف» کویینه گنه جرلارغەده توتنەلر ایدی. یرلی، یرلی «ألـلوکی» کویینەده بینەلر ایدی. صوگندینغنه «ایدل قامشی» کویین یرلی‌لار ایدی. مونی یرلاغانده سعادت: «جانی جغلامه؛ جغلامه جانی! حقنگ یازغانی!» دیگان آقتوقغی بولوکین ألـله نیندای درد برلن قات قات أیته ایدی. مونگ بو یرلریندن ألله نیندای، ایتوب بتره آلماسلق قایغولاری حسرتلری قویولغان کبی تویله ایدی. آلای دیساگ سعادت اوز طبیعتی‌نگ ایـگ ماتور ییرلرینده اوسوب، شول قدری طبیعی اوتکان یاشلك، بالالق عمرنده بر کوگل کیتوکلیگی‌ده کورگانی یوق ایدی. قارتلارده بر سوز بار «کوگلی صنق بولاچاق کشینگ کویی

موك بوله ایمش» دیلر. ئالله شول سوز درست میکان؟! نی بولسه‌ده، سعادتنك طاوشندانی موگلق اوتکانده‌گی حسرتدین خبر بیرو بولماسه، کیلا-چاکده‌گی قایغولارغه حاضرلانو ایدی.

بزنك سعادت بیك بومشاق کوگللی ایدی. مثلا اول جان زهره برلن طاهر قصه‌سین اوقوغانده‌ده بوزیکت حکایه‌سون اوقوغانده‌ده هیچ بر وقت یغلاما ینچه اوقی آلمی ایدی. آلارنی بیك لذت برلن بتون کتابنك اچینه کروب اوقی ایدی. هم شونك اوچون بیك کوب بیتلر اوطوبده قالا ایدی. ملا آبزی برلن آبزتای کوب وقتده آشده بولغانغه بولارغه برده قاتشوچی یوق ایدی، ملا قزی برلن برگه کشی کورماگانده‌گنه یازوغه‌ده اویرانه‌لر ایدی. حاصلی بولار نی قدر شرق اصولنچه تربیه قیلنسه‌لرده، بیك حر بولوب اوسه‌لر ایدی. سعادت جای جیتکاچ اشکه‌یوری باشلی ایدی. لکن بو یللرده ایسکیچه توگل بتونلای باشقه‌چه ایدی. آبزتای بیرگان، هم باشقه کشیلر بیرگان تنکه‌لر یانینه ملا قزندن تاغوب توررغه آلغان تنکه‌لر برلن بر ساچطاقمه‌ده یاصاغان ایدی، آولده

یاگٔغی مودا صاری کولمکنی تگوب کیگان ایدی. جیکسه‌ده آپپاق ایدی. قصقه‌سی‌غنه موندین بر ر یل ألك ایاٴك زور بخت دیب اویلاغان نرسه‌لری همه‌سی بولغان ایدی. اشنی نی قدر سویوب اشلاسه‌ده، ملا آبز یلرغه بیك ایبه‌لشکانگه توشکه قایتقانده‌ده یاپیسه کیچ برلن صوغه توشکانده یلت ایتو بکنه بولسه‌ده ملا آبز یلرغه کروب چقمایـنچه قالمی ایدی.

کوز یتکاچ اش بتار بتماز سعادت یاگٔغی‌دن ملا آبز یلرغه کیلوب تورا باشلی ایدی. تاغی ایسکیچه سبق اوقو، اوی جییشترو سیره‌ك سیره‌کـنه محمدیه اوقو برلن کونلر آیلار اوته ایدی. سعادت بر یاقدین زور قز بولغان آبزتایده اوقوله تورغان کتابلر‌نك ابجددین آلوب تحفة الملوك، موادالعارفین‌گه قدر بولغانلرین همه‌سین اوقوب بتروب ختم کتب قیلغان ایدی. بولارغه باشقه سعادت قصص‌الانبیاء، مولود شیکللی کتابلرنیده ئلله نیچه‌شر قات اوقوب چقغان ایدی هم قزاندین آداشینكٔ آغاسی یبارگان حکایه کتابلرنیده سویه سویه تتلوب بتکانچه‌گه قدر اوقوغان ایدی.

مونه بزنك سعادت نیچك ایتدروب اون آلتیغه قدر اوسدی.

شریب بابای سعادتنك بولای بولوندن شادلنه ایدیمی یوقمی دیب صوریمسز؟. شریب بابای‌نك شادلانغانین بلو بیك آور ایدی.

اول بیك توپاس قارت ایدی. آندی نرسه‌لر توغروسندین اویلارغه رەتنده بلمی ایدی. اویلامیده ایدی. اول قارتچغین‌ده آفتق عمرلرنده‌گنه توغان بالاسین‌ده بیك یاراته ایدی. لکن آنك یاراتوی اوزینه برتورلی ایدی. آلای دیگاچ‌ده اول قزین برده کوچلامی ایدی. لکن قزمنی نیچك تاپشررغه کیرەك؟ نیندی کشیگه بیرسەك یارار؟ نیندی کشیگه بیرسەك یاراماس مسئله‌لرین برده اویلامی ایدی. قای وقتده حسنی جمال آبزتای «سین! بز سعادتنی کمگه بیرەبز ایندی، جیتدی بیت» دیب سوز باشلاسه شریب بابای یه جواب بیرمی قاله ایدی یایسه: «مین صالداتدین اون ایکی یل خدمت ایتوب قایتدم خاتونسز قالمدیم، اواغنه کیاوسز قالماس ئلی» دیه ایدی. اول هر وقت

برزورراغراق اش چقسه اوزینڭ صالدات بولوین سویلرگه توتونه ایدی. چونکه آنڭ بتون عمرنده ایڭ زور واقعه‌سی صالدات بولوب خدمت ایتو ایدی. آدم بالاسی کشی آلدنده اوزینڭ قیلغان «زور» اشلرین سویلاوده برراحت‌تابقانغه بوده شول صالداتلغین کیتروب طغا ایدی. اول یاشره‌ك کشیلر بولغانده اوزین «نیکالایڤسکی صالدات، یکرمی بیش یل خدمت ایتدم» دیب کوکره‌گن قاغه قاغه سویلی ایدی. اول صالداتدین بتونلای اوز- گاروب قایتقان بولغانغه باشقه آول خلقینه بیك کوب اشده باشقه ایدی. مثلا قارت بولسه‌ده تروبقه تارته ایدی. آنڭ ماخورکه‌سینڭ ایسی بتون اورامنی آڠقتقانغه بتون اورام مالاییی: «ئه شریب بابای تروبکه‌سین قابدی» دیب قزان تره زه‌سینه آسلنه‌لر ایدی هم کوب وقتده شریب بابای‌نی میچ آلدنده تروبکه سین قابقان کوینچه کوره‌لر ایدی. شریب بابای نمازنی اوقی ایدی. کشیگه ضررلی توگل ایدی. قوشتان بولوب ایل آغماب یوریمی ایدی.

بار آقچه‌سی برلن اوزین قدرلب‌کنه توره ایدی. اول بر وقتلرده سوگنمی ایدی. اما سوگنسه برده‌جییون قالدرمی‌ایدی لکن اول بیك سیره‌ك بوله ایدی. قای وقت اندر آرتندغی طاریدین قازلار توتقاچ قای وقت صارق کتوچیسی شریب بابانیڭ بردین بر کجه‌سینڭ آیاغین آقساتقاچ بر قزوبقنه کیتوب تورلی سوزلر اچقندرغالی ایدی.

شریب بابانیڭ ایڭ ایس کیتارلك خلقی آنڭ تیرسلگی، اوز سوزلیلگی ایدی. اول شول قدر اوز سوزلی ایدی نیندیگنه اشنی قیلورغه تلاسه اول اشنی قیلمی قالمی ایدی. اشنڭ ضررلی فائده‌لی بولوین قاراماینچه اوزینڭ سوزین گنه توتورغه تلی ایدی. آنی یاش وقتدین اوق: «یه، شریب تاقیه‌گنی مینم کلاپوش برلن تاشلاشه آلاسکمی؟ یوق بیت!» دیوب قوتورتوب آنڭ همه یاخشی ایبرلرین آلوب بتره‌لر ایدی. اول هم شول ایبرلرنڭ کیتوینه کوینمیده ایدی، چونکه آنڭ مقصودی اوز سوزین ایتو ایدی-اول بوله ایدی، مونڭ بو طبیعتندین سعادتده بر آز ضررلر کورگه‌لی ایدی.

قای وقتده اول اورامدین قزلرنی قاز یولقورغه یورتمسکه کیراك، ئلی برکوننیده ته‌بقی‌لرغه فاختی مالای کروب‌اوتورغان دیلر، کبك سوزلرنی ایشتوب کره ایدی‌ده سعادتنی ملالردین آلدروب «قازلر یولقورغه بارمه!» دیب ملالرغه‌ده جیبارمه‌اینچه بر ایکی اوچ کون توته ایدی. بو خلق شریب‌دین سعادتکه‌ده میراث طریقنچه‌ده تربیه برلن‌ده یاخشیغنه کرگان‌ایدی. آنیده‌اشلارگه تلاگان اشین اشله‌تمی قالدرو، یاکه اشله‌مسکه تلاگان ایبرین اشلاتو، برزورکرپیستنی آلودین کیم بولمی ایدی. حسنی جمال ئه‌بی شریب بابایغه برده اوخشاماغان ایدی، اول هروقت کشی برلن یومشاق سویلاشه ایدی. یاشلرگه «قاناتم» دیب، قارتلرغه «آبزتای» دیب اونده‌شه ایدی. قشین جایین آنڭ میچنده‌اورلانوب آشارغه یاراته تورغان کیلنلرنڭ توچی کومچ‌لری کیلنلرندن یاشروب قزلرینه کوچکانش یباره تورغان قاین آنـالرنڭ به‌لشلری، یومشاقلری پشه ایدی. حسنی جمال ئه‌بی بولار برلن برسرده بوله ایدی‌دیب اویلاماڭز. یوق آلای توگل‌اول‌هیچ کشیگه

یومش قایتارمی‌ایدی. میچکه ایبیر صالورغه، کو-
براك مین ایتکان کشیلر صوراغانغه آلارنیده‌کیری
قـایتارمی ایدی . حسنی جمال ئه‌بینی بتون تیره
کورشی بالاسی «قارت ئه‌بی» دیب یوریلر ایدی.
چیتکه اوراق‌غه کیتوچیلر بتون اوراملوی برلن
کجه‌لر صیرلر صاوارغه حسنی جمال ئه‌بیگه‌اوشاندروب
قالدرالر ایدی.

اول قای وقت طاك آتقاندین آلوب آقتق کتوگه
قـدر یورتدین یورتقه کروب قایسی‌سنده صییر
صاوب قایسی‌سنده کجه صاوب یوری ایدی. اول
شول اشلرنی اشلرگه هیچ ایرنمی ایدی. هـم هیچ
بر وقت « مین سیکا فلان ایتدم ، سین میکا نی
برلن قایتاردك ؟ » کبك سوزلر آنك‌آوزینه کرگانیك
یوق‌ایدی هم کره‌چکده توگل‌ایدی. اول بو یللرده
یاشره‌ك خاتونلرغه ابیده بوله باشلاغان‌ایدی. بیگره‌ك
اول هر وقت کیرا کلی‌نی گنه سویله‌گانگه سوزندین
کوب ـ کوب اش اشلاگانگه بالا شونك توسلی
بولسون دیب‌آنی بـالا آوزلاندرورغه بیك چاقرالر
ایدی. اول بر وقتده‌ده اوزینك طورمشندن زار-

لانمی ایدی. شریب بابانیڭ طروبقه‌سین‌غنه یاراتما-
سه‌ده آڅغاده سوز ایتمی ایدی. اول تمام قزینه
اوشانغانغه آڅغارغه ایرك بیرگان ایدی. مونه بزنڭ
سعادت شول ئه‌تی ئه‌نی برلن اوسدی. اون آلتی‌غه
یتكانده اول اوزنچه‌گنه عقلغه اوطرغان ایدی. یعنی
اوزینڭ جیتكان قز ایكانون قزلرغه اوزینڭ اسمین
چابین صاقلاو تیوش ایكانون بیك یاخشی بلگان
ایدی. لكن اوّل اوقوغان كتابلرنده: یوسف،
سیف الملك وباشقه‌لرده كوروب بر الله تعالی‌دین
بیرله طورغان «عشق» دیگان برنرسه بار ایكان-
لگنداوطرتوب قویغان ایدی، اول برایسابله‌گانده
بورونغی زمانه كشیلرنده‌گنه بولغان دیب اویلی
ایدی، ایكنچی اویدین الله بیرسه همه كشی‌ده بولا
دیب‌ده اوشانه ایدی. اول آتاسین آناسین بیك
زور كوره ایدی. آلارغه خدمت ایتو، آلارنی
رضالاندرونی برنچی كیراكلی اشلرندین صانی ایدی.
كشی‌گه ضرر ایتو، كشی ایبیرین اورلاو
آنڭ كڅلینه‌ده كرگانی یوقغه اول شوندی
ضررلی كشیلر بار دیب‌ده بلمی ایدی.

اول همه کشیگه‌اوشانه‌ایدی هیچ بر سوزدین بو حیله بولماسون دیب شیکله‌نمی ایدی. مصقل ایتودن، کولودـ ین، یاکه کولـکیگه قالودین اول بیك قورقه ایدی. هم هیچ آندی اشلرنی کوتاره آلمی ایـدی. اوز سوزلیلـگی واق تویـاك اشلرده بیـك بلنمسه‌ده زورراق اشلرده اوزی تلاگاندین بوته‌ننی هیـچ قیلمی ایدی. شونك اوستینه بیك حسی ایدی هم بر آز قزوچانراق طبیعتلی ایدی.

توسی باشی آنك بر قاراغانده بیـك ماتور دیه‌رلك بولماسه‌ده، ایکنچی قاراغانده بیـك ماتور ایدی. اول بلغار قزی ایدی. یوزلری توگاراك، کوزی قاره ایدی. قاشی بیك کیلشلی ایتدروب یاکغی توغان آی توسلی بتون یوزین نورلاندروب تورا ایدی. بورونی اورتاچه‌غنه ایدی. حتی آزراق کچکنه‌راك دیه‌رگه‌ده یاری ایدی. ساچی قاب قارا ایدی، هم تز آستینه قدر اوق جیتماسه‌ده اوزونغنه قالونغه ایکی طولوم بولا ایدی. تش‌لری باشقه اول قزلرنقی کبك تش قاره، فـلان برلـن بویالماغانغه انجو کبك‌یالطراب تورا ایدی.

بویی اورته‌چه‌غنه ایدی. آیاق آتلاولری،

یروونديـن باشقه قزغزلق یيری بولماغان قزلرنقی
توسلوك بولماسه‌ده، توغری هم کیمچیلكسز ایدی.
مونه بزنڭ سعادت 1897نچی یلده نینـدی مشقتلر
کورماینچه اون آلطیغه ییتدی بو یلده سعادتنڭ
بتون تورمشی ایکنچی‌گه بورولدی آڭغارغه‌ده
سببلر بیك كوب ایدی. 97نچی یلده ڤولغه
بویلرنده آشلق بولمدیغی سببلی بزنڭ سعادتلر-
نڭ آولنده یارلیلق بولاسی بیلگلی ایدی. شریب
بابای‌غه ئلله نیندی جماعتی یوق‌کشیگه دنیا اوزدرو
بیك آور بولور توسلی اوك بولمسه‌ده شریب بابای
ئلله قایدن اویلاب تابوب قزانغه کوچونی سویلی
باشلادی. هم بر ده حسنی جمال ابی برلن سعادتنڭ
سوزینه قاراماینچه آغاچ صندوق، ایسکی یون‌توشه‌ك
قمغان، تازغه باشقه هر نرسه‌سین صاتارغه توتندی.
بر آزدین همه آرتق پورتقنی صاتوب بتروب اون
یدی اون سیگز صوم آقچه یاصاب قزانغه کیلدی.
حسنی جمال ابی توغان‌اوسکان ایلندین‌نی قدر کیتمسکه
طرشسه‌ده، سعادت بدون دوست ایشندن بیگراك،
ملا آبزیلردین آیرولماسقه تلاسه‌ده شریب بابای‌نی

کوندره آلمادیلر. شریب بابای قزانغه کیلوب کول کوپرنده اوچ یارمغه فاتیرآلوب طورا باشلا-دی. اوز ایسابی برلـن اوزینه قایـان بولسه‌ده دۋور نیقلق‌مو یاکه باشقه بر براشمی تابماق‌ایدی.

لـکن بو یل آچلق بولو سببلی تیره یاقدن خدمتکه کیلوچیلرکوب بولغانغه شریب بابای توسلی آلتمش یاشننگ‌گی قارتلرغه اورون تابو بیك چیتن ایدی. حسنی جمال ابی برلن سعادت‌ده آبدراغانلرده قالغانلر ایدی. آلارغه هیچ اش یوق ایدی. بار آقچه‌لرین آشاب تورا باشلادیلر، اوتونغه فاتیرغه آشارغه آقچه بیك کوب کیراك ایکان! بولارننگ آقچه‌لری بر آیغه‌ده جیتمادی. بولار طاغی قالغان ایبیرلرینی صاتوب برر آیغه تونزدیلر. شریب بابایغه همان اش تابلمادی. شریب بابای ئلـه نیشلب آوری باشلادی. بارا طورا آننگ آوروی «یشلچه» آورووی بولدی، اول آیاقسز قولسز یاته باشلادی. حسنی جمال ابی برلن سعادتکه ایکنچی حسرة بولدی. آلار حاضر نیچك تاما-قلرین طویدرسونلرده بو آوروآتالرین نیچك قاراسونلر؟ سعادتننگ آقطق کولما گینی و باشقه همه نرسه‌سینی

صاتدیلر لکن همه‌سی ییر اوپقان کبک بته‌گنه بارا ایدی.
بالنیتسه‌غه ایتونی بولار بلمیلرده ایدی بلسه‌لرده ایتماسلر ایدی. شولای ایتدروب تورا تورا صاتارغه‌ده بتدی. آنسیغنه یارار ایدی حسنی جمال ابی‌ده آیاقدین یغلدی. سعادتنڭ بر باشینه ایکی آورو قالدی اول نیشلاسون ایندی هیچ چاره یوق. بر کوننی آچ بولدیلر. اول‌کوننی‌شولای‌أتیسی‌ده أنیسی‌ده کوز-لرینه قاراشوب اوتکاردیلر. ایرته‌گوسن شریب بابای آچلقغه چدی آلماینچه قچقروب جلی باشلادی تاغی بلا اوستینه بلا فاتیرغه توله‌ما گنگه پالیتسه برلن فاتیردین چغاردیلر. سعادت نی قدر یغلاسه‌ده هیچ آنڭ سوزین طڭلاوچی بولمادی. کیت بولغاج کیت! سعادت قایه کیتارگه‌بلمی طورغانده بر کورشی قارچغی «ایسکی قازارمه‌ده بوشلی طورورغه ممکن آنده شوندی فاتیر تولی آلمی طورغان کشیلر طورالر» دیب قازارمه‌نی کورستدی. سعادت قازارمه‌نی باروب قاراغاچ کوچه‌چك بولدی‌لکن أتیسن أنیسن نیچوك آلوب کیتسون؟ کیچکه طاباکورشیدن بر

آز آش، ایکماك کرتوب آشاتدیلر. هم شول ایشنك آلدنده طورا طورغان صوچی‌ده آطین جیگوب شریب بابایلرنی فاتیردین کوچردی. سعادت اورو آتاسی اورو آناسی برلن فاتیرگه باروب کردیلر. بو قازارمه‌ده آچلق یل بولغانغه فاتیر تولی آلمی طورغان کشیلر بیك کوب جییلغان ایدی. آلای بولسه‌ده کروچی بولسه طاغی اورن بار ایدی. یا گغی فاتیرچی کیلووی قازارمه خلقینه طاغی بر واقعه‌بولدی. آلار سعادتلرنی کرتشدیلر، اورناشدردیلر، بر پوچماقده میچکه یاقینغنه اورنده بیردیلر. قازارمه خلقینك همه‌سی بولار یانینه کیلوب حاللرین، نیچك آورولرین صوراشه باشلادیلر. هم بیك کوبسی شریب بابای توسلی اش ازله‌رگه کیلوب اش تابه آلماینچه قالغان شریب بابایلرنك یاقداشلری‌ده بولدیلر. قازارمه بییك کنه‌ایدی ایکی یاغنده ایسکی مدرسه‌لر توسلی باغانه‌لر تزلگان ایدی. شول باغانه‌لر آراسینه قایسی کشیلر چارشاو قوروب اوزلرینه بولمه کبك یاصاغانلر ایدی. همه یيرده کچکنه لامپالاردین اوطلر یلطر یلطر ایتوب طو-

رالر ایدی کوب اورنلرده اشدین قایتقان، یایسه اش ازلەب یوروب تابا آلماینچه قایتوب آچودین چای اچارگه طوتونغان کشیلرنڭ سماوارلرندین چقغان بو (پار) نڭ بورمالانوب بورمالانوب یوغاری کوتارلووی بزنڭ سعادتکه قش آبزتایلرغه بارغانده صالقون کونلرده صالا مورجالرندن ایرنوبکنه، هوالنغان توسلیگنه چقغان توتونلرنی ایسکه توشره ایدی. قازارما صالقون توگل ایدی. لکن صالقون بولماوی یاخشی یاغلودین بولماینچه بو کون طش بر آز یلیراققه کورەده هم کشی صاماوارلرین آشلارین قایناطوب آزبولسەده جلی بیرگانگه ایدی. سعادتلردین یراقغنه بر خاتون قزانده آش پشره ایدی. لکن مسکین ئلله آشنڭ طوزین بیك یش قارارغه اویرانگانگەمی؟ ئلله طماغین تیزراك طویدرەسی کیلگانگەمی بر طرقتاماینچه قزان اوستندن آشاب طورا ایدی. ایشك توبندەگنه قویولغان لاقانده یاشراککنه بر قز صابن بله یوونوب طورا ایدی. اورتەدەغی اورنده ایرلی خاتونلی بر کشی کیفلەنوب چای اچەلر

ایدی. ایری قای وقتده بر آز یاتوب توروب قای وقت اوطوروب طوروب، آرتندین یاولغین بیلا گان قاره توتقللیغنه بر خاتوننك یاصاغان بر چینایاغین اچه‌گنه بارا ایدی.

قارا توتقللی خاتوننك‌ده ماکُلایلرندین تیرلو بورچك بورچك چقغان ایدی. آلاردبن بیریراك اورونده ایکی قارچق برلن اورته‌چه‌غنه یاشلی بر خاتون بار ایدی. بو قارچقلرنك هر بر اعضالری، هر بر کییملری قیلنش‌لری بولارنك دنیانی بیك مشقت‌لك برلن اوتکارولرین بلگرتوب طورا ایدی. توسلری قارارغه قزغانچ بر قیافتده ایدی، برسینك بر کوزی ئلله نیندی یاشل شش کبك نرسه‌برلن قاپلانغان‌ایدی. ایکنچسی‌بر آز آقسا-براق یوری ایدی. یانلرنده‌غی خاتون هر نرسه‌گه «سینده امید یوق ایندی» دیگان کبك توس برلن قاری ایدی. آنك توسینه ئلله نیندی هر نرسه-دین راضی توگللك، هر نرسه‌گه دشمانلق، هر نرسه‌گه اوشاناماوچیلق چقغان ایدی. اول بر آزدین صوك اوزینك یرطلغان کولماکلرین ئه‌یلاندروب

ئەیلاندروب قارادیدە کسەسندەگی کاغزلرین آلوب تمەکی تارتە باشلادی.

سعادت مونی کورگاچ ئلله نیشلب قورقوب کیتدی، چونکە عمرننك ایك اوّل مرتبە خاتون قزنك تماکو تارتوین کوروی ایدی اگر آنی اولدە بر بر خاتوندە کورگان بولسە اچندنگنە «اویاتسز تماکی تارتە بیت» دیر ایدی لکن بو خاتون حقندە آنیدە ایتە آلمادی. چونکە بو خاتوننك قیلنشلاری سعادت توسلی قلبلی بالانك آچووین کیترورلك بولمایچە تیرسنچە قزغانوینغنە آرتدرالر ایدی.

قارچقنك برسی آوزندن ئلله نیلر مغرداب آقلی یاولقغەتورگان بر نرسەنی شیشەایدی. مغرداولریندین بر سوزدە آڭلارلق بولماسەدە «ئەی الگەرگی زمانلر! بارساڭ کولمکلك یایسە آشاریڭا اچەریڭا یتارلك بر نرسە آلوب قایتە ایدڭ حاضر نرسە؟ چیرك تین آقچەدە، بر مثقال چاماسی طاقتەچای! بارشونارغە یوری» دیگان سوزلردن بو أبی‌نك دنیادن زارلانوون بلوب بولا ایدی!

ایکنچی أبی بر طوقتامایچە قازنوب تورا ایدی.

بارا تورا بولایغنه‌ده چـدی آلمادی. اورنلرینك جیدی یولنك چاتنن بولووینه‌ده قارامایـنچه کولما گین صالدیده بت قارارغه توتندی. اچکی قاتده ابینك اوستنده جیکسز ایرلر کولما گی بولسه‌ده‌اولن یرتلوب بتکانگه همه ییری آب آچق کورنه ایدی. بـو برده التفات قیلمایـنچه گویا هیچ بر ایس کیترلك اش قیلماغان شیکللی اوزینك اشینه طوتنسه‌ده بزنك سعادتکه بو ابینك له‌بشروب توشکان ایمچاکلرینك بتون تنینك شول قدر خلق آراسنن آچق توروی بیگراك‌ده شول خلق‌نك آنك شولای بولووینه برده ایسلری کیتماوی سعادتنی نی اویـلارغه بلمایـنچه آپدراتوب قالدرغان ایدی، مونك آرتندن سعادتنك اویی بوتنگه بورلدی. ابیلرنك کورشیلرنن گی ایکی یکت‌نك برسی شورلـکدن صوزلوب غارمونی آلدیه اوینارغه توتندی. سعادت بولارنی جنتکلب جنتکلب قارارغه توتندی.

مونـك یاتوب تورا تورغانی زورغنه میقلی توگارك گنه یوزلی یالطراغان کوزلی اوطوز بش‌لر قرقلر چاماسنده بر کشی ایدی. اوستنده کیگان

بیشمتن صالغاچ آستنده ایسکیگنه بر اورص
کییمی کورنوب طوره ایدی. بو
ایبداشینک غارمون اویناوینه‌ده برده قارماینچه گویه
یالغرغنه یاشل صحراده ماطور ساچاکلر آراسنده،
تکلاب اویغه کیتکان کشی کبك فرضغه چومغان
ایدی. مونك یاننك نیشلی‌لر هیچ بر سندن خبری
یوق ایدی. سعادت غارمونچی‌غه برده کوزین
آلماینچه قاراب توره ایدی. چونکه بو کشینک
غارمون اویناوی سعادتکه آولده چاغنده کوز
کونلرنده «یاشلرنك» اورام بویننك یرلاب هم غارمون
اویناب یرولرون ایسینه توشرگان ایدی. گویا حاضرده‌گی
غارمونی‌ده اوزلرینك آولنك «کیسه‌می» مالایی اوینی
ایدی‌ده ملا قزی برلن سعادتنك آبصطای کورماسین
دیب اورامغه ترزه‌سی قارغان چولانك تکلاب توره‌لر
ایدی. برسی آرقلی برسی اوینالغان ایسکی کویلر
سعادتکه شول قدر تأثیر ایتکان ایدی سعادت بوتونلای
ئلله نیشلاب. اوزی قزانك ایك فقیر، ایك
اشدن چقغان کشیلری طوره طورغان، یرنده شول
قدر عادتده بولمی تورغان اشلر اشلی طورغان

کشیلر آراسنده بولسه‌ده کوڭلی بیك یراق، آزغنه توتونلر آراسندن‌غنه کورنر کورنماس یلتری طورغان «کیلاچك» تورمشلرنی ئه‌یلاندروب ئه‌یلاندروب‌قاری ایدی. بر مرتبه‌اویلاب کیاو گه‌کیتووی، ایرینڭ‌اوزی ایسکیدن اویلاب یوری طورغان نمازلی نیازلی طروپقه تارتمی تورغان توسکه‌ده یاریسیغنه بر کشی بولووی، ماتورغنه اوی‌ده برگه‌گنه طرولری بالالری بولووی آنی چای اچکانده «اوت اوت» ایتدروب سیکرته سیکرته سویولری، ایرینڭ بر وقتنی صقاللی کشی‌لر آراسنده سوزی اوته طورغان کشی بولوی بالالرینڭ قزلری توقتامایچه قورچاق اویناولری ایرتـه طورغاچده هر کوننی کچکنه بوقچه‌لر طاغوب بالالرنڭ سبقغه کیتولری آلار ایوده ایری برلن بر «تنچلاب» چای اچولری برسی آرقلی برسی کیلوب سعادتنڭ اویین یراقدن یراقغه آغزه‌غنه باره ایدی. قای وقتده بو اوی دریاسنده سعادت بر نرسه‌ده اویلامی کوزن بر ایبیرگه تگه‌گان کوینچه تیك توره‌ایدی. غارمونده کوینڭ اوزگاروی سعادتنڭ اویلرینڭ آغوون اوزگارتدی.

بایاغی ماتور «کیلاچك» اورنینه حاضرگی فقیرلگندن باشلاب ایکنچی بختسزلكلر یالغانوب کیتدی اتی سینك اولووی، انی سینك اولووی سعادتنك بردن بر یالغز قالووی آنك صوگنده . . . آنك صوگنده . . .
شول قدر تورلی تورلی کشی لر آراسنده بر یاقین بلگان کشی سز قالوی کیاوگه ده بارا آلمی ئلله نیندی اچه طورغان کشی برله بلمیم ئلله نچك طرووی شول وقتده اورینك یاشلگین ساغنوب یغلاولری صوگندن ئلله نیندی ایتدرب آچلی توقلی ترولری ئلله نیندی یامسز آورولرغه صابوی ئه نه کورشیده بر کشیدنده اویالمی تماکی تارته طورطان خاتون شیکللی بولوی آنك یاننداغی یالان اوست قالوب بت قاری طورغان ابی کبك بولوی ایرکلی ایرکسز مونی توماليغنه باره ایدی. بو اویلر یراق کیتکان سایون سعادت جلیلی صالقونلی بولوب ئلله نیشلب کیته ایدی.

شول توبسز چیکسز اویلار برلن چولغانوب تورغانده سعادت کینه تدینگنه سیسکه نوب کیتدی. کوزین آچوب جیبارسه غارمونچی توقتاغان، تگی

ابی‌لرده همه‌سی ئلله نرسه‌گه تابا کوزلرین تگاب قاراغانلر. باشقه کشیلرده آوزلرین آچوب ئلله‌نرسه‌نی بیك جنتکلب قاریلر ایدی. سعادت‌ده کوزین بر مرتبه شول کشیلردین اوتکارگاندین صوڭ موڭ‌ده کوزلری آلارنقی طرفینه یونالدی. آنده‌بر ایسکی گنه کییملر کیگان، بر آیاغینه ریزینکی ایکنچی آیاغینه کاوش له‌کترگان بر کشی برلن کولماك اوستندین بر سه‌له‌مه کازاکیگنه کیگان، در در قالطری قالطری بولارغه تابا کیله طورغان کشیلرنی کوردی. سه‌له‌مه کازاکیلیسینك بتون‌اوستی قانغه، بویالغان برکوزی بوتونلای قاپلانغان ایـدی. طوکغانغه‌می تشلری شق شق ایتوب توقتامایـنچه بییوب طورالر ایدی. یانندغی کشی مونی قولتقلاغان بولسه‌ده ئلی بر یاقغه آوب، ئلی بر یاقغه آوب کوچکه‌گنه اوستره‌لوب گنه کیله ایدی. یانندغی ایبداشی برده کشی‌گه قارامایـنچه آچولانغـانراق بر قیافـت برلن تگینك قوللرین بیك قصوب طوتوب مینـم اشم سینی اورنیگا یاتقرو دیگان کبك‌گنه کیتره ایدی.

ایده‌ن اور طاسینه جیتکاچ ایسروك أیتر أیتماس

جیبار مینی . . جیبار. شمسی. جیبار مینی . . .
مین . . . آنالرین . . . .بیم . .. والله آوزلرن
جیمرم...دی باشلادی تگیسی: مغردامه! جیتمادمنی تاغی
قالغان سویاکلرکیده صاناطر ایدگمی؟، ایسرك
تارتلا باشلاغاچ، ایده! ایده آناگنی. . .بیم! تاغی
نیشلرگه تلی سك.

ایسرك-شمسی! مین سینی اونوطمام
. . . والله . . اونوطمام . . . تگی لرنك آوزلرین
جیمردم بیت! . . . کیترگه تلاب تارتلاباشلی، جیبار!
جیبار! . . . آوزگنی . . . .بیم! جیبار! دیه ایدی.
شول آراده غارموچی نك ایداشی چقدیده: جیبارمه!
جیبارمه! دیب یانینه باروب قولطغندین توتوب: کم لر
برلن به یله نشکان صوك؟ دیدی. ایسرك موگارغه قاراب:
ایه علی! اچرم!. . .اچررم. . .تگیلرنی اچلرین
. . . . آقتارابز!. . .جیبار! جیبار. شمسی یاگاغینه
صالوب جیبارده مونه جیبار! تاغی بر صوغوب
مونه جیبار! ایسرك: آآناگنی. . . . مین . . . .
آوزگنی. . . جیمرم! علی آوزین جیمرهبز!...!آیدا
اچرم! . ایبداشی: یارار! یارار! اچرسك! ایده

ئەلی علی تیزراك توتوش ئەلی دیب ایسرکنی ایکی یاقدین جیتەکلاب اورنینه کیتروب باش اوچینه ایسکی کییملر صالوب یاتقردیلر. ایسرکده بر آز مغرداب یاتسەده بیك تیز اولوك توسلی یوقوغه کیتدی. سعادتده بولارنك بو حاللرین کوروب نی اویلارغەده بلماینچه اوزینك قایه ایکانلگین، نیشلاگانین همەسین اونوتوب قاتدیه قالدی. سعادت شول قدر تورلی تورلی یات نرسەلر، برسینه برسی اوخشامی طورغان ناچارلقلر کوروب باشی طولوب بتکانگه بتون کوز آلدین توتون قابلاغان کبك بر نرسەده اویلی آلمی باشلاغان ایدی. بر آز بر نرسەاویلامایچه اتیسی برلن ئەنیسینه قاراب تورغاندین صوك آنده موندە ملط، ملط ایتوب اوتلر سوندروب قازارمه خلقی یاتا باشلاغاچ نمازون اوقوب یاتارغه حاضرلنه باشلاسەده شوندی ییرده یالغز طشقه چغارغه قورقه ایدی.

کچك بولسەده بو اشلرنی قیلور اوچون سعادت جای ازلی ایدی. نماز اوقومایچه یاتورغه سعادتنك کوکلی کوترمی ایدی. چونکه موکانچەغه قدر بر

نماز نیده قالدرماغانغه‌اوقومایںچه یاتسه‌ده یقلی آلماچق
ایدی. بر آز اویلاغاندین صوك سعادت تگی
قارچقلرنك یانندەغی خاتونلرنی ایبداشکه چاقرماقچی-ی
بولدی. هم آقرتنغنه یانینه باروب: «آبزتای مینم
برلن طشقه چقسانه، یالغز چغارغه قورقام» دیدی.
تگی خاتونده بر سوزده ایتمایںچه: ایده، دیب سعادتنی
آلوب کیتدی. سعادت‌ده طشدن کرگاچ طهارت
آلوب نماز اوقودیده اتیسی بله انیسندن بر بر
نرسه کیراك توگلمی دیب صورادی‌ده آورو اتیسی
ایله آورو انیسینك اورتالرینه کروب یاتدی. سعادت
بیك اوزاق یوقلی آلمادی
دنیادەغی نیندایں اویلر بار شت همه‌سی سعاد-
تنك باشندین اوتدیلر. همه‌سندین آروب هم
برسینگده اوچینه چغا آلمایںچه سعادت قالغی باشلادی.
مونه شول آراده‌سعادت‌نك کونندەمی توشنك‌می ئلله
نیندی اوقوغان تاوش ایشتله باشلادی. سعادتده
کوزین آچوب یباردی. یراق‌غنه بر پوچماقده
کچکنه گنه اوت یلطری ایدی. مونك‌غنه توشکان
اوت یاقطیسی برلن ایسکی گنه آشیاولق برلن

یابقان بر تاباق کورنه ایدی. تاباق یانندەغنه ایسکی‌گنه بیشمت، آنك یانندەغی بورك کوز کونلرنده صالادە قردە قارا بغدای صوقغانده یاقغان اوت شولەسنك کورنه طورغان قارا بغدای چومەلەسی توسلی‌گنه کورنه ایدی. طاباق یانندەراق کولماکچان، یالان آیاق، قصقەغنه اشطاندین بر قارت صوزوب بیك قچقرمایچەغنه قامت توشره ایدی.

سعادت بو کشینی کورگاچ ئلله نیندی بر حالگه کیلدی. بو کون کورگان کشیلرگه بو کون کورگان اشلرگه سعادت اوزن بوتونلای یاط ایتوب قاری. موندەغی‌لار همەسیدە سعادتکه باشقەکشیلرکبك توگل همەسندەدە اوشانچ یوق‌توسلی کورستکان ایدی. بوکیشنی کورگاچ سعادت اوزی ئلله نیندی ایکنچی برخلق آراسینه ایلتوب طاشلاغان کشی، اوزینك یرندن کیلگان، تلن آکلی طورغان کشینی کورگان کبك بولدی. حاضر سعادتکه اتیسی اولسەدە بتونلایوك یالغز قالور توسلی توگل ایدی. سعادت بیك اخلاص برلن موننك

نماز اوقوون طڭلاب طوردی. بو بابانیڭ
طاوشون ایشتکان صایون سعادتکه بابای یاقینلانه
بارا ایدی. بابای نمازدن صوڭ «تبارك»ده اوقودی.
اوزونغنه ایتدروب دعاده قیلوب نمازنی بتردی.
آقرتونغنه طوروب بایاغی طاباقنی آچوب شونڭغی
ایبیرلرنی قارارغه طوطندی، هم بارماقی برلن
تورتوب صانارغه باشلادی آنڭ طاباغندەغی
ایبیرلری گەرەنکه (توچی تورمه) ایکان. گەرەنکەلرنی
صاناب بترگاچ کسەسندن یانچغون آلوب آقچەسون
صانارغەطوتندی. اوط یاقتسنڭ سعادت آیرم آچق کور-
ماسەده آقچەسینڭ واق ایکانلگی بیلگلی ایدی.
همده بیك تیز بتووندن سعادت بیك کوب توگل
ایکانلگنیده بلدی. بابای آقچەسون باش اوچینه
قویوب اوطون سوندروب یوقلارغه یاطدی.
سعادت مونڭ اوقوغان دعالرون طڭلاب طورغاندن
صوڭ، کوڭلنده بر امید برلن یاڭادن اویقو
دعالرون اوقوب اویقوغه کیتدی. مونه اتیسی
ایلەانیسی پاراخودقه، ئلله قایه کیتەطورغان پاراخودغه
اوطورەلر ایمش، باشقه کشیلرده بیك کوب ایمش.

پاراخود آر با ایمش ملا آبطی‌لریندڭ‌ده ئلله نرسه‌لری شونده پاراخودده بار ایمش. مونه پاراخـود بارا طورغان صو بیك كیك ایمش. بیك كیك مونه‌اول صو توگل ایمش، قر ایمش. پاراخود طـوقطادی. همه یاقدن قوم چورناب آلغان ایمش خلقلر شول قوم‌دن كیته‌لر ایمش. مونه سعادت‌ده شوندن كیتدی ایمش. اتیلری نی اوچوندر قالدیلر ایمش. بارا بارا ایمش بارغان صایون قوم كوبایه ایمش قوم آراسنده یلانلر ژژ ژژ ایتوب مـونی چاغارغـه كیل‌لر ایمش. مونه بارا طـورا سعادت یالغزغنه قالدی ایمش. یراقدن توگل یه‌م یاشل چیرام كورنه ایمش. سعادت باطا باطا جیرامگه باروب جیتدی ایمش. بیك اوزاق بـو چیرامگه قومـده یوری طورغان كشیلرگه كرگه یارامی ایمش. شوندن صوڭ كردی ایمش. مـونه ماتور چیرام. آلای بولسه‌ده ئلله‌نیندای شیطان‌تایاقلاری‌سیراك‌ سیراك گنه بار ایمش. بارا بارا بارغان صایون شیطان تایاغی كوبایه ایمش. بر وقت همه یاغی شیطان تایاغی بولدی. شیطان تایاغینه باشقه بر نرسه‌ده

یوق ایمش. شیطان تایاقلری مونارغه کیلوب یابشه باشلادیلر. سعادتنی چنچه باشلادیلر ایمش طاغی یاشل چیرام کورندی ایمش. شوندن سعادت اویانوب کیتدی او یانسه انیسی سعادتنی طارطوب اویاته ایکان. سعادتکه طروبرلن ناچارتوشی کیلوب توشدی. هم انیسینه نرسه بار؟ انی دیب کوزلرن سورتب طورا باشلادی. قازارما صالقونایغان ایدی. واتوق تره‌زه‌لر صالقون جیل برلن أژ أژ ایتدروب ئلله نیندی دنیاده سعادت بتدی دیگان کبك بر تاوش برلن چچقره‌لر ایدی. کینه‌تدن کیلگان ییل برلن تره‌زه‌لر بر شلدر ایتوب چژ ایتوب ئلله نیندی قورقنچلی تاوشلر چغاره‌لر ایدی. قازارما خلقی همه‌سی اکغراشوب یوقلیلار ایدی. بر ییرده‌ده اوت یوق ایدی. بولوت آستینه بر کروب بر چغوب آزغنه یاقطیلق بیره طورغان آی یاقطیسی‌غنه قازارمانی آزغنه یاقترته ایدی. دیوارلارغه آی یاقطیسی برلن توشکان بولوت شه‌وله‌لری بر کورنوب بر یوغالوب طورالار ایدی. قازارمانك باشینك شغر شغر ایتوب دنیاده بولماغان یمسز تاوشلر چغاره ایدی.

ایشکلرنك طوتقالاری ییل برلن سلکنوب توقتامایینچه تاوشلانوب تورالر ایدی. توربالاردن بر منوب، بر چغوب یوری طورغان ییل کوز کونلرنده قاره اورمانلرده‌غی قوتلی ییلنی ایسکه توشروب مینوت سایون کوکلگه قورقونی آرتدراغنه بارا ایدی. توشام تاقتالریده چقرداب کیتکانگه سعادت آخرسی بتونلایوك خراب بولامز دیب اویلی‌ایدی. شول آراده اتیسی موکغنه تاوش برلن، «قزم! قورقمیم سك؟» دیدی. سعادت قورقسه‌ده اتیسینه ایته‌سی کیلمایینچه: «یوق اتی‌سز بار وقتده نیشلب قورقیم» دیدی، شریب بابای: یغلاغان تاوش برلن: قزم! . . . بز بار وقتده . . . دیدیك تاغی بر سوز ایتمادی بر آزدن قزم. . . ، مین اوله‌م توفراق طارطوب کیترگان ایکان! . . مینیدن . . . بخیل بول . . . قزم!! قزم! . . مینیده‌اونوتمه!! مینی آطنه‌کیچ، باش کیچ دعاکیلدن قالدرمه! قزم! نیك دشمیسنك قزم! آناکنك سوزن طکلا! اول سینی بیك یاراته. بو اشلر اوچون آکارغه اوپکالمه! . . سینك قارشکده

مین عیبیلی قزم! الله سیگا ایذگو بخت بیرسون!
. . . قارچق ! سینده مینی کیچر! . . . میندن
بحیل بول . . . الهم ! ! یاربم ! ! مین نیشلەدم؟،
سزنی قایا کیتردم!! دیب اوکسب اوکسب یغلاب،
قزم کیل مونده ! . . قزم کیل مونده ! ! قزم
میگا اوپکالەمه بالام ! . . یازمش . . . شولای در
دیب شریب بابای شول سوزلر برلن سعادتنڭ
موینینه آقرتنغنه قولین سالوب باشین سیپی باشلادی.

اوزی یاشین طییا آلماینچه بوولوب بوولوب
یغلی ایدی. سعادتنڭ باشین، قاتقان حالسز قولی
برلن شریب بابای سیپاغانده، سعادتکه ئلله نی
توسلی بولوب کیتکان ایدی. ئەتیسینڭ بالا چاغنده
سویه تورغان باشین سیپاو و آگارغه یاش وقت
لرینی، شونڭ آرتندین اوق ملا آبزیلرنده
طرولرینی ایسنه توشره، بو گون أتیسینڭ ئلله
نیندی أشەکی کشی آراسنده اولوم حالنده بولووی صالقون صوقویغان توسلی بتون تەنن قالترانه
ایدی. اول بیك موگایوبقنه: أتی!... دیده کو-

زندن مولدر مولدر یاش آغارغه توتندی.
شریب بابای قزی ئلله نرسه ایتورگه تلاب یاشینه
قارلوب ایته آلماون بلگاچ طاغن باشندین بر
سیپاب! نرسه بالام!... دیدی. سعادت: أتی!!
میندین... بخیل بول!! میکا... دعا قیل!! دیدی.
بوسوزلرنی ایشتکاچ، شریب بابای طاغی توزه آلماینچه
یغلاب سعادتکه قول کوتاروب دعا قیلورغه توتندی:
ای ربم!! بالامه.. خیرلی عمر بیر!! اوزوب
اوزبکنه: توفیق بیر!! بخت بیر، الله! الله. قارتچق!
اولهم! بخیل بول!!... قبلهغه طابا یاتقرگز! اوف الله!
الله! الله! گناهلرمنی یارلقا دیدی. بو سوزدین
صوڭ سعادت بیك مشقت برلن یغلی یغلی أیسن
بوروب یاتقردی. حسنی جمال أبی آقرتنغنه قار-
تینك آلدینه کیلوب اولطردی. سعادتده نیشلهرگه
بلماینچه أتیسینڭ صالقونایه باشلاغان قولین توتوب
آوز اچندینگنه الله تعالیدین أتیسین یارلقاوین،
أنیسینڭ سلامتلگین اوزینڭ... بختلی بولووین
صورارغه توتندی. شریب تلی توتلغر توتلقماز لا..
اله...الا.. الله محمد... رسول... الله دیدی. موڭ

بو طاوشین ایشتکاچ آنالی قزلی ایکسیده قچقروب
قچقروب یغلارغه توتندیلار. بولارنڭ طاوشین
ایشتوبمی ئلله اوزی اویانبمی کیچ برلن نماز
اوقوغان گرەنکەلر صاناغان بابای آقر تنغنه توروب
مونده طابا کیله باشلادی. هم کیلوب جیتوب بولارغه
رەتلب قاراماینچەده «آقتق صولشلری قرآن برلن
کیتسون!» دیب آقر تنغنه یاسین اوقورغه توتندی
آوروده ئلله نرسه ایتورگه تلاسەده ایته آلمادی.
سعادت برلن حسنی جمال ابیده یغلاودین توقتاب
سیراك سیراك‌گنه هەهٔ دیب قویەلر ایدی. سعا-
دتکەده أنیسنەده بو بابای‌نڭ کیلوب قرآن اوقووی
کوڭللرینه بر راحتلك بیرگان ایدی. بولارغه
گویا حاضر أتیلری اولسەده اشین تمام ایتوب
اوله شیکللی بولغـان ایدی. بو بابایغه ایکسیده
نیچك گنه رحمت اوقوسـەلرده آز بـولور
توسلی کورنه ایدی. اوقی اوقی کوزلری یاشاره
باشلادی. اول توتلغوب توتلغوب یاشینه بوولوب
راق اوقی باشلادی. شریب بابای ئلی سعادت
کوزینه ئلی قارچغی کوزینه ئلی تگی قارت کو

زینه قاری ایدی، لکن همه قاراونده بیك کوب
سوزلر ایتورگه تلاگان کبی کوزن توتروب
آرغانچه قاری ایدی، شریب بابای سلکنه باشلادی.
ایرنلرین قیملداترغه توتندی. آوزینه قاراغانده
ئلله نرسه ایتورگه تلی ایدی. بیك آورلق برلن
آخردین الله... دیب جیباردی سعادت برلن انی-
سی تاغی یغلارغه توتندیلر. سعادت عقلدین یاز-
غان کبك بر نرسه بلماینچه! أتی اوله! اتی اوله!
أتیم بغرم!! اوله!! اوله!! دیب قچقروب یغلارغه
توتندی. حسنی جمال ابیده قزینك قولین توتوب
قچقرر قچقرماس‌قنه یغلی ایدی. قرآن اوقوچی
بابایده بوولغاندین بوولا بارا ایدی. مونه شول
آراده کچکنه‌گنه لامپا توتوب آقرتنغنه باصوب
تگی تماکی تارتا طورغان خاتون کیله باشلادی.
هم کیلوب آقرتنغنه لامپاسین شریب بابای‌نك باش
اوستینه‌قویدی. لامپایاقتی‌سنده شریب‌بابای‌نك آغار-
غان یوزلری زور کوزلری سعادتکه تاغی ئلله
نیندی کورندی. شریب بابای آقطق قاراوم
دیگان کبك ایتدرب اوزونغنه قارچغنه قاراب توردی.

آنڭ صوڭنده سعادتکه قارارغه توتندی، آنڭ صو-
ڭنده قرآن اوقوچی بابای برلن طاش توسلی
قاتقان بر سوزده ایتماینچه قرآن اوقوچی یانینه
اوتورغان ایسکی کییملی خاتون‌غه کوزین
بوردی. شریب بابای قاراغاچ خاتون‌نڭده کوزن
دین یاشلر تگاره‌رگه توتندی. شریب بابای تاغی
بر کییرلدیده بیك کوچلانوبکنه ق ق ق ق زم!!
دیدی. سعادت یاڭغادین اتیسنڭ قولین توتدی‌ده
کوزین آلماینچه اتیسینه قاری باشلادی.... شریب
بابای الله‌ooo دیدی‌ده هر بر اعضاسی قیملداو-
ندین‌ده توقتادی. حسنی جمال‌ابی‌ده کوزین قار-
تینه تکدی. تگی خاتونده قاتقان کبی تورا ایدی.
شولای بر آز تورغاندین صوڭ سعادت اتیسینڭ
قولینه یغلوب: اولدی!!! اتی باغرم!! اولدی
دیب قچقروب یغلارغه توتندی حسنی جمال ئه‌بی‌ده
یغلارغه توتندی تگی خاتون‌ده گه‌رنکه‌چی
بابای‌ده چداشه آلماینچه یغلی‌لر ایدی. حسنی جمال
ابینی یغلی یوراگی سیکره باشلاغاچ صالقون
صو اچروب یاتقردیلر. سعادت کوزبن آلماینچه

اتیسینگ یوزینه قاراب طورا ایدی. بیتینگ همه
صزقلری موڭغارغه ئالله نیندی سوزلر ایتکان کبک
طویله ایدی. اتیسینگ آقتقغی، یارب توفیق بیر!!
یارب بخت بیر!!! دیگان سوزلری توقتامایینچه
سعادتنگ قولاغنده چگغرداب طورا ایدی. بر آز
دین تگی خاتون توروب اوز اورنلرندین هفتیاك
آلوب شریب بابانیڭ باش اوچینه قویدی.
گەرەنكەچی بابای کیچه سعادت کورگانده گەرەنكه
یابقان ایسکی آشیاولقین کیتروب شریب بابانیڭ
بیتینه یابدی. سعادت صندوق اوستینه تایانوب
ئەتیسنی قاراب ئالله نیلر اویلارغه توتوندی. اوزاق
اوتمادی ساعت بیش‌نی صوقدی. ساعت صوقغاچده
قازارمەنگ هر پوچماغنده اوتلار یلتری باشلادی.
آندەده مونلاده خلق تورا باشلادی. تورغان بری
بولار یانینه کیلوب آقرتنغنه صوراشالار ایدی.
هەمەسیدە کوڭللرندین بولارنگ فایغولارین
اورتاقلاشالار ایدی. قازارمانگ همه پوچماغندەغی
اوتلاردە کیچەگیگه قاراغانده موڭراق یلتریلر ایدی.
اورامدەغی دنیاسلکته، تورغان بیلدە صبرلنه ایدی.

گویا شونـدی زور واقعەلی کونده شول قـدر بوخلقنڭ طنچلقلرین بوزاسی کیلمگانگه هم شریب بابایغه رعایه قیلغانغه توقتاغان توسلی بولا ایدی. کیچەگی توینندن آقتارغان خیرچی قارچغیده کیلدی.

کیچەگی ایشك توبندەگی لاقانده صابون‌بولن یوونغان قزدەکیلوب سعادتکه نی ایتورگه بلماینچه بیك اوزاق قاراب توردی. کوڭلندن اوزینڭ صابونونده بیرورگه اویلادی. حتی کیچەگی سوگنوب صوغشوب قایتقان یکتده آقرتنغنه کیلوب تزلەنوب اوتوروب قرآن اوتوب دعا قیـلدی.

سعادتکه بو یکتده بیك یـاقین توسلی کورنه باشلادی. اول آنی کیچه شول قدر یەمسز سوزلرسویلاوی اوچونده عفو قیلدی. کیچه قزاندین آش آشی تورغان خاتون‌ده حسنی جمال‌ابی برلن سعادتنی چای‌اچارگه چاقردی. کیچه بت قاراغان قارچق‌ده ئللەقایدان ایبرلر آراسندن قازوب‌کیتروب حسنی‌جمال ابی‌نڭ چنایاغینه اینجیر یمشی صالدی هم سعادتنڭ آرقاسندنه قاقدی. همه پوچماقلەده شریب بابایني يیرلاو طوغروسنده‌قایغرشه باشلادیلر کیچه‌گی

غارمون اویناغان یکت بـرلن آنك ایبداشی حضرتکه ایتوب زیارتکه قبر قازورغه قوشدیلر. گەرەنکچی بابای برلن اوطون یاروچی بابای بایلردن کفنلك هم لوماڤای یاللارغه، کیرپچ آلورغه آقچه صورارغه کیتدیلر. موندەغی خاتونلرده بر پوچماقده یووار اوچون چارشاولر قوروب شاللر یاولقلر برلن اورتـکلاب آولاق بر بولمه یاصارغه توتوندیلر. قایسی ـ برسی قزانلرده صولار جلتورغه، قومغانلر پاکلرغه توتوندیلر. بر قارچق ئلله قایدن قەنەفر مایده طابوب کیتـردی. هەمەسی‌نکده یوزینه بر تورلی جدیت اثری چقغان هەمەسینکده بو اشدین کوڭللاری یومشادیغی بلنگان ایدی. حسنی جمال ابی همـان آورسەده آزراق یوری ایدی. هەمه شوندەغی کشیلرنك هەمەسیدە بر تورلی کیکاش بیره ایدی. سعادت باشلاب اش اشلەماسەده آرالرنده یوری ایدی. آگفارغه بو خاتونلر هەمەسیده بیك یاخشی توسلی کورنه ایدی. هەمەسنده ئلله نیندی بولەکلـر برلن بولەکلیسی کـیله ایدی. هەمەسی-اوچونده کیلاچکده جانن فدا قیلوب خدمت ایتەرگه

کوڭلندن وعده قیلا ایدی. اویله جیتار آلدندین
تگی بابایلرده قایتدیلر. کفنلك طابسه‌لرده آقچه
تابا آلماغانلر ایدی. ایکسیده قایتقاچده بارغان
بایلرنك اسمن ایتوب کوتدردی کوتدردیده
چغاروب جیباردی دیب یایسه ایرته‌گه کیلورگه
قوشدی‌دیب زارلانه‌لر ایدی. سعادت بولارنك بو
سوزلرینه بیك عجبکه قالا ایدی... چونکه شول قدر
فقیر خلقلر یاردم ایتکانده شول قدر اخلاق جهتندن
توبه‌ن کیتکان قازارمانك ایری خاتونی حضر سیپاغان
کبك یومشاقلق شفقت برلن اوزلرینك آقتق
کیساکلرین بولاردین قزغانماغانلر همه نی قدر
خدمتلر ایتکانلر، تگی اوزلرین اوزلری بیك یخشی،
بیك توفیقلی، دنیاصاقچی‌سی‌دیب یوری تورغان بایلرنك
شوندی گه‌ره‌نکچی بابای کبك کشینك سوزنده
اعتبارغه آلماولرین یایسه ایرته‌گه کیلورگه قوشو-
لرن چاغشدروب قاراب بو ایکی بر برسینه همه
اشلری برلن باشقه بولوکلارنك قایسیسینك آرتقلغین
بلمی ایدی. آخردین زیارتدینده قبر اولگرو-
وندن خبر آلوب قایتدیلر. اویله‌ده بیته ایدی.

اویله‌دین چغوغه جنازه‌نی مسجد آلدینه چغاروب اولگر تورگه کیراك ایدی. یوق ایسه ملالرنکده وقتن طابو آور ایدی. همده کون بیك قصقه بولغانغه یاقطی کونده کوموب قالورغه کیراك ایدی. کیرپچ که آقچه بولماسه‌ده کیرپچسزده یارار ایدی دیب بابایلر لاماوایغه‌غنه آقچه ازلارگه توتونغانلر ایدی. یاکغادین پچان بازارینه چقسه‌لر طابولرینه طابماولرینه‌اوشانماغانغه قازارمه‌اچنده‌گی خاتونلر قارچقلر بر تین ایکی تین جیوب سیکسان تین آقچه‌ده جیدیلر. تگی بابایلرده شریب بابای‌نی یوارغه توتوندیلر. همده یووب بتروب، کفنله گاچ سعادت حسنی جمال ئه‌بی هم باشقه کشیلرده قاراغاچ اوله‌ده اختیارسز بیك یغلاب یغلاب ئه‌تیسنك ماکغایندن وپکاچ اولوك‌نی آلوب چقدیلر. سعادت یغلی یغلی مسجدکه قدر ئه‌تیسن اوزاتدی. اوستونده بر ره‌تلی کیمی بولماسه‌ده جنازه اوقوغانچه‌غه قدر اورام‌نك برباغندن قاراب توردی. جنازه‌ده‌اوقودیلر آنه‌آلوب کیتدیلر. آنه بارا. مونه کوزدین یوغالدی سعادت بر سوز ایتورگه بلماینچه قایغیسنیك.

نی ایکانن اویلی آلماینچه یانندەغی خاتونلر هم قزلرنك سوزلری برلن قازارماغه قایتدی. قازارماده قەنەفر مایی ایسی چقغان ایدی. شریب بابایندی یوغان‌ییرنی خاتونلر تزلرینەقدر صزغانوب طوكغاطوكغا ایدنلرنی جوالر ایدی. قازارما طن ایدی. ایرلر-دین بر کشی‌دە یوق ایدی بیك کوبسی شریب بابایینی اوزاته کیتکانلر ایدی. قایسی‌لری اشکه چقغانلر ایدی. سعادت بیك اوزاق یوقلاغاندن صوڭ یوقوسزلقدن هم شول قدر قایغوسندن باشی بیك آورته باشلادی هم اتیسی‌نی اوزاتقانده بر آز صووقده تیگان‌در آخری. طوكا باشلادی. منه ایکندی یتدی. قازارماده همەکشی نمازلر اوقودیلر. بو نمازلر باشقه کشیلرنکی کبك بر تورلی اویرەنوب کیتکان‌دنگنه اشلی تورغان تللرنده اختیارسز فاتحه برلن سورۀ اخلاص اوقوله تورغان همه اعضالری کیراك وقتی یتکاچ ماشیناکبك سلکنه تورغان میخانیچسکی نماز توگل ایدی. کوڭل‌دن چقغان قایغولرنی باصدره تورغان کشیگه بر تورلی جوانو بیره تورغان چن نماز درست عبادت ایدی.

مونه همه یرده تاغی ساماوارلر چژلی باشلادی ڤولقاندین چقغان کبك بولار بورولوب بورولوب یوغاری کوتارله باشلادی‌لر. همه یرده زیارتدن قایتقان کشیلرگه حاضرله‌گان چینایاق تاوشلری چلتری باشلادی. همه کشینك کوکللرنده قوزغالغان حسرتلر کیفسزلك‌لر قاتی دولفوندین قوطلغاچ طنا طورغان صو کبك آقرتنغنه باصلا باشلادی. اوشوب طوکوب کوموبده قایتدیلر زیارتنك یخشی یرگه طوغری کیلوی طوغروسنده هم بلماینچه بیکمیتوفلر احاطه‌سینه طوغری کیلوین مؤذن‌نك زیارتچی قاراولچیسی‌نك یاکلشوب کشی اورنینه کورساتووینه آچولانوبده سویلاب آچ قارنلارین تویدررغه توتوندیلر. سعادت برله حسنی جمال ابینیده ئلله نیچه یرگه آلوب کیترگه چاقرسه‌لرده حسنی جمال ابی بو اشلردین صوڭ بیك واطلوب کیتوب بر آز اویقوغه کیتکانگه سعادت آنی اویا- طرغه قوشمادی اوزی چاقرغانلارنك برسی یانینه باروب‌چای اچدی. بو اش قازارما خلقنده ئلله نیندی برلك اویاندرغانغه بیك کوبسی برگه چای

اچه‌لر ایدی. کوبدین توگل‌گنه اورون اوچون یاکه
قازان اوچون دنیاده ایتمگان سوزنی قالدرماینچه
طالاشقان کشیلر بر طوغان کبک گورله‌شوب
اوطرشالر ایدی. اوتده آلندی کیچ‌ده بولدی همه
کشی طماغین طویدروب اورونلرینه طارالوب هر
برسی اشلرینه توتندیلر. بر آزدین قایسی‌سینك
لامپاسنده مای بتکاندین قایسیسی اوزینك لامپاسی
بولماغانغه کورشی‌سینکی سونگاچ قارانغیلانغانغه
قایسیسی بوگونگی اشلرده آرغانغه یاطا باشلادیلر.
تگی صابون برلن یوونغان قزده انیسندن صوراب
سعادت یانینه کیلوب یاتدی، هم سعادت طوکغانغه
اوزینك بیشمه‌تنده آنك اوستینه یابدی. مونه
همه پوچماقدین آفرتنغنه قرآن طاوشی ایشتله
باشلادی ایك آقتقدین‌غنه گه‌ره‌نکچی بابای
کیچه‌گی کبك نمازدین صوك اوزونغنه قرآن
اوقوب اوزونغنه دعا قیلوب اوتنی سوندروب
یاتدی. بو کیچه غارمون طاوشی، سوگنو طاوشی،
دنیانی جیمرورگه تله‌گان کبك دبرداته طورغان جیل
طاوشی‌ده یوق ایدی. تگی قز سعادتنی آرقالرین

قصدروب یابقاندین صولڭ ئلله نیچه مرتبه طو-
ڭمیسکمی دیب صوراب یوقیغه کیتدی. حسنی جمال
ابیده ئگغراشوب ئگغراشوبقنه یوقلی ایدی. سعادت
بو موکلقده بو طنچلق‌ده اویقوغه کیتدی. ایرته گوسین
سعادت باشی آورطوب، اسسی‌لنوب ئلله نیندی
کیفسزلنوب اویاندی. حسنی جمال ابیده برکوینچه
آوروب یاتا ایدی. طروب ابی‌لر یانینه باروب
چای اچکاچ سعادتنڭ بر آز باشی کوتارلگان
توسلی بولدی. کیچکه طابا شاقتی آوری باشلادی
هم اول تونی بیك صاتاشوب یوقلاب
ایرته‌گیسون اورندین‌ده طورا آلمادی. الله‌دن
باشقه یاقینلری یوق تل اوستینه قویارغه لقمه‌لری
یوق شریب بابای فامیلیه‌سی کشیلر پاری برلن
یلونوب طورا طورغان قازارماده اورون ناچارلغی
یالغزلق، فقیرلك یاردمسزلك اوستینه طاغی
چنلاب آوری باشلادیلر. بولارنڭ بر یا-
قینلری‌ده بولماغانغه‌اویگه سیگانلگی اوچون تشقی
صالقونده اورمانغه طاشلانغان ماچی کبك آچلق،
صووقلق‌دن اوله‌رگه مجبور بولاچقلار ایدی.

مەچی نی قدر ایبیرلرنی بلچراتقان اوچون
همده نی قدر نرسەلرنی یاراقسز ایتکانلگی اوچون
اویدن چغارله تاشلانا جزا بیرله لکن اوزی کبك ماچیلر
طرفندین بولماینچە، دنیاده بولاووی ممکن بولغان اوصاف
حمیده نك همەسی برلن متصف لقنی دعوی قیلغان
بنی بشر طرفندین طشقه ئرغتلا. امابو فامیلیەنی اوچون
طاشلانه؟ نیك بو قدر عذاب چیکترله؟ ئلیگی
اخلاق حمیده برلن متصف بولغان بنی بشر
ایرکنلك، بایلق، برلن اندتلنه طورغان
بنی بشر یاردمسز آور حالسز قارچق برلن
صاقچی سز بر قزنی همده سعادت کبك عالی قلبکه
مالك قزنی نیگه جهنم دن ناچار اویلرگه چغاروب
طاشلی؟ بلمیم! بلدیم.

سعادتنك آوروی کوندن کون قوتلنه باره ایدی.
حسنی جمال ایدن آندی اوزگارولر کورنماگان
توسلی بولسەده، اولده، شریب بابای خسرتی سعادت
آورووی قایغوسی برلن همده تربیه یوقغه کوندن
کون بته بارا ایدی. بولارنی ئلی گی قازارما خلقی

قاری ایدی، بایــاغی خیرچی قارچغــی متروشکه
کیتروب کیتروب اچره‌ایدی، تگی تماکی تارتقان
خــاتونده طشقه چغولرین نیلرین قاری ایــدی،
سابون برلن یوونغان قزده ایرته‌دن آلوب کیچ که
قدر سعادتنڭ باش اوچندن کیتمی ایدی. گه‌ره‌نکچی
بابایه کیچلرده گه‌ره‌نکه کیتره ایدی. تگی بت قاراغان
قارچقه ئلله نی قدر چوپرا کلر آراسندن آقتارونغاندن
صوڭ آلما یایسه قاره یمش فلان تاوب کیتروب بیره
ایدی یایسه قایسی بایلردن نیندی آسراودن آلووین
اول آسراونڭ الگه‌ری کملرده طرولرین سویلاب،
بترگاندن‌صوڭ به‌لش کیسکی پاشتیت سنغی کیتروب
بیره ایدی. تگی‌غارمونچی یکتده کیچلرده‌تاریلکه‌لرگه
یازوب ئلله نیندی دعالر اچره ایدی، تگی قازاندن
توزین قاری قاری آش پشره تورغان خاتونده آش
فلان پشرسه حاضر قاینار کویله‌ته سعادتنی‌ده حسنی
جمال ابینی‌ده آشاتوب آلا ایدی.
حاصلی بولار باشقه کشیلرنڭ ایسلرنده‌ده بولماسه‌ده
قازارمـا خلقی بولرنڭ سلامتلکلری اوچون بیك
طرشه‌لر ایدی، خاتونلری‌شفقت هم‌شیره‌لری، ایرلری

دوقتورلر کبك یاردمدن کیری تورمی‌لر ایدی.
اما آورولر همان اوز یولنده ایـدی حسنی‌جمال
کوندن کون آورایه کوندن کون ناچارلنه ایدی.
سعادتده کوندن کون کیچه‌لرگه تابا اسیلك آرتا
هیچ برنی بلمایـنچه ساتاشوب یـاتا ایدی. کون اوتا
بارا ایدی آورولرنك حاللرین گل اوزگاره بارا ایدی.
کوندن کون تمافدن قالا بـارالر کوندن کون
ترلولرین کوتـارگه امید یراغایه ایدی. هر کوننی
قارتچقلر خاتونلر ایکی آورونیڭ تونه‌ته‌لر ایدی هر
کوننی اوله، اوله، دیب گه‌ره‌نکچی بابانی اویاتوب
قرآن اوقوتدره‌لر ایدی. آورولر همان اولمی ایدی
همان ترلمی‌لرده ایدی. سعادتنك آوروی جای کونلرنڭ
صالاده چقغان پاژار کبك بیك تیز قوت آلوب بوتون تنین
اسیلك آلغان ایدی. حسنی جمال ابینك‌ده آوروی
آقرتنغنه سیزدرمه‌ینچه گنه ایزه ایدی هم‌ده کوندن کون
حسنی‌جمال ابیگه تورمشدن امیدن یراقلاته ایدی.
شریب بابانك جیدیسی یتدی. قازارما خلقی بـو
کوننی اوزینه کوره بریاردم کبك ایتوب طنچقنه،
شریب بابای روحینه قرآن‌لر اوقوب اوتکاردیلر.

حسنیجمال ابیده بوکوننك نیندی کون ایکانلگین بلسه‌ده همده، گه‌ره‌نکچی باب‌اینك قرآن اوقوون طکلاب طوروب آنك برلن دعاغه قولنیده کوتاروب دعا قلسه‌ده سعادت برنرسه بلمی ایدی، تنی‌اوت کبك یانا ایدی. سیکروب طورا ایدی سویله‌رگه طوتونه ایدی. توفیق بیر!! بخت بیر!! دیب قچقره ایدی. شونك آرتندن اوق، آداش آبزتای آداش آبزتای! دیب قچقررغه طوتونه ایدی. بیك قچقرروب کولوب جیباره ایدی، پاشول پاشول!! دیب اتلر قاولاغان کبك قچقرنورغه هم ئلله نیدن قاچقان کبك استیناغه صیونورغه‌طوتونه‌ایدی، قچقروب: جلامه جانی! حقنك یازغانی! دیب یرلاب جیباره ایدی. شونك آرتندن‌اوزی الگه‌ریره‌ك اویلاب یوریگان یکتلرنك اسملرین ایتورگه طوتونا ایدی. قچقره ایدی، جیکره ایدی.

تگی قزغه ایدن آستین آچوب بریکتنی چغاررغه قوشه ایدی. یورغانی آستندین یوولماغان یاکغی کولماگین آلوب ألوب قویارغه قوشه ایدی، انجولی قالفاغمنی، سیری شالمنی آلدیلر دیب یغلارغه

طوتونه ایدی، اوزین ئلله نینمدی باقچه‌ده کوروب ساچکلر جیغان کبك بولا ایدی، ئلله نیندی بر بیك ماتور یکت قوچاقلاغان کبك بولا ایدی آنك قوچاغنده بیك راحت کبك بانه ایدی، طاوشسز طنسز، ایزره‌ب یوقلاغان کبك بولوب اوزین بوتونلای ئلله نیندی عالمده حس ایته ایدی.

اول عالم!! یاشل چیراملر، ماطور آغا طورغان صولر، کیندر طوقماقلاو طاوشلری اوستینه صاندوغاچ طاوشلری، جلی ئلله نیندی جلی بتون تننی جاننی راحتلندره تورغان جلی ایمش انیسی تروبقه تارتسه‌ده صاسیمی ایمش، ملا قزی‌ده بار ایمش، کوڭلگه راحت ایمش، سعادت ایمش قایغو یوق ایمش، شول صاتاشو برلن تلباً اوزین ئلله نیندی دنیاده بولماغان یپرلرده حس ایتوب دنیاده لذتلنو ممکن بولماغان لذتلر برلن لذتلنه ایدی. ایرتـه برلن تاغی اوزینڭ بیك قاتی آوریغانین اتیسینڭ شونده ئلله نیندی الگه‌رگی کبك بولماینچه ئلـه چیتکه کیتکان، ئلله نمازدن‌می قایتماغان ایتدروب برسینڭ باشین آلوب ایکنچی سینڭ آخرین قوشوب چوالب

بته ایدی. مونه توقزنچی کونی یتدی اول همان
صاتاشاایدی سعادتنك کوز آلدنئ ئللەنیندی آپپاق کییم
کیگان کشیلر سعادت برلن انسین اورمانئ قوغان کبك
بولا باشلادی، سعادت تاغی: أتی! أتی! دیب قچقره
ایدی، انیسن طوتالر ایدی، آلایغنه بولمی ایـدی
پالیتسیکسی‌لر فاتیر توله‌مه‌گان دیب بولارنی آلورغه
کیله‌لر ایدی، مونده انیسنـده آلوب کیتماکچی
بولغان کبك ایکسنه‌ده یابشه‌لر ایدی انسین آلوب
چیغوب کیته‌لر ایدی بوچقره قچقره سوغشوب تگیلرنی
جینگوب قالا ایدی، مونه کینت‌دن جیر یوتقان کبك
بولا ایدی اوزین ئلله قایه برقارانغی جیرده کوره
ایدی یاقتیده یوق کشیده یوق ایـدی - بوتون
تنی قالترارغه طوتونه ایدی، توفیق بیر! بخت بیر!
دیب قچقره ایدی. یاڭغادن تگی ئلله نیننـدی جـلی
دنیاغه کیته ایدی طاغی ئلـله نیندی راحتلر برلن
لذتلنه ایدی. طاغی ایرته برلن کوزین آچا ایدی
طاغی ئلله نیندی قاینار صودن چقغان پار کوزنده
کورنه ایدی باش اوچندەغی تگی قزلر ئلله‌نرسه گه
آشغه آشغه چارشاو قوره‌لر - آنـه ئلله قچانغنه بر

قورغانلر ایدی ایچ! قچان ئلی؟ شونك کبك چارشاو قورغاننی، آنك آرتندن ئلله نیندی ایس سعادت‌گه ئلله نیندی بر کیفسز حالنی ایسکه توشره تورغان ایس بورنینه کره ایدی، شوندن صوك طاغی تگی طاتلی دنیاغه کیته‌ایدی. طاغی کوزین آچا ایدی آپپاق ایدوب صوزوب قویغان اوزون بر نرسه‌نی کوره ایدی، آولده قارغه جایکان کیندری شونده ئلله‌نی، مونه طاغی تگی دنیاغه کیته ایدی طاغی قارانغی چوقرغه توشه ایدی قچقره ایدی. شولای ایتوب کونمی تونمی ایکانلگین بلماینچه اون‌اوچنچی کونینه یتدی. مونه طاعی تگی قزق طراحت دنیاده یوردی اوچدی آهردن قویندی کوزین آچوب جیباردی، اوف دیدی تیره یاغین خاتونلر قارچقلر چولغاب آلغانلر ایدی. باش توغروسنده تگی قز اوطوره ایدی. کچکنه گنه‌لامپا قازارماغه موگغنه تچقان اوتی کبك بر یاقتیلق بیره ایدی. قازارمانك هر پوچماغنده تورلی کویگه کویلاب یوقلاغان کشیلرنك مشناولری ایشتله ایدی.

تگی خاتونلرده کوزلرین توتوروب توتوروب

موکّارغه قاراب اوتورالر ایدی. سعادت بردن او
زینكٔ قایه ایکانلگین بلماینچه بو خاتونلرنیك تانماینچه
بر مرتبه کوزدن کچرگاندن صوڭ، قارچقلرنڭ برسندن:
«الحمدلله تیر چقدی» دیگان طاوشنی ایشتدی اوزینكٔ
باشدن آیاقغه قدر صو اچنده ایکانلگین بلدی. هم
آقرتنغنه خاطرلی خاطرلی بولارنڭ قزانغه کوچوب
کیلولرین هم فانیردن چغولرین ایسینه توشردی
اما قازارمانی هیچ خاطرینه کیتره آلمی همده بویلتراب
قنه یانا تورغان لامپا یاقتسنك ئلله نیچه باشلی ایبیرلر
کبك کورونه طورغان باغانه‌لرنی هیچ طانمی ایدی.
مونه اتیسنكٔ اولوی ایسکه توشدی، مونه تگی ماتور
بیرلر، مونه تگی ئلگی قوچاغنده بیك راحت بولغان
یکتلر خاطرینه کیله باشلادی، آندن صوڭنی؟ اوزیك
بلمی ایدی! مونه تگی اوزون آق کینگان کشیلر
همده پالتیسیسکی لر ایسینه توشدی آنكٔ آرتندن
انیسی خاطرینه کیلدی اول قایه؟ فکری حاضر
باشینه توشدی، هم شول سیکونتدوق کوڭلندن
آنكٔ اینده ی یوقلغینی ئلله قایدان تیلیغرام بران
آلغان کبك کیسدروب قویدی. طاغی بر مرتبه

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ

تگیلرنڭ کوزینه قاراغاندن صوڭ طاغی ئللہنی
ایتورگه تلہدی ایرنلرین قیملداندی لکن ایتورگه
اونوتدی. شول آراده موڭارغه بیك طانش طاوش
برلن ئلله کم «سعادت صو اچمیمسن؟» دیدی. بو
طاغی تگیلرگه قارادی‌ده «اچہم» دیب ایتوب جیباردی
هم تگیلرنڭ قولندین بر آز صو اچدی.
صو اچکاچ سعادتنڭ تللری یومشاروب کیتدی. طاغی
ئلله نیشلب ایزرہب کیتدی. مونه کوك کوکری،
ئەنه یاشین یاشنی مونه یاغمور یاوا باشلادی.
سعادت اورامده ایمش بوتونلای بلچراتدی مونه
قویاش چقا ایمش، مونه یالتراغان جایگی کون!!
یاشل چیرام! تورلی کوبەلکلر تورلی قوش صایراو-
لری، شادلق بخت، مونه شریب بابای، یارب توفیق
بیر! یارب بخت بیر!! دی. مونه حسنی جمال ابی
برلن شریب بابای کیتدیلر آنه تگنده کیتدیلر،
قاره اورمان آرتینه کیتدیلر، مونه آداش آبصطای
مونی کوردی ایمش! «سعادت!» دیب قوچاقلادی
ایمش! آداش آبصطای سعادت! دیگان طاوشینه
سعادتده اویانوب کیتدی تیره یانین قارادی همه-

سین تانیدی، تگی قزنڭ کوزی یوقلاماغاندن قزارغان ایدی، انسینڭ اورنن قارادی اول یوق ایدی. سعادتده بر وقتنی بورنینه قنه‌فر ایسلری، ئلله‌نیندی آغارتورغه جایگان کیندر کبك کورنگان نرسه‌ده انیسینڭ جنازه‌سی ایکانلگی ایسینه توشدی هم تگی قزدن «انی اولدیمی» دیدی، تگی قزنگده کوزندن ملدره‌ب یاشلر آغارغـه توتندی. هم‌ده سعادتنڭ تیرله‌گان ماڭلاین چوب ایتدروب اوبدی. سعادتکه بو کوز یاشی، بو اوبو اول قزنی شول قدر یاقنلاتقان ایدی، اول آنـڭ اوچون بوتون جانین فدا قیلورغه راضی ایـدی. بو کوز یاشلری بو اوبولر عادی کوز یاشلری، عادی اوبولر توگـل ایدی-بلکه قلبدن چقغان، بیك زور فائده‌لرنی کیتره آلسه قیلورغه بیره تورغان وعده‌سی یایسه اوزینڭ مونڭ حسرتلرینه اورتاقلشوین اثبات اوچون بیرگان رهنی ایدی. سعادتنڭ کوزلرندن یاشلر مولدر مولـدر آغارغه طوتندی. اول تگی قزنڭ قولین توتوب بیك قاتی قسدی، کوزن توتوروب توتو-روب قارادی، ئلـله نی ایترگه تلادی-ایته آلمادی

طاغی کوزندن مولدرەرگە طوتندی. تگی قزدە سعادتنک بو اشلرندن بیك کوب نرسە آکلادی. سعادت موکغارغە نی قدر منتدار ایکانلگین بلدی هم قلبندن موکغاردن ممکن قدر آیرلماسقە وعدە بیردی. بـو وقتدە سعادتنکدە تـگی قزنکدە ایك حقیقی یاقلری چققان ایدی، همدە ایکسیدە بر برسنك ایك یاخشی کشیلر تابقانلر ایدی. موندی کینەتدن ایکی کشینکدە بر برسینك ایـك یاخشی طرفلرین کورولری بر ایر بر خاتون آراسنـدە بولسەدە مطلقا آزغەمی کوبکەمی بیك قاینار محبت گە سبب بولا. ایکی ایر، یایسە ایکی خاتون آراسنك بولسە مکـگولك بتماسلك بر دوستلق، عمرگە آیرلماسلق بر بر آرقاداشلقغە باشچی بولا. صوغە باتقان قز اوزین قوتقاروب مونك سلامتلگی اوچون طرشقان یکتکە هوشی کیلوب کم قوتقارغاننی بلـگان وقتندە شول یکتنی کورسە شول مینوتدە قولن بیروب مکـگیلك محبتکە وعدە بیرە، بیك قاتی جراحتلنوب اورمانغە تاشلانغان پادشاه بالاسی اوچراب اوینە آلوب قایتوب تربیە قیلغان کرستیان قزینە عاشق

بولا، بولار همه‌سیده، بر بر سینگ ایك یاغشی
طرفلرین کوروب یاخشیلغینه اوشانودن کیله‌در.
سعادت انی‌سی توغروسنده یغلاسه‌ده اوز اقلامایچه
یوقوغه کیتدی. بو اویانوونده تگی قزنگ یاردمی
برلن طوروب اوطوروب انسینگ اورنینده یوقلا-
غانین کوردی. تاغی چداشه آلمایچه یغلارغه تو
تندی. تاغی سعادتکه اوزینگ بالالقلری، اینش‌ده
«کوشا قاعاو! (تیل‌گان) کوشه! بر ایاغکغه
یافراق! بر آیاغکغه تیمر! آلا آلمایچه گل تیلمر!
دیب قزلر برلن قاز به‌بکلری صافلاودن آلوب
قزانغه کیتار آلدندن یغلاب ابصطای برلن
هم قوچاقلاشوب قوچاقلاشوب آداش آبصطای برلن
کورشولرینه قدر اوتکان اشلرنی اویندین کیچردی
شونگ آرتندن کوز آلدینه اوزینگ بو کونگی
حالی آتاسز آناسز فقیر محتاج، آورو کوینچه
شوندی قرق آتا بالاسی قرق تورلی خلق آراسنده
بر ساقچی‌سز قالوی ایسینه توشدی، اوزینگ بو
حالین ایسی یافدنده اویلاب بتره‌آلمی ایدی هم
موگغارغه‌عنه بر یل اچنده شول قدر زور خسرت

ارنك كيلوينك سببين هيچ آگلی آلمی ایدی.
اویلی ایدی یغلی ایدی. اتیسن صاعنه ایدی
انسین صاعنه ایدی، آولنی، ملا آبزیلرنی
یوقسنه ایدی. آلای بولسه ده سعادت ده
دنیادن امید اوزلمه گان ایدی. اول همان طورورغه
اوبلی، همان دنیاده راحت سوررگه تلی ایدی. شولای
ایتوب یاشلکی آرقاسنده سعادت کوندن کون آلغه
باره باشلادی. اول بیك کوب آشی ایدی — خیرچی
قارچقلرینك یارطی اُیبیرلرین همده قازارماده پشرگان
آشنك همه‌سینك یارطی‌سن بولماسه‌ده اوچ الوش‌دن
بر اولوشین آشی‌ایدی. بارا طورا سویلارگه‌ده طوتندی.
بیك کوب کوله‌ده ایدی. اول ئلله نیك حاضر یاش
بالا کبك ایدی. قای وقتده اُتی‌سی برلن اُنی‌سینك
اولوین ایسینه توشروب بیك اوزاق یغلیده ایدی.
مونه اتی‌سینك اواوینه آی طولغانده سعادت آیاق‌قه
بوری باشلادی. لکن الگه‌رگی سعادت توگل‌ایدی.
آنك کولته کبك قاره ساچی کجه قویرغی قدرگنه قالغان
ایدی. بوسیده کوندن کون آزایه بارا ایدی. قزل
یوزی صاب صاری اوق بولماسه‌ده موندن ایکی آی

الك بیت آلماسی اویناب طورا طورغان سعادت یوزینه برده اوخشامی ایدی. کوزیده باز کبك چوقورغه توشکان ایدی. اوز طماغن طویدررلق اش اشلی آلورلق بولماغانغه ئه‌لگی خیرچی قارچقاریننك سوراشوب قایتقان ایبرلری برلن کون کوروب کیلگانگه اول اوزین حاضرده بر آوری طورغان خیرچی قزی دیب گنه بلگان ایدی. هرکون‌نی ایرته برلن جییلوب چغوب کیته طورغان خیرچی خاتونلرین قارچقلرین سعادت اوزاتوب قالا ایدی — کیچ قایتقاچ آلارنك سویلاگان سوزلرین، آلارنك ایبرلرینك تاریخلرین طکلی ایدی.

صابون برلن یوونغان قزده سعادت آورو بولغانغه هم بولای‌ده انیسی طابقان نرسه‌لر طماق طویدرورغه جیتکانگه بربر زور بای فلان اولگانن نیتکانن گنه آزراق کوبراك فائده ایتو امیدلی بولسه‌غنه بارا ایدی. اول سعادت برلن کون اوزدرب بر بر نرسه تگوب، یایسه بر بر باشقه اش اشلاب سویلاشوب وقتین اوتکاره ایدی. اول، یاشدن اولك شوندی کشیلر آراسینه توشکانگه آکارغه بو

طورمش برده یاط توسلی کورنمی ایدی — اول شوندی بولا طورغان اشلرنگ همه‌سینه اویرانگان ایدی. کیچ برلن بر بر خاتون برلن ئلله نیندی کشینگ برگه ایکانین کوروده، یایسه شول قدر خلق آلدنده بر بر خاتوننگ اوزینگ یاش وقتلرین سویله‌گانده نیندی کشیلر برلن یرولرین سویلاوی‌ده همده تون اورتاسنده ایرلی خاتونلی کشینگ طروب صوغشه یاشلاولری‌ده، یاشراك یکتلرنگ طشن فلانده اوچراغانن بەرلوب صوغلوب کیتویده بیك عادی همه یرده بولا طورغان نرسه کبك کورنه ایدی. اما سعادتکه بو اشلر بیك چیرکانچ کورنگانگه اوزینگ شولار آراسنده طورا آلوین اویلاب بیك تیرەن تیرەن اویلارغه کیته ایدی. لکن بو خیرچی جماعتینگ أتیسن أنیسن سعادتنگ اوزین شول قدر قاراولری آنی شول خیرچی اویونه شول قدر بەیله‌گان ایدی — اول شول کوینچه‌گنه سز مینی محتاج وقتده قارادگز. حاضر اوزم ایسان حوشگز دیب چغوب کیته آلمی ایدی. هم آلای ایتوینی زور کفران نعمتکه صانی ایدی.

طاغی چغوب کیتارگه اویلاسه‌ده قایه کیتسون

ایدی. قایه طورسون ایدی. ملا آبزیلرغه بیك قایتور ایدی ایکی یوز چاقرم ییرگه کییمسز نیسز آقچهسز قش کونده نیچك قایتسون! شولای ایتدروب بر آز مدتکه طورورغه اویلاغان ایدی.
گەرەنکەچی بابای هر کوننی حالین صوراشه اییپرلرده بیرگەلی ایدی. هم مین سیکا آصراولقغه اورون طابارمن دیب هر وقت وعده بیره ایدی. هم هر ییردن اوروننده ازلی ایدی. تگی قزده موگخارغه اوزینك زکاتکه یرولرین آنده ﷲ نیقدر خلق بولوین، هم قایسی بایلرده قایسی قزلرنی پریکاشچیکلرلاپاسغه فلانغه آلوب کروب یرولرین، آنده کرگان قزلرغه کوب بیرگانگه آنده بختلی قزلرغنه کرولرین سویلاب سعادت ترلوب جیدکاچ اولده سعادت برلن برگه یرورگهباشلاوین گویاشوندن باشقه دنیاده طورمش یوق توسلی ایتدروب سویلی ایدی. همه کشینك یاشلکنده اوتکارگان اشلری، کورگان نرسەلری، طورغان طورمشی بیك قاتی بر آز قالدرغانغه کشی آلارنی هیچ بر وقتده اونوطا آلمی هم اول یاشلك قزقلری برلن برگه

قوشلوب کیتکانگه اوزلرین گنه قاراغانده نیندی یامسز اشلر نیندی کیفسز حاللر بولسه‌ده، یاشلك بویاولری برلن بویاولنوب عمرلکه صاغنه طورغان بولوب قالالر، بو قزنڭ یاشلکی شول خیرچیلکده ارتکانگه آڭغارغه اول ئلله نیندی مقدس توسلی‌ره‌ك بولوب کورنه ایدی — همده شونده بایلر قابقاسی توبنده دۇورنیکلرنڭ سبرکی برلن بولارنی قوولری، هم شونده‌غی مالایلرنڭ موندی قزلر یانینه کیلوب ئلله نیندی یاش کوڭلگه تأثیر قیلا طورغان سوزلر سویلاولری، شونده‌غنه بولا توسلی کورنه ایدی. شونڭ اوچون، اول اوزی لذتلنگان شادلق برلن سعادتنی‌ده راحتلندررگه تلی ایدی — هم آڭغارغه بیك ماتور بویاولرده اوزلرینڭ زکانکه یرورین تصویر قیلا ایدی. سعادت بو اشلرده برده ماتورلق کورماسه‌ده اوزینڭ شولای یوررگه مجبور ایکانین بلگانگه تگی قزنڭ سوزلرین بولمه‌ینچه گنه طڭلی ایدی همده شول زکانکه یرولرده سعادت فلان بار دیب بولماینچه شوندن باشقه طماق طویدررغه جای یوق دیب یوریه‌چك ایدی. شولای ایتدروب

سعادتده ترلوب جیتدی، همده بر جمعه کوننی تگی قز برلن زکاتقه کیتدی.

II.

راضیه بیکه‌لر قزان‌نڭ برنچی درجه بایلرندن همده قزانده مشهور پاتوموستۋیننی پاچوتنی غراژ-دانین بیکمیتوفلرنڭ ایڭ توبلی‌لرندن هم ایڭ زور اوتارلقغه مالك‌لرندن ایدی. راضیه بیکه ۱۸ یلدن بیرلی طول بولوب طورسه‌ده اوتارنی اوزی قاری ایدی همده برده آرتق راسحود چغارونی یاراتماغانغه دولتلری آرتقاندن آرتاغنه بارا ایدی. قارت‌بیکمیتوف شمس محمد بای‌دن قالغان ظریفه فاطمه توتاشلر ایله عبدالله اسمنده‌گی ایڭ کچی بالاسی شول ملییونلرغه جیتارلك اوتارغه خواجه بولاچقلر ایدی. همده راضیه بیکه قزین‌ده قزاننڭ ایڭ زور فامیلیالرینه کیلونلککه بیرگانگه اوز یاننده اوغلی عبداللهغنه قالغان ایدی. عبدالله، بوزمانه‌چه‌راق ایتسه‌ك عبداللهافندی، آتاسندن ایمچاك بالاسی بولوب قالغانه انیسینڭ قولنده‌غنه

تربیه قیلنغان ایدی. بردن بر اوغلی بولغانغه، توتالوینه بردن بر انی بولغانغه باشقه قارانداش قبیله‌گه ماتور بالا بولغانغه بیلگیلی عبدالله بیك ایرکه بولوب اوسکان ایدی. شول قدر زور دولت ایباسی بولغانغه عبداللهغه باشقه کشیلر هر وقت قزوب قاری‌لر ایدی. عبدالله افندی باشقه بای ملایلری کبك اوزلرینك محله‌سننك گی مدرسه‌ده جیدی یاشدن اوق اوقی باشلاغان ایدی. هم مدرسه‌ده‌گی پروغرام بوینچه الب بی‌دن توشوب اون جیدی یاشینه قدر اوتوب تحفة الملوك صعلوك، هم شرح عبدالله انموذجده اوقوغان ایدی. اول هر کوننی ایرته طوروب بوقچه‌سین طاغوب خلفه اورنینه باروب سبق اوقورغه باشلی ایدی. همده طوقزدن آلوب ساعت اون ایکی‌گه قدر، چاچك صاتولری سبق اوقولر برلن وقت اوتکاروب قایته ایدی. آندن صوك آشاب اچوب بر آز اویناغاندن صوك بوقچه‌نی طاغوب کیچکی سبقغه کیته ایدی طاغی بر ایکی ساعت توروب قایته ایدی. بو کیچکی سبقده کوب وقتده خلفه اویده بولماغانغه بو وقتنی حلفه اورننده باشقه

ملایلر برلن بولار ساچك ویستوفقه‌سی یاسیلر ایدی. هم‌ده باشقه تورلی اویونلرده اوینیلر ایدی کیچ آتنه کوننی ایرته اوك راضیه بیکه توشورمه، خلفه‌نك اوزینه بیر! انی دعا قیلسون دیب ایتدی دیب یکرمی تیننی قواینه توتدروب جیباره ایدی هم عبدالله‌ده چارشاو آچوب کرگاچ انی‌سی ایتکانلرنك همه‌سین ایتوب آقچه‌نی خلفه‌گه بیره ایدی. خلفه شول سیکسان تین ژالونیدغه بیکمیتوف عبدالله‌نی شول قدر زور ایمینیه‌لر اشین قارار اق ایتدروب اوقوتاچق ایدی. آینه بر یایسه ایکی آیغه بر بعضی جمعه کونلرنده بیکمیتوفلردن «اتی اولوشی» دیب عبدالله قیه‌اقده کیتره ایدی. سیرا کگه بولسه‌ده خلفه‌نی زیارتکه آلوب باروب قرآن اوقوتوب ایالی تین بیروب اویگه کیتروب آش آشاتوب «بیکه بیك طرشوب اوقوتسون ایندی دیب ایته» دیگان پریقاز برلن ایالی تیننیده آلا ایدی. موڭارغه باشقه خلفه‌گه رمضانده یاقین‌لرغه‌اوله‌شوراوچون آلنغان‌قداغی بر صوملق چایدن بر قداق چای برلن اوچ صوم آقچه‌نیده قدر کیچ افطارغه چاقروب بیره‌لر ایدی. عبدالله

مدرسه‌ده شایان مالای حسابندن صانالا ایدی. اول بیك اوینی ایدی آنی قینارغه صوغارغه هیچ یارامی ایدی. حاضر یغلاب انیسینه قایته ایدیده انیسی حضرتلرگه باروب اوغلومنی آلام دیب حلفه‌نڭ هم حضرتنڭ قوتین آلالر ایدی. شولای ایتدروب عبدالله‌غه تگی‌لای‌ده هر مدرسه‌ده هیچ بر قاعده فلان یوق ایدی. اول هیچ بر کشیدن قورقمایىچه اوینی ایدی. تلهسه قای اورنده ساچك صاتوشا ایدی. شولای ایتدروب اوچ یل اوقوغاندن صوڭ هم درسیده فضائل الشهورغه ییتکاندن صوڭ راضیه بیکه کوز کونی چافروب طاغی ایللی تین صدقه بیروب آنده قوندرو مصلحت بولماسمی دیب قوندرغه اوتنگان ایدی هم‌ده حلفه‌ده حضرتکه کیگاش ایتشوب قوندرغه راضی بولغان ایدی: شوندن صوڭ راضیه بیکه عبدالله‌غه چایگنی چاقلاب صال شیکرگنی قاراب توت دیب آق مندرلر برلن مدرسه‌گه اوزاتدی. حلفه‌گه بواش اوکغایراق بولدی. چای شکر بیکمیتوف اوستندین ایدی همده هر کوننی کچکنه گنه میسکیده کیله تورغان آشده طاماق طویدرراق بولماسه‌ده.

راضیه بیکه‌نك بو کون آشی نینده نیندی بولغانلغین بلورگه بیتارلك بولا ایدی. شولای ایتدروب عبدالله افندی‌ده مدرسه‌ده طورا باشلادی. کیچ آتنه بیتکاچده بوقچه‌لرین کوتاروب قایتوب کیته‌ایدی. قایتقاچده انیسی کولماکلرین صالدروب آق کولمکلر کیگزه ایدی. کوب آطنه کیچ مونچه‌غه‌ده کرته‌ایدی مدرسه‌ده ایبیرلر نیلر بیرده یوغالمی ایدی؛ لکن آسراولر عبدالله‌نك اشتانین یوغـانـده اشطان توبنده‌گی کومر قورومرلرین یووب بتره آلماینچه یوداب چغالار ایـدی — همده اول قدر کومرنك نیك اول بیرگه اویبولوین هیـچ آکلی آلمی‌لر ایدی. جای کونلرنده عبدالله افندی اوزلرینك أنی‌سی برلن اوطارلرینه باروب وقت اوتکاره ایدی. شولای ایتوب یلدن یل درسی زورایه زورایه عبدالله افندی ۱۷ یاشینه بیتکاچ اوزینه کیراکلی لرسه‌لرنی اوقوب بتروب دنیا حقنده‌ده بیك طوغری فکرلر آلوب(!) مدرسه‌دن چقدی. بـو یلنی کوز کوننده خلفه‌نی چاقروب بیکه بیك زور دعالر اوتنوب طاغی برقداق چای بیروب چغارغه فاتحه‌سین آلدیلر همده خلفه بتونلای بوش قالماسون اوچون راضیه

بیکه ایکنچی محله‌ده بولسه‌ده ظریفه‌سینك بیش یاشنده گی اوغلین عبدالله‌نی اوقوتقان پروغرام برلن اوقوتورغه بیر دیلر. خلمه طاغی سیکسان تین، طاغی سیراك سوراقغنه قویماق، طاغی رمضانلرده بر قداق چای آلا باشلادی. راضیه بیکه‌نك آصراولری فورملی اشطاننی یوودین آینسه‌لرده ظریفه‌نك آصراولری شول بلاغه مبتلی بولدیلر. بتون دنیاده تبدل بولسه‌ده مسکین خلقه‌گه هیچ تبدل یوق ایدی. آنگارغه همان شول مدرسه‌ده همان شول اورون همان چارشاولر همان رمضانده افطارغه بارولر، همان اویلانوب کیلگان شاکردلردن اولگی کیچنی آوزدن صولار آغزوب طکلاولر ایدی. همان شول سیکسان تیینلك بای ملایی، همان فضائل الشهور ایدی. طورمشنك اوچیده کورنمی توبیده بلنمی ایدی. اول مسکین عبدالله‌نی اون یل اوقوتوب چغارغان کبك ظریفه بیکه اوغلنده اون یل اوقوتاچق ایدی. اگر اصول تعلیم اوزگارماسه بلکه عبدالله‌نك اوغلنده اون یل اوقوتورغه طوغری کیلگان بولور ایدی. بولار مسکینلر یوق نرسه‌لرگه قزغوب عمر اندتندن محروم قالالر.

اوزلرینڭ یاشلکلرین خراب ایته‌لر، «خلفه» دیگان سوزگه آلدانوب بیك یوق نرسه‌لرنی بلوب، شونڭ برلنده هوالنوب بر نیگه بـاراقسز بولوب قالالر. قزغانچ بولار — قزغانچ!!

راضیه بیکه اوغلیـنڭ آبرازاونیه‌سینی تمـام ایتدرگاندن صوڭ اوزینڭ آرتق اشلی‌سی اشی‌قالماغانغه حجگه باررغه سویله‌نه باشلادی. هم‌ده عبدالله آلوب باررغه یاشراك بولغانغه اوزینڭ مایلیغنه‌کوزلی‌قرقلر چاماسنده‌غی پریکاشچگینه نکاحلنوب رمضان باشنده‌وق حجغه کیتدی. مونی یاوز تللی کشیلر کیاوگه باراسی کیلگانـگه، حجگه کیتـونی حیله گنه قیلـدی دیب سویله‌دیلر حتی بریومشسز نیسز مسقواده بر آتنه طرولرنده شوکغارغه‌غنه باغشلادیلر. نه بولسه بولدی راضیه بیکه حج قیلدی. اوزنغنه یوروب، قایتورغه چقدی، لکن نیژنی‌گه کیلوب یتـکاچ آوررغـه طوتوندی نیژنی‌ده بر آطنه آورغاندن صوڭ راضیه‌ده قایتدی، لکن بو اش راضیه بیکه‌نڭ بیك زور یمان آتینه کرولرینه سبب بولدی. نه ایسه حج بتدی. عبدالله‌ده حاضر مدرسه‌دن اوقوب چقغانغه خلق آراسنده

کورنه باشلادی. اول مدرسه‌نڭ ناچـار تربیه‌سی، اخلاق قاعده‌لرندن بی‌بهره‌لکی هر قیلنشنلنْ کورنسه‌ده آنی اولچی طورغـان کشیلرنـڭ اوزلرنده‌ده شول کیمچیلکلر بـولغانغه عبـد الله افندینڭ آنـدی کیمچیلکلرین کوره آلمی‌لر ایدی. أنی‌سی نی قدر صاران بولسه‌ده عبدالله‌نڭ صوراغان نرسه‌لرن طوتورغانغه آنڭ قولندن برده آقچه اوزلمی ایدی. آنڭ دوست ایشلری نیلری اوزی کبك بای مالایلری ایدی اش یوقدن آنده مونده بارغالاب اوطورغانده عبدالله‌ده بارا ایدی. راضیه بیکه‌نڭ اوینده هر وقت یاخشی آصراولر طورغانغه عبدالله افندینڭ قولندن بیك سیراك گنه‌لری قوتولالر ایدی. مونی بیکه بلسه‌ده بلما گانـگه صالنه، همده مونده برده ضررده کورمی ایدی. آندی مونده‌ی آصراولرنڭ قورصاقلری کوپره باشلاسه آچولانورغه طوتونه طالارغه طوتونه هم چغوب کیتارگه قدر مجبور ایته ایدی.

شوندی أنی‌سینڭ اوگْغانلغی آرقاسنده عبد الله افندی اوزینڭ یاشلـکین بـر نیدنده چیرکانمیچه اوتکاره ایدی. عبدالله افندی موگْغارغه باشقه، ایبداشلری

برلن فحش اویلرینه‌ده بارا ایدی. اوّللری آنده مونك قاچوب فلان ایتوبکنه بارسه‌ده بارا طورا شاکردلر „محل“ دیب تعبیر قیله طورغانینه‌ده قورقمایچه بارا ایدی. هر نی قدر راضیه بیکه خلفه‌گه آیینه سیکسان تیینمن آرتق ژالونیه بیرورگه قزغانسه‌ده عبدالله‌نك مونذی اشلرینه آقچه بیرورگه قزغانمی ایدی اول آنده ئلله نی قدراوق آقچه بترماسه‌ده همده شهرده تیفکچ اسمن‌اوك آلماسه‌ده شاقتی‌غنه راصخود طوتا ایدی. اویده آصراو هر وقت بولغانغه عبدالله هیچ بر وقت راسحود چغاروب سادیرژانقه‌لر توتمی ایدی. طاغی باشقه قزان بایلری کبك راضیه بیکه‌ده هرجمعه کوننی «زکاة» اوله‌شه ایدی. مونده کیلگان‌لر آراسنده تورلی یاش‌ده‌گی کشیلر بولدیغی کبك تورلی توسده قزلرده بولا ایدی. کیراك بولغانده عبدالله افندی بیك اوك ناچار کیینماگانلرندن چیبارگنه‌سین خدمتچی‌گه اشاره برلن گنه کورساتوب دۋور اویینه کرتوب چغاره ایدی. بولای ایتوی برتورلی باشقه قزکوروگه محتاج‌لقدن، فلاندن توگل ایدی آش توره‌ندرو دیگان کبك

تورلی‌لندرو اوچون هم سۋیۋی قزلرنی، قول
تیمه‌گان بالالرنی بوش جیباروگه قزغانودن‌غنه ایدی
شونك اوچون بولار زكاة اوله‌شكاننك همه‌سین یورتقه
قووب كرنكاچده برمرتبه قاراب چغه ایدی‌ده كوزگه
كوله‌چكه اوخشاغانین كرته ایدی هم اكثارغه
كوبراك بیروب چغاروب جیباره ایدی. خدمتچیلرده
قای وقتده بای‌چه قیلنغالی‌لر ایدی لكن الار اول
قدر صایلامی‌لر هم كوب وقتده بر بیلگلی‌سن گنه
كرتوب چغارالر ایدی اما عبدالله افندی‌گه جمعه‌دن
جمعه‌غه یاكغه بولماسه هیچ راضی توگل ایدی قای
وقتده بولارغه عبدالله افندی‌نك دوستلریده
كیله‌لر ایدی. آلار برگه صایلاب آلوب بر
دۋور اوینده تگیلرنی صیلیلر ایدی، بی‌یته‌لر ایدی
هم آقچه‌لر بیروب قایتاروب جیباره‌لر ایدی. بولار
همه‌سی اچ پوشقانلقنی بترو اوچون هم اش یوق‌دن
بر اش بولسون اوچون اشله‌نه ایدی. تگی قزلر
كوبسی بلماینچه كروب قایسی‌لری، آخردن بلسه‌لرده
بر سوز أیته آلمی‌لر هم آقچه‌غه قزغوب بایسه
تورقودن بولارنی قوشدی شونی اشلیلر ایدی

مونه عبدالله هر جمعه‌نی بولماسه‌ده بیك یش شوندی اشلر برلن مشغول بولوب، هم کیچلرده دوست ایش برلن آنده مونده باروب بتروب، کیچ برلن أنی‌سی تویماسون دیب آقرتنغنه آطلاب آصراو یانینه چغوب – عمرین اوزدرا ایدی. مدرسه‌ده اوقوغانده اوچیلشچه‌گه یروب اوقوسه‌ده عبدالله افندی اوزینك راحتلنوب روسچه سویلی آلماوین بلوب شونك اوچون هر وقت کیراك بولوی اوچون روسچه اوقورغه اویلاغان ایدی. هم أنی‌سیده رضا بولغاچ بر دوستی‌نك سوزی برلن آلله‌یاروف اسملی بر یکتدن اوقیده باشلاغان ایدی.

III.

قزان‌نك پله‌تن یاغنده بر طفرقده‌غی کچکنه‌گنه کیبت آرتنده دیوارلرنده‌قاندالی قالوننالرینك قالدرغان ازلری برلن زینتلنگان، مونده بیك کوب یللر ئلك زنگار بویاوغه بویالغان بولغان بر تره‌زه‌لی بر بولمه‌ده منصور افندی الله یاروف فاتیرده طورا ایدی.

لحد توسلی تار بولمەنڭ صول یاغینه منصور افندینڭ آغاچ قاراواتی. ترەزه توغروسینه بالتا اشی برلن اشلەنگان اوستالی قویلغان ایدی، ترەزەسی طارغنه اوزنغنه بولوب ترەزه توبنده زنگار شارلی لامپا برلن قارا صاوت قلم طورا ایدی. اوڭ چاتن ئلگەری موندە روسلر طورغانده تەری قویا طورغان اورنن منصور افندینڭ روسچه، ترکیچه، عربچه، تاتارچه کتابلری طولغان ایدی. منصور افندینڭ بولمەسی نڭ توشامی بر وقتنی یالتراوقلی آق کاغز برلن یابش-درلغان بولغانغه اویدەگی اسیلك بەرلوب یارلوب تورلی توشنده تورلی شکلن کاغزلر صالنوب طورالر ایدی. بولارغه باشقه بو بولمەدە طاغی ایکی آغاچ اورندق همدە منصور افندینڭ کاغزلری کییملری برلن طولغان قراوات آستنده بر چومادان بار ایدی. مونڭ بولمەسی، بولمەنڭ جهازی هیچ بر تاتار عالمنده بولغان بولمەگه اوخشامدیغی کبك بولمەنڭ خواجەسی بولغان یکرمی ایکی یاشلك منصور افندین قیافتلری، کییملری، فکرلری برلن بزنڭ باشقه بلغار یکتلرینه یاقین‌دە کیلمگان ایدی. مونڭ قاراواتی یانینه

بارا باشلاغاچدوق شغردارغه طوتونه ایدی. اوستالنك آزغنه بر یاغینه بر نرسه آورراق قویلسه، یایسه بر بر کشی یاڭلش قولین صالسه چوگلوب کیتوب اوستالده‌گی ایبیرلرنده چومه‌لدرب جیباره ایدی. اوروندقلریك اوتورغان کوینچه‌گنه سلکنمایینچه‌گنه طور-غانده اورندق کبك کشی آستنك طورسه‌ده اوستنك‌گی کشی‌سی سلکنه باشلادیسه اولده حرکت‌گه کیلوب کوب وقت‌ده، اوتورغان کشیده بلمی تورغانراق بولسه، باش توبانده جیباره ایدی. چیتدن کیلوب کرگان کشیگه مونك ایشکی توبنك‌گی لاقان، شونك یانندوق صاتار اوچون حاضرلنگان اوستی آچق صا-سوب بتکان طوزلی گومبه، کیسما گندن همده شول بیرده‌گی بالالر چولمه‌گندن چقغان اچولی توچیلی ایس بورنین یاروب کره ایدی. شولارنی اوتوب بولمه‌گه کرگاچده یالتغراغان یوزلی ایرته‌گه قز قاتینه‌بارغه حاضرلنگان کبك کیفلی منصور افندی قارشی آلا ایدی. همك بر تگی‌نك کوزینه بر قاراواتینه قاراب اچندنگنه قراواتنی تاغی واتماسه‌لر یارار ایدی دیگان اویلرنی اویلارغه طوتونه ایدی. بلگان کشی بولسه: قورقمه

قورقمه! واتمیم قراواتکنی دیب اورندقغه اوتورالر ایدی. یایسه آقرتنغنه قراواتنك آستندن ترەتوب قویغان آغاچی توغروسینەغنه اوتوروب سویلاشورگه طوتونالر ایدی. کوب وقتنی خواجه ئەیته آلمی قالسه قوناقده بو قراواتغه اوتوروب تجربەسی اوتما گان بولسه قوناقغه «سلامت توراسزمی؟» دیگان سوزنی ایتوب اولگر گنچه قراوات جیمرولوب قوناق قراوات آستینەده توشوب کیته ایدی. خواجه قراواتنی جیمردی دیب آچولانماغان کبك مونده قوناقلرده آندی واق تویاك یغلولرغەغنه ایسلری کیتمی طورغان کشی‌لر بولغانغه قوناق برله خواجه قراوات توزاترگه طوتونه‌لر ایدی. بو بولمه ده خواجەغه باشقه ایکی کشی کرسه قراواتدن باشقه یبرده توررغه اورون بولماغانغه، قراواتقه آرتق کشی‌لر اوترسه جیمرلاسی بولغانغه، آندی وقتلرده قراواتنی جیمروب اوتورەلر ایدی. بو بولمه نی قدر تار بولسەده، بو بولمەنك جهازلری نی قدر ناچار بولسه‌ده، بو بولمەنك خواجەسینك کسەسینه آقچه ذاتی کرماینچه ایکی‌شر

آی یورسه‌ده، قای وقتلرده منصور افندیگه ایکی‌شر
تاولك روزه طوتارغه توغری کیلسه‌ده مونده بیك
یش یش گوژلب طورا طورغان صاماوار یانده،
جیتارلك کومچ، حتی قای وقتده بال برلنده کولوشه
کولوشه چای اچه طورغان یاشلر جمعیتن اوچراتو
بیك جیگل ایدی قای وقتده طشدن کیلوب
کرگانده تماکی توتونی برلن بوتون بولمه
قاپلانغان بولغانغه، اسسیلکدن، هوا ازلق‌دن
یوزلری آحاق توسلی یانا طورغان یکتلرنك
طاوشلرین ایشتوب بولسه‌ده یوزلرینی کورو
ممکن بولمی ایدی. بو بولمه‌ده کملر بولمی
ایدی‌ده نیندی سوزلر سویله‌نمی، نیندی مسئله‌لر
محاکمه قیلنمی ایدی؛ مونده حضرتلرندن راضی
بولماغان شاگردلر، اوچیتللر، اشقولا شاگردلری
قزاننك بای اوغللری، بایلری، ئلله نیندی مدرسه‌دن
قوواغان شاگردلر، کریووچی ابیلر، قالفاق
اشلاوچی قزلر طاغی بلمیم کم‌لر. بو بولمه‌ده،
بولمه خواجه‌سینه قوناققه، کیگاش‌گه، اوز ایتوب،
ملت قایغرشور اوچون کیله‌لر ایدی. منصور

افندی. همه‌سینه سوز تابا همه‌سی برلن کولوب
سویلاشه همه‌سین شولای رحیم ایتکز دیب اوزاته
همه‌سی کیتکاچده قراوات آستنده‌غی آغاچنی تاغی
نقلاب قویه‌ده ایکنچی بر بر کشی کیلگانچه اشینه
توتونه ایدی. مونده سویلانگان سوزلرنک،
محاکمه قیلنغان مسئله‌لرنک هیچ اوچی فرییی یوق.
اصول جدیده‌دن باشلانوب بلغار مکتب‌لرینه
کوچلنه آندن صوڭ بلغار ادبیاتینه کیلنه ملةنك
کیمچیلك‌لرن تیکشرله، ملةنك تأمین استقبالی اوچون
فکرلر سویله‌نه، کیلاچك ادیالنی بلغار عالمی تصویر
قیلنه ایدی. بعض وقتلرده دین مسئله‌لرینه کروب
«ایشانلق» روحانیلق‌دن اوتوب، اسلامنك مانع
ترقی‌می توگلمی مسئله‌لری قچقرشلر نزاعلر برلن
سویله‌نه ایدی. قای وقتده مونده ملةنك کیتشندن
قایغروب آقرتنغنه یلاغان کبك تاوشلر برلن
باشلانغان محاکمه‌لر کوز یاشلری برلن یایسه
آرادن برسینك بیك موڭغنه ایتدروب گویا ملة
بته ایندی جرلاب قالیم، دیگان کبك تاوشی برلن
جرلاب همه‌سینی روحا ایسرتوب بیك اوزاق بوامه‌نی طنچلقن

قالدره ایدی. آی شول وقتده بو بلغار یکتلرینك باشلرنده سیاحت قیلورغه؟ بولار نیلر اویلامیلر ایدی. برسی مطلقا اوزینك حاضر اوقی طورغان مکتبین اوقوب بترگاچ، معلم بولوب خلقغه خدمت ایته باشلارغه، یاشلرین قارتلرین اوقوتورغه کو-ڭلندن وعده بیره ایدی. همده فکری یراقدن یراقغه کیتوب شول بالالرنك اوقوغان کشیلر بولوب آلارنك بالالری بیلگولی اوقی ایندی، مونه نی قدر خلقغه بوتونلای جان کرتام دیب اوزینك فرضینه کیفلەنه ایدی، اوچنچیسی موگغنچه بر کم بر نیلە یازماغان، خلقغه اوقورغه بر نرسه یوق. روحنی تربیه قیلورغه آزق یوق، بر خلقنك روحی تویما-ینچه تنی اشکه یارامی، یازام، ئلـه نیلر یازام، اخلاقی حکایەلر یازام، خلقنك فکرین آچا طورغان نرسەلر کتابلر یازام تیاتر کتابلری یازام، اوزمزنك طورمشمزنك ناچارلغن کوزلرینه کورساتام خدمت ایتەم. نیندی خدمت میدانی دیب اچندن کیفلەنه ایدی. هم یازاچاق نرسەلرین اویندن کیچره ایدی. اوچنچیچسی بر بر هنر مکتبنده اوقیم خلقغه آولدن آولغه یوروب هنر اویراتام، خلقنك طورمشین

جیـگلہ یتہم ،دورتنچیسی بای بولوب مکتبلر
آچام، عاجز خانہلر آچام دیب اویلی ایدی.

بولار آراسنده قای وقتلرده جمعه کونلرده
بایلر قابقاسی توبینه جیولغان خیرچیلرنی کورگاچ
خلقنی شوندی رذالتدن قورتقارو فکرلرین قزوب
قزوب سویلیلر ایدی. خلق‌نك بایلغن آرتدررغه
یوللر ازلیلر ایدی. قای وقتده اورامده کورگان
برقزنك عفتسزلـگندن باشلاب کیتوب شول عالمده
ایزله تورغان قزلرنی، شول قباحتلکده چروب بته
تورغان سگـگلارین قوتقارونی چن اخلاصلری
برلن سویلاب یوللر ازلیلر ایدی، بولار مونك
برلن گنہده، قالمایینچه فلسفه‌گه کروب میخایلوفسکی
طالستوی گورگی فکرلرین ایك‌نچکه نقطه‌لرینه باروب
جیتکانچیگه قدر محاکمه قیلالر ایدی. روسلرنك زور
کشیلرینك اثرلرندن آلغان معنالرنی بر برسینه
سویلیلر، اوقوغان کتابلرینه قایسی‌سون مـاقتاب
قایسی‌سن یامانلاب تنقیدلر بیان قیلالر ایدی.
بعض وقتده قایسی برسی آقرتنغنه قراواتقه یاتوب
بوتہنلری آنك یانینه تزلوب اوطروب اوزارینك
کیلاچکلرین اویـلی‌لر ایـدی. برسی اوزینك

کچکنه فاتیرنده، قالفاق کیگان آقغنه یابقغنه مونی سویه تورغان خاتونی برلن آزغنه وظیفه‌لی اشدن قایتوب، «سینده» «مین» دیب تنچقنه چای اچولرینی بیك ماطوربویاولرایله‌کورساته ایدی. ایکنچی‌سی اوزینك گیمنازیستکه آلوب ایرلر قزلر اوچون آچقان پانسیونده بیرامده‌گی بوله تورغان تیاترنی سویله‌ب کورسه‌ته ایدی.

اوچنچی‌سی‌اوزینك آولده‌برفقیرگنه اشلی بله تورغان ملا قزین آلیب کجه صاوبقنه معلم بولوب خاتونی برلن ایرته‌دن کیچکه قدر باقچه قاراب، آروب تیرله‌گاچ قویاش بایغانده خاتونی بورنندن ماڭقاسی آقغان اشتانسز اوغلی برلن باقچه‌ده چای اچولرین کوز آلدینه بولغان کبك ایدوب کیتروب قویار ایدی. قای وقتده بولاربیك طنطنه‌لی اشلرده بولولرین، قایسی گیمنازیا کبك برمکتب آچوین، قایسی برگازیته محرری بولوین، قایسی‌سی تیاتر مؤسسی بولوین سویلیلر ایدی. بولرنڭ هرحرکتلری هراشلری هر سوزلری شوندی عمومی بر اشکه عائد بولا ایدی. بولرنڭ کوڭللری قایغولری

شادلقلری همەسی خلق اوچون همەسی خلقدن ایدی.
بر بریاڭغی کتاب چقسە مطلقا بو بولمەگە کیلە
مطلقا اوقولە، مطلقا شونڭ حقندە محاکمە قیلنە
یاخشی تابسەلر رحمت‌لر اوقولنە، ضررلی تابسەلر
لعنتلرگە بارلوب جیتلە ایدی. بولرنی مشغول
ایتمگان بر مسئلە بولسە اولدە روحانیلك مسئلەسی
ایدی. بونلرنڭ هیچ بر وقتدە بر سیدە اوزین روحانی
ملا، یایسە ایشان ایدوب فرض قیلماوی برلن گنە
بتماینچە، آندی سوزنی کوڭللرینە بیك آور آلوب
ملا، دیگان سوزنی بیران دیگان اورنندە «ایشان»
دیگان سوزنی «اوستا ژولیق» معناسندە اوق
استعمال قیلالر ایدی.

بولارنای وقتلردە بوتەن جیرلردەدە جیلەلر
ایدی. حارچیونەگە کرەلر، آندە اوطورالر، آنلادە
بتمگان توگانماگان خلق قایغولرین قایغورتەلر ایدی.
سیراك سیراکگنە تیاترغە بارەلر، تیاترنڭ اوزی
حقندە محاکمەگە کرشەلر؛ معلوم پەیسلر خصوصنلە
اوزون سوزلر سویلیلر ایدی.

مونە بو جمعیت‌نڭ اعضاسینڭ برسی همدە

اسملیرەگی منصور افندی ایدی. منصور افندی
قای وقتلرده آقرتنغنه قراواتینه یاتوب توشامگه
قاراب، آندەغی سەلنگان کاغزلرنی، اوزینگ جبی
برلەبر منه بر توشەتورغان اورمەکچەنی قاراب فکرلری
بیك یراقلرغه، بیك ایسکی وقتلرغه قدر کیتەر
ایدی. اول قای وقتده اوزینگ اوز آوللرندەغی
اتیسی مدرسەسنده ایماندن آلوب سبق اوقی
باشلاولرین مدرسەنگ اچەلگندن کیلگان اچیلی
توچیلی ایسلرنی، ایرتەبرلن بەکیك طهارة آلوب کرگاچ
سورتنگانك کیچدن ایکماك توروب قوندرغان دستمالدن
کیلگان ایسلرنی، آندن صوك یاز کونلرنده بر
جیلان مانچیستر چالبار کییوب کسەگه اون ایکی تین
یایسه سیکزتین آقچه صالوب سابان توینه چغولرین،
کورشی شهرگه باروب صرف اوقی باشلاولرین،
آنده برکشی اولسه زیارةگه باروب برسین
برسی قسه قسه ملا یانینەراق اوتوررغه تلاوین،
آندن صوك قزانغه کیلولرین، برنچی قزاننی
کورووین اوزینگ قزانغه منوب جیتکانچه انی سی
کچکنه وقتك اویراتکان سلامتلك دعالرین اوقووین، قزاننگ

زورلغینه، مسلماننڭ کوبلگینه حیران بولولرین، مدرسه گه کیلگاچ «جدید» دیب اورگولرین، ساعت اوچکه قدر عبدالحکیم میرسید، تهذیب سلم، مبین تراب کبك کتابلرنی قراب ایك علمکه‌دردلی وقتلوین ارام ایتولرین، آندن صوڭ قزان مدرسه‌لرنده مناظر بولوب ات کبك تالاشوب یرولرین، آولغه قزان شاکردی بولوب قاره بورك قاره جیلان، اوزون چالبار صالندروب قایتولرین. آندن صوڭ طاغی نیچه یللر مدرسه‌ده عمرین ارام ایتولرین، قولینه توشکان بر ترك تاریخندن اوقورغه دردلنوب کیتوب، «ترجمان،» اوقی باشلاولرین، «دار راحت» «گناه کبائر،» ترك رومانلری، ترك گازیته‌لری اوقولرین، قچقرشوب قچقرشوب مدرسه پوچماقلرنده شریکلری برلن اصول جدید نزاعلری آچولرین، اوزیننڭ برنچی محبتلرین، سویشولرین شول وقتده دنیادن کوتگان امیدلرین بارسنده باشدین کیچره ایدی. بو ییرلرینه یتکاچ منصور افندیننڭ باشی طاغی طوزله ایدی. اوزیننڭ عمرنده یاشلگنده «برنچی محبتیننڭ»

نیچك بولولرین محبوبه سینڭ موڭارنی قدر مشقتلی
چیکتر ولرین صوڭندن بر برینه سارله سارله قزاننڭ چیت
باقچه‌لرینه، یرولرین ایسه‌بلی، محبوبه‌سینڭ یانندن کیله
طورغان لاندش ایسی بو فکرلرگه کیلگانده طاغی
بورنینه کیلگان کبك بولا ایدیده تاغی اوز اقغنه
شول فکردن کوچماینچه گویا شونادن کوبراك
لذتلنور اوچون طوقتاب طورغان کبك بولوب قاتوب
طورا ایدی، محبوبه‌سینڭ کوزلرین، ساچلرین طاوش
لرین ایشتکان کبك بولا ایدی، آنڭ آرتندن طاغی
فکرلر یامسز ایه ایدی. محبوبه‌سینڭ حیانتلری آنڭ
یازمشینڭ نیچك بولوندن قورقولری، یغلاب یغلاب
آڭغارغه عفتین یوغاتماسقه سویلاگان وعظلری...
شوندن صوڭمی؟ شوندن صوڭ اوزینڭ طرشوب
طرماشوب اتیلرین آلداب روس مکتبنه کرولری،
آندن صوڭ آچلقلر. آندن‌صوڭ طاغی بر محبت..!!
امان نیندی قورقنچلی حاللر!!! نیندی وجدان
عذابلری!!! گناهسز بالالرنڭ آتالری طرفندن
قاراوللر برلن یورتلولری بالالرینه دشمان‌لشوب بر
پیانیتساغه بیرولری!! همه‌سی مونڭ کوڭلنده

صاقلانغان‌قاره صندقنی آچاایدی. شول قدر کشیلرنك
بختسزلگینه سبب بولوینه یغلاولری، اوزینك ترله‌ته
کشی‌نی جهنم‌گه صالغانده شاهد بولوب طرولری،
اوزینك آچلقی، آوروی، برلن برگه قوشله ایدیك
منصور افندینك آرتق اویلارغه حالی قالماینچه کوزنده
توشامدن آلا ایدی‌ده‌اوزینك قایه ایکانلگین بلماینچه
سلکنرگه طوتونا ایدی، قای وقتده شول آراده
دوبرداب فراوات آستینه توشوی بوتون اویلرین
چیتکه ساچوب جیباره ایدی. قای وقتلرده مونك
برلنگنه قالماینچه منصور افندینك کچکنه وقتك مالایلر
برلن ایشمی بابانك شالقانن اورلارغه بارولری
اوزینك شول عیبندن ئلله نیچه کونلر قورقوب‌یروب
یاتقان سایون ئلله نیچه‌شر مرتبه توبه دعالری اوقو
لری، همده یوقوغه کیتکاچده کوز آلدینه «ایشمی
بابای طایاغین طوتوب بولارنی قوغان کبك بولولری
کورنوب قورقوب اویانوب کیتوب الله تعالی‌دن
عفو قیلسون اوچون صوراولری، شونك آرتندن،
اورمانلرغه باروب جاکغرلی کونلرده آچی آلمه
جییوب یرولری، آنك آرتندن کوز کونلرده اوزون

آبوز برلن یوك اوستیته اوتوروب کورشی شهرگه
ایگون صاتارغه بارولری، آول خلقینك مایلاماغان
آربالرینك شغر داولری، آرباآرتندن اوولب کیلوچی
کشیلرنك بتمی توگانمی «ئل احمدجان بلهسین
بیت بزنك بورلی ببیه ایسان وقتده بر وقتنی
شولای بازارغه چغوب کیتدك» دیب اوزلرینك
باشلرندن اوتکان واقعهلرنی سویلاولری، آرتدنغه
بوسینك «توقتاگز! آلداغی آتنی توقتات!!» دیگان
طاوشلر، بردن آتلرنك توقتاوی، بر آتنك ژاژ
ایتدروب سییه باشلاوین کوروب بوتون آتلر
سییوب اوزینه برتورلی ایس چغاروین شوگار همه
کشیلرنك «نی بار» دیب صوراولرینه، «ئه نه
تگندن جوقاردن چقغانده بلینك کوبچهگی واتلغان»
دیگان جوابلر، یالقاوراق موژیقلرنك آتنك شولای
بولور ایندی دیب آقرتنغه باتین قاشوب کیتولری،
اوزینك آربا اوستنده طوگـا باشلاغاچ توشوب
یگرولری، طاغی منوب یاتقاچ کوکدهگی یلدزلرنی
یالتراغان آینی قاراب اویلی اویلی یاته یاته یو-
قوغه کیتولری، طاغی آتلرنك آقرتنغه توقتاولری،

طاغی یراقدنغنه «باشندن توت!» دیب قچقرولری خاطرینه کیله ایدی. مونه اوزاقلامایچه اوت برلن یالتراغان شهرنڭ کورنشلری، انلرنڭ بر یوغالوب بر چغولری، شهرگه کرولر، شهر خلقینڭ چیتك کاوشلری، ماطور یورتلری، زور بنالرغه آوزن کوتاروب قاراب یرولری مونڭ همه اوی همه کیبت توغروسنده اوزاق طوقتاب طوروب طویغانچه اویلاولری، شوندی یاخشی ناچار کینگان کشیلرنڭ همه‌سین بیك بختلی دیب بلولری، پادشاه کیلسه آلار برلن کورشر ایدی سویلاشور ایدی کبك فکرولری، شونڭ اوستینه اوزینڭ حاضر شول خلقغه خدمت ایتارگه دیب یرولری، اول شهرنڭ اویلرینه قاراغانده نی قدر زور اویلر کورسه‌ده هیچ اهمیت بیرمایچه کورمگان توسلی کیتولری الگه‌ریدن «پادشاه کیلسه بولار برلن سویله‌شر ایدی» دیب اویلاغان کشیلرگه حاضر شول قدر کچکنه. واق، بر چبن، یایسه چرکی کبك ایتوب قاراولری شولارغه شول ملای، حاضرده معارف مدنیة کرترگه کیراك دیب یرولری، اوزینڭ

اولگی فکرینه قاراغانده حاضرگی نی قدر غالبلگن
اویلاب بترماس برون، اول وقتدەغی حالی
برلن حاضرگی عالین چاغشتررغه توتونوب اول
وقتده سیگز تین آقچه برلن بوتون شهرنی دو
ایتدروب کیفلەنوب یرولرین، حاضر اوزینگ بو
فکردن اویانسه آشارینه یوقلغی حواجەلرینگ کوزینه
کورنسه آقچه صورارغه طوتونولری کیلەچکینگ طاغی
نیندی بولوی معلوم بولماوی، بلکه آنگ حاضرگی
وقتدنن یامسز بولوی کوز آلدینه کیله باشلی ایدیده
منصور افندینگ کوزندن یاشلار تگەرەرگه طوتونا
ایدی. اول بیك تملی ایتدروب، سعوب سعوبقنه
یغلی ایدی. طاغی اوزینگ یاش وقتندەغی
راحتلرین، حاضرگی طورمشینگ یامسزلکلرین
اویلاب بتروب اوزینگ کیلاچاکده ئلله نی قدر
اشلر اشلەوین، مطلق خلقغه بیك زور فائدەلر
ایتولرین تمام بولدی کبك ایتوب اویلی ایدیده قای
وقتده مونگ آچی یاشلری، کیلاچاکنگ ماتور
بویاولری برلن یوغالوب کیتوب منصور افندینگ
یوزنده آی یاقتیسی کبك بولوب کولورگه طوتونه

ایدی. نیندی کیفسزلکلر، نیندی قایغولرده منصورنڭ
بر مرتبه کوز یاشی برلن یوولا ایدیده — آنـڭ
آرتندن یالطراغان کیلاچاك کیلوب چغا ایدی. اول
بو کیلاچاکده اوزینڭ بو زور اشلرنی اشلاوینه
شول قدر اوشانغان ایدی — آنی اول فکردن نیندی
دلیل برلن‌ده قایتارو ممکن توگل ایـدی. منصور
افندینڭ فکری بولماسه ایدی. آنـڭ طورمشی‌ده
قویرقسز کاپیتانسز دیڭگزگه چغارلوب جیبارلگان
کیمه کبك قایه باراسنده بلماینچه دولقونلر آراسنده
صوغه باطدیغی کبك، منصور افندی طورمشی‌نڭ
شول قدر مشقتلری، کیفسزلکلری آراسنده اوزینڭ
مسلکسز باشین صاقلی آلماینچه هلاك بولاچق ایدی.
اما منصور افندینڭ بو فکردن قـایتو احتمالیده یوق
آنڭ هلاك بولوی احتمالیده یوق ایدی.

ذاتاً منصور افندی بولوب آنڭ خلقغه خدمت
ایتام دیگان فکری باغار عالمنده یوق ایدی — شول
فکر اوزی منصور افندی ایـدی — منصور افندی
شول فکرده ایدی. منصور افندی روسچه ترکچه
عربچه بلـگانـگه فارسیچه بر آز «قازنغانغه» شول

لسانلرده یازلغان، شول لسانغه ترجمه قیلنغان شاقتیغنه کتابلرده اوقوغان ایدی اول فن یاغندن بر فننگ بوتونلای اچینه چوموب کیتکان عالمی بولماسه‌ده همه‌سندن‌ده بر آز معلومات آلغان شولار برلن فکرین طوغریلاتقان ایدی هم اول ادبی بیك کوب نرسه‌لر اوقوغان، معیشت بشر توغروسنده بیك کوب اویلاغان، بیك کوب فکرلرنگ آشاسندن اوتکان ایدی. اول هر وقتده „معیشت بشر“نی اصلاح قیلورغه اویلاغانده، „اخلاق“ „وجدان“ سایه‌سنده موفق بولور توسلی کورنه ایدی. شونگ اوچون شوندی محررلرنگ اثرلرین بیك اوقی همده شولارنگ تأثیرلری برلن بعضاً یغلاب بعضاً شادلانوب اوز اچندن خلاف وجدان بر اش اشلامسکه وعده‌لر آنطلر ایته ایدی. روس محررلرندن منصور افندی تورگینفنی بیك سویه ایدی، اول آنی روسلرنگ ایگ عالی محررلرندن صانی، ایگ زور پسیحولوکلرندن حساب ایته ایدی. همده واقعاده تورگینوف کتابلری منصور افندینگ طامرلرندن یوروب آنی ئللە نیندی ایلیکتریکله‌گان کبك ایته‌لر ایدی. اول شولارنی اوقوغاچ عادی

منصور افندی بولمایینچه — اوزینه بر تورلی منصور افندی بولا ایدی. شونکٔ آرتندن اول بیک اوزاق ایدن بوینچه‌ارلی بیرلی یوری ایدی — تورگینفنکٔ آیاغینه تزله‌نه‌سی کیله ایدی نهایت „مونی مین یازماغان بیت تورگینوف یازغان بیت" دیب آچوی کیله ایدی.
„Новь", „Дымъ", „Дворянское гнѣздо" لـرنی هیـچ ماقتاب بتره آلمی ایـدی. اول تالستوی‌نکٔ فکرلری تالستوی‌نکٔ تصویرلرینه هیچ قیمت بیره آلمی ایدی. آنـکٔ قارشنده تالستوینکٔ فیلسوف تالستوی طرفن ادیب تالستویغه قاراغانده ئلله نیچه مرتبه غالب طابقانده اول آنکٔ فکرینکٔ عالی‌لگی، طبیعی‌لکی‌نه حیران بولوب قالغان ایدی. آنکٔ „Война и миръ", „Анна Каренина", „Воскресеніе" لرین بتی کبک صافلی ایدی. گورکی‌نکٔ شول قدرعوام پسیغالوغیه‌سین بلوینه. شول‌قدر اساسلی بر فکر طاراطورغه طرشوینه عجبکه قالغان ایـدی. باشقه روس محررلرنـدن چیحوفلرنی‌ده بیک یاراطا ایدی. اول غوغلنی شول قدر تالانت ایاسی بولوب تعصبی برلن بـر اش اشلی آلماغان دیب قزغانه

ایـدی- پوشکیننی خلقینڭ شول قدر کوتاروین هیـچ آڭلامی ایدی؛ لیرمنتوفنی ئلله نیك قزغانه ایدی- آنی قوچاقلاب „جلامه، جلامه“ بزده راحت کوررمز ئـلی دیب جوانەسی کیله ایدی. ترك ادیبلرندن نامق کمال‌نڭ „جزی“ ین، „انتباه“ سین „سیلستره“ سین مدحت‌نڭ (حسن ملاح حسین فلاح) اثرلرین، وجیهی‌نـڭ „مهردل“ ین بیك سویه ایدی. منصور افندی شونڭ اوستینه بیك „ملی“ ایدی. اول بلغارلرنڭ هـر عادتلرین مقدس کوره، هر اشلرنده ایکنچی خلقغه قاراغانده آرتقلق طابا ایـدی. بلغارلرنڭ ملی بەیرام‌لری بولغان صابان طویلری، جیینلری، قربان بەیرام‌لرین، هر خلقنڭ بایراملرندن آرتق کوره ایدی. بلغارلرنڭ موزیقەسیده آڭغارغه ایڭ مکمل موزیقه توسای کورنه ایدی- آنـڭ سایەسندەغنه آڭارده یخشی فـکرلر طووا ایدی، شول موزیقەسی‌غنه آنڭ بتون طامرلرندن یوری ایدی. بلغار کییمنه آنڭ نظری اول قدری توگل ایدی. اول هر وقت‌ده کیلاچاکده‌گی بلغارلرنی اویلاغانده خاتونلری قزلری قالفاق کیگان قاییمالی

چینك کیگان ایندروب اویلاسه‌ده، ایرلرن هیچ
بر وقتده آلتی بیللی کازاکی، کیك جیلان، زور
بورك کیگان ایندروب فرض قیلا آلمی ایدی.
دنیاده ایسرمانچه طرو بیك آور بولسه‌ده،
منصور افندی ایسرر اوچون ایسرتکچ گه محتاج
بولمانجه، یاخشی بر کتاب آنی تمام ایکنچی کشی
ایتوب قویغانغه، هیچ بر وقتده ایسرك کورو،
ممکن توگل ایدی. اول اوزینك هر اشن وجدانی
برلن کیگاش ایتشوب، خلاف وجدان اشله‌گان اشلرنك
„محکمه وجدان ده“ جزالری بیك قاتی بولوین
تجربه‌لر برلن بلگانگه، پراستوی خلق کوز
قاراشندن ده منصور افندی توفیقلی ایدی.
قای وقتلرده منصور افندی ایداشلری برلن بر
بر یاقینلرنده کیچنك یارتیسینه قدر طورمش مسئله‌لرین
ملاحظه قیله قیله یکرمی‌شر چیناایاق چای اچوب،
قایتقاچده صبان طویینه چابشترغه حاضرله‌گان آت
کبك بولوب اوزینك باشینه چداشه آلماینچه یاتماینچه
شول اسسیلك برلن بر بر نرسه یازارغه طوتونه
ایدی، اوزوك یازه ایدی اوزینك نیشلاگانین

بلمایتچه نی یازغانین اویلامایتچه تمام ایزلوب بتکانچه اوتوررا اوتورا ایـدی‌ده یازونی بریافغه طاشلاب اولوك كبك يوقوغه كيته ايدى. شول وقتده يازلغان نرسه‌لر منصور افندينك بيك قلبندن چققانغه‌مى بيك تأثيرلر یازلغان توسلی کورنه هم هیچ بر توزاترگه محتاج بولمی ایدی، منصور افندی بر فقیر ملانك اوغلی بولغانغه اوزینك طماغین طویدرو، اوستین باشین قاراو، همه‌سی اوز اوستنده ایدی. اوزینك کیله تورغان اورنی بولماغانغه کوره، منصور افندی „سبقلر" برلن گنه طماغین طویدره ایدی. قای وقتده اول شهرنك بر باشندن بر باشینه اوقوتورغه یوری ایدی. شوندن آلغان آقچـه برلن اوستین باشین قاری، اوزین تربیه قیله، کیره‌کلی کتابلر آلا تیاترگه باره، ایبداشلرین شول کچکنـه بولمه‌ده چای اچره ایدی. اول اوزی بر مکتبده اوقوب کیلگانگه هر کوننی ایرته طوروب سبقغه باره، قایته‌ده اوقوتورغه کیته. قایته چای اچه، سبق حاضرلی. کنیگه اوقی، ایبداشلر کیله. فرضلر آچله ایدی. شونك اوچون آنك بر مینوت عمریده بوش اوتماگانگه، همده بر

مینوتنی اوتکارر اوچون منصور افندی نی قدر مشقتلر کوتارگانگه، بیك کوب کتابلر اوقوغانغه، بیك کوب اویلاغانغه، اول یکرمی ایکی یاشنك بولسه‌ده آنك فکرلری قرق یاشینه ییتوب کیله ایدی. اول حاضر اوزینه بر فکر حاصل ایتکان، دنیاغه اوزینه بر تورلی قاراش کیتروب چغارغان ایدی. مونك بو فکرلری اوقوغان کتابلردن کیلوب چقغان جینتقلر بولسه‌ده منصور افندی آلارغه آزغنه بولسه‌ده „منصوراق“ده قوشقان ایدی. اول „خدمت“ برلن „سعادت“نی الفاظ مترادفه‌دن دیه ایدی، هم یاخشیلق برلن ناچارلقغه اول اوزنچه بر معنی بیره ایدی. آنگچه تورلی ذکرلر ایتوب نفل نمازلری اوقوب نفل روزه‌لری توتقان خلقمز آراسنده عالم درجه‌سینه ییتار قدر اوقوغان کشی‌نی یاخشی دیمایچه، کشیگه مادة ومعنی ضرر ایتمایچه اوزینك وجدانی راضی بولا طورغان کسبی برلن اوز طماغین تویدرغان نفل نمازلر، نفل روزه‌لر توگل فرضلرنی کوچکه گنه قیلا تورغان احمدجان آبی یاخشی ایدی. اول آزراق مادی ایدیمی هر نرسه‌دن کورنه طورغان

فائده‌سین کوزاتوب حکم ایتارگه یاراته ایدی، اول کشینگ بر بر ناچارلغین کورسه آنی الله قاشنده قایسیمز یاقین بلماسسك دیب طورماینچه قلغان اشی برلن حکم ایته ایدی. مثلا اوزینگ کرگان آسراوین ایسان چغارماغان علی باینی نی قدر چالمه کییوب نمازغه یورسه‌ده یایسه ایشان حضرت کیلگانده آثارغه توشسه‌ده „قباحت" دیب سوگودن، برده قورقمی ایدی. آنگچه یاخشیلق شول، آناردن بر کشیگه‌ده ضرر بولماینچه اوزینه یایسه باشقه کشیگه فائده بولسون، اخلاق شول، کشی اوزینه ناچار کورگان نرسه‌نی ایکنچی کشیگه‌ده روا کورماینچه گنه قالدرماسون شول نرسه‌دن ایکنچی‌ارنی‌ده اوزندن بیته‌ر صاقلاسون. اول یاخشی بولغان بولوب ایشان بولونی، ایشانغه مرید بولونی، بیك اوستا بر حیله ایدوب باگانگه اول ایشانلرنك باشلری قایدن کیلگاننی تاریخی برلن بیك یاخشی بلگانگه، هیچ بر عقل سلیم‌الله برلن بنده آراسنده شوندی هر کوننی اون بیش مرتبه آش آشاب یگرمی مرتبه چای‌اچکان کشینك وسیله‌بولوین قبول‌ایتماگانگه‌آلارغه

«ژولق» دیوونده بوده چیرکانمی ایدی همده خلقغه شولای کورساتونی، خلقنی شوندی نفسانی کشیلرنکگ بوری تشلی آوزندن صاقلاونی هم خلق پرور بر کشینکگ وظیفه‌سی دیب بلگانگه خلق آلدنده اوز فکرینی سویلاودن طارتنمی‌ایدی. لکن مونکگ سوزین کم تگلی‌ده، مونکگ فکرین کم آکگلی؟! برده ئلی سوزنی اوز معنی‌سنده استعمالغه، هر اشدن توب طوغری کیله طورغان فائده‌سین یایسه ضررین کورگه اویرانماگان‌لر. هر سوزدن هر اشدن ئلله نیندی برعقلغه صیمی طورغان معنی‌آلالر، هر اشدن طاغی شوندی هیچ اشینه اوشاماغان بر نتیجه کوته‌لر. منصور افندی فینانسی فنلرینه آشنا بولماغان‌غه‌می هیچ بر وقتده کشینی محاکمه قیلورغه طوتونغانده آقچه‌سندن باشلامایچه آنکگ قیلغان اشلرین، هم قیلووی ممکن اشلرنی گنه حسابقه آلا ایدی. مونه شول منصور افندی بزنکگ کورگان بولمه‌ده وقتده اوقی طورغان مکتبینکگ آقتغی صنفنده سبقلر بولن طماغن طویدروب نیله بتورگاچده طاغی مکتبکه کرو فرضنده عمرین اوتکاره ایدی.

سبقلری بیك کوب بولسه‌ده آشارغه آبدرارلق توگل ایدی. همده شول آراده طانشلرندن طاغی بر کشی موگغارغه برسبق طاوب بیرماکچی بولغانغه منصور افندینك آقتقغی یلك اوستون باشین طازارتوب چغو احتمالی بار ایدی.

لکن بو یل آچلق یـل بولو سببلی اورامده خیرچی بیك کوب بولغانغه منصور افندی بیك قزغانچ فقیرقارتلر، یایسه قش کوننده ایرته‌دن کیچکه قدر بایلر قابقاسی توبنده طوگوب بتوب برنی آلا آلماینچه یغلی یغلی قایته طورغان قارتچقلرغه کیسه‌سنك آقچه‌سی بولغانده بیرماینچه کیتماگانگه هیچ آقچه آرتدرا آلمی ایدی. شولای آقرتنغنه عمر اوته کیلگانده نویابر چیسلالرنده منصور افندیگه مکتبده وقتده بر خط کرتوب بیردیلر. آندی خطلر آلورغه‌اویرانگانگه بوده عادی شونده بر بر طانشندن کیلگان زاپیسکه‌غنه‌در دیب کسه‌سینه سالسه‌ده خدمتچی قوچر جواب کوته دیگاچ نرسه‌ایکان دیب اوقورغه توتوندی. خطده اوزینك یاقینلرندن بولماسه‌ده، بر طانشی ممکن بولسه حاضر کیلورگه چاقره ایدی. همده بر موگغارغه

فائدەلی اش بولغانغه کیامی قالماوین مصلحت کورمی ایدی.

منصور افندی حاضر بارا آلمیم بر سبق بتما گان دیب جواب یازا باشلاسەده شریکلوندن بزنڭ بو سبق بولمی تاریخ معلمین خدمتچی‌سی کیلوب چاقروب کیتدی دیگاچده منصور افندی بلشوب بولمایاچاغین آیرم آچق بلگاچ آتقه اوطوروب علیم افندیلرگه کیتدی. بارغاچده آصراو توشوب ایشك آچدی همده مونی کورگه قوشدی، منصور افندینڭ اوستنه کتب کییملریگنه بولغانغه آلارنڭ جیکینڭ ترسك توغریسی تیشلگان بولوب چالبارینڭ توبنده کچکنه بر تیشك بولغانغه چابولرین آرلی بیرلی تارتقالاب زور زالغه کردی.

موندی زاللرنی منصور افندی بیك سیراك کورماسەده، آنڭ کوبراك کوروی، بایراملرده قزانلغنه بولغانغه، اول بایراملرده منصور افندینڭده اوستنده اوزینڭ کشیلك کییمی بولغانغه، خوش ایسلر چقغان کوللر، زور کوزگیلر یاغشی جهازلر برلن زینتلنگان بولمه‌گه کرگاچده منصور افندیگه

ئلله نیك بیك آور توسلی اویات توسلی بولدی شول
قدر یالت ایتدروب کیینگان بای اوغللری آراسنك
ایسکروب بتکان قورتقیده اوطروده اویات توسلی
بولدی. شونك اوستینه طاغی اوزینك بوبر یرنده
بت فلان یوری طورغاندر توسلی بولا ایدی. منصور
افندی ایتاکلرین جیوبقنه اوطوردی. اوستالگه
توزلگان تورلی ئەبر چبر قاقتش، صومسا، پاشتیت،
ۋارینیه، کلاوا، بال فروکتلر کبك نرسەلرگه قاراب
مونه بولار شونی هر کوننی طوقتامایچه آشاب
تورسەلرده بارئەنه تگەندەگی کیچه موگغارغه
اوچراغان قارتچقغه قاره ایکمك برلن‌ده طماق
طویدررغه یوق ایدی. میکا صوك!! دیب اویلادی.
موگغارغەده چای یاصادیلر. منصور افندینك آشیسی
بیك کیلگانگه، آشیسی کیله طورغان کشیلرگه
آشاو عیب صانالغانغه آشیسی کیلورگه آشسز طورغان
وقتی بولماغان کشی‌لرگه گنه تورلی‌سندن آشاب
اوطورو عادت بولغانغه، منصور قایسی‌سندن
آشی باشلارغه بلمی ایدی. اوی حواجەسی منصور
افندینی کرگاچك قوناغی ایلەطانشترماسەده منصور افندی

اول یکتنڭ تلاسه‌نی قیلنورغه بایلغی جیته‌طورغان عبدالله افندی ایکانلگین بلگان کبك، عبدالله‌ده منصور افندینی قای وقت کشی آراسنده بیك اچی اچی ئلله نیار سویلی روسچه اوقوب کوگلی قارالغان بر کشی دیب گنه طانی ایدی. اوی حواجه‌سی مونه منصور افندی بزنڭ عبدالله‌غه روسچه اوقوتوچی کیراك ایدی، مین سز بولدره آلورسز دیب سزنی چاقرتدیم مونه وقتگز بولسه اوقتگز دیگاچ منصور افندینڭ بلگان مسئله‌لرینه اش کیلوب جیتکاچ منصور افندی آلدینه سومسانی آلوب قویوب شول طوغردن سویله‌شه باشلادیلر.

هم اول چیستا یکنده اولی منصور افندی اویلاغان کبك چقمااینچه آچقغنه بر یکت بولوب چقدی. بارا طورا منصور افندی چاینی اچوب، چا بولرنیك اول قدر قاراب اوطورمااینچه‌غنه جیبارلوب سویلی باشلادی هم اوزی نیشلاگاننی بلمااینچه آلدنده‌غی تاریلکه‌دن بایتاقغنه صومسانی بوشاتدی. بهاسیده سویلاندی، هرکوننی ساعت بردن اوچکه قدر اوقوتورغه آیینه اون صوم بیروچك بولدیلر. منصور

افندی یاری آلای بولسه دیب یاخشی کیفی برلن
ایرته‌گه اوقی باشلیمزمی دیب کیتماکچی بولسه‌ده
عبدالله افندی مینم آطمده بار ایده‌گز بوگونوك
کروب چغگز دیدی. منصور افندی اوزینڭ طاغی
قابقنغه قاباسین بلدی. لکن یازمشقه راضی بولدی
کیتدی. باروب کردیلر طاغی آصراو ایشك آچدی
طاغی منصور افندی پالاص جیلگان باچقچدن منوب
کیتدی طاغی یورتق تیشك‌لرین قابلی قابلی برزور
بولمه‌گه کردی. بولمه چیسته ایتدرلوب جیشترلغان
ایدی. کزگی‌لر کنه‌فی‌لر همه‌سی عادی ایبرلر بولسه‌ده
اشقاف باشنده طوزان برلن قارالوب بتکان چبن
بوقلری برلن بحرسفیدده ئاله نی قدر آیرم آیرم
جزیره‌لرگه باشقه ئـلـه نی قدر جزائر مجتمعه‌لر
حاصل بولغان زور کرهٔمجسمه (علوبوس) نڭ مونك
کروین برده آڭلامادی. بولار کرگان بولمه نڭ
قارشی بولمه‌سنده اوستالگه آب آق آشیاولق
جایلگان ایکی طاریلکه قویلغان، هم طوزلی یشلچه‌لر
ایکماکلر برلن مجلس حاضرلنگان ایدی. عبدالله
منصور افندینی اوتورتقاچده مونه آش حاضرله‌گانلر

ایکان آشاب آلیق ایندی. مین سزنی آلوب کیله‌سنی ایتمگان ایدم داماشنی (بزنگ بای مالایلری بلگان بر روسچه سوز چقسه آنی بروده قسترمایانچه قالمی‌لر) ایندی عیبله‌ماسسز دیدی. منصور افندیگه عیبله‌ماسسز دیگان سوزگویا سزنگ عیبلرگه استحقاقگز یوق دیگان کبک آڭلاغانغه مسقل ایتو توسلی بولوب بر آز قزاروبده قویدی. شول وقتده عبدالله افندیده چغوب کیتکانگه قارشیده‌غی کوزگیده منصور بوتونلای اوزین قارادی برجیرنده‌ده آندی یات نرسه کورماگاچ بو تاتار ملایی آلدنده آلای اویالماسقه کیمدروب قویدی. واقعاً کم صوك اول؟ منصور افندی آلارغه مالچیشقا دیب گنه قاری ایدی ایچ! اوزاق اوتمدی آق میسکی برلن ترسا گینه قدر قولن سزغانغان شالقاندن یاساغان کبك آسراو آشنی کیتروب قویدی. همده میسکی‌نك اوستنده آچوب یباردی. میسکی اوستندن سیغنه پار کوتارلدی. همده خوش آش ایسی منصور افندینك بورنینه‌ده کیلوب کردی. منصور چدی آلمادی برنرسه یوتقان کبك آوزین چپردە‌توب آلدی. آصراو کیتارگه‌ده اولگارماوی

عبدالله قاتق بارمی مریم دیب ایکنچی کیملرده کیوب
چغوب منصور افندینی چغارغـه چاقردی.

آش باشلاندی. پولاو کیتدی ایت کیلدی، آش آرتندن جیمش صووی کیلدی. اوستالده‌کی توزلی آلمالر، توزلی قاونلر، توزلی قیار همه‌سی اشکه کردی. منصور افندی تمام طویغانچه آشادی. طماق طویغاچ مـلاده جرلی ایتارتوسلی بولدی لکن بو آشلرنی قابقان صایون اورامده‌غی آچ یـالانغاچ فقیرلرنی ایسینه توشره ایدی. آشدن صوڭ عبدالله افندی اشقافدن آچوب کتابلر کاغزلر کیتردی. هم منصور افندی کتابلرن صایلاب سبقده باشلادیلر. شولای ایتدروب منصور افندینڭ طاغی بر سبقی آرتدی. بـو یاڭغی خـدمت منصور افندینڭ طورمشین اوزگارتماگان کبك عبداللهنڭ ده اشلرنده بـرده باشقه‌لق کورنمی ایدی. فقط شول قدریگنه بار ایدی. هر کوننی منصور افندی عبداللهلرگه کیلوب ایکیشار ساعت اوطروب کیته ایدی. قالغان وقتی اوّلـگی کبك اوطرشلر، اویلر، کیله‌چك فرضلری، اوقولر، اوقتولر برلن اوته باره ایدی. عبدالله افندیده روسچه

اوقور اوچون معلوم وقتین آیروب قویسه‌ده،
قالغان وقتلرین دوست ایش برلن یرو، جمعه کون
جمعه‌غه بارو، جمعه‌دن قایتوب آشاب اچکاچ تله‌نچی‌لرگه
زکات اوله‌شو برلن اوتوب بارا ایدی.

عبدالله برلن منصور افندی اوقوغان وقتده
برسی برسی برلن بیك آچق اوطورشسه‌لرده، بولار
آراسنده دوستلق فلان باشلاشماغان ایدی. عبدالله
افندی اوزین «پاتومستوینی پاچوطنی غراژدانین
غاسپادین عبدالله امیرخانوڤیچ» دیب، منصور افندی‌نی
بریارلی، مونك برلن دوست بولورغه یارارلق توگل
قاطشورغه‌ده مستحق بولماسه‌ده روسچه اوقور اوچون
گنه یاری ایندی دیب طورغانغه همده اوزینك هر
بر آنك برلن قیلغان اشینی سویلاگان سوزینی
اوزینك مرتبه‌سینه لایق بولماسه‌ده منصور افندیگه
رعایة گنه قیلوین بیك بلوب شول «التفاتی»
برلن منصور افندیگه بیك زور فائده ایتکان کبك
منصور افندی‌دن شونك اوچون کوگلدنگنه بولسه‌ده
«شکران نعمت» اصطلاحی برلن بیك کوب نرسه
تلی ایدی.

منصور افندی، عبدالله‌غه اوّلگی‌چه «ماچیشقه» دیب قاری ایدی. هم یاقینایغان صایون آنڭ فکرلرین نیلرین بلگانگه بوزولغان «ماچیشقه» دیب شوندی بای مالایلرینڭ بر نیگه یارامی طورغان کشی بولاچقلرین بلگانگه — آنی قزغانوب قاری ایدی.

مونڭ قزغانوی قای وقتده نی بولسه‌ده بولسون دیب عبدالله افندینی اصلاح قیلو فکرینه‌ده کیتروب اوزندن پروغراملر ترتیب قیلوب مونی کشی یاصارغه، مدرسه وآناسینڭ تربیه‌سینڭ آغولی ییمشلرندن قوتقارغه تییش اوینه کیلسه‌ده عبدالله‌نڭ مونڭ هر سوزینه اوزینه بر تورلی طاوش برلن «مونه سینغه التفات قیلوب پاتومستوینی پاچوتنی غرازدانین غاصپادین عبدالله امیرخانوڤیچ اوزی سویلی» دیگان کبك ایتدروب سویلاشکانگه آنڭ سوزینڭ هیچ تأثیری بولمایه‌چاغین بلوب، «ایده بتسون! بولار بتارگه مستحق، بولاردن نه خلق‌غه نه اوزلرینه بر فائده بار بوگون شول آصراولر «عاشقی» بولوب یورسون، بر آزدن اویلانرده طاغی تون اورطالرینه قدر گاستینیتسالرده صرا بوطیلقه‌لری، بوشاتوب یورر

صرادن قورصاق زورایوب کیتکاچ اشلرده ناچارغه‌راق ئه‌یلانه باشلاغاچ پچان بازاری چاتینه چغوب ملالر مؤذن‌لر، خاتونلر کیلنلر عیبتینه، هندده‌گی انگلیز پالیتیقه‌سینه آفریقاده‌غی ترك پالیتیقه‌سینه باروب یيتار اول اشکه ایك طوغری یول آتك حاضر بارا طورغان یولی ایندی أیده اوزی بارغانچه بارسون!» دیه ایدی. لکن بو سوزلرنی عبدالله‌غه آچووی کیلگانده‌گنه أیته ایدی. قای وقتلرده عبدالله‌نك آچق یوزلرین، اوتکنلك‌لرین خاطرینه کیتروب «نی بولسه‌ده بو بالانی قوتقارغه کیره‌ك، آنك هوالقلری اوچونده کیف کیتماسکه کیره‌ك بولای اول اوزی عیبلی توگل بیت خراب بولاچق بو بالا» دیب مونی طوغری یولغه صالو مینم وظیفه‌م دیب اویلاب شونی‌ده ره‌تکه کیتره آلماسام مین نیندی کشی دیب طاغی ایسکی فکرینه قایته ایدی.

طاغی عبدالله‌نك بر بر هوالغین بلدره طورغان سوز یایسه حرکت کوره ایدیده «بولماغاچ بولمی ایکان ایندی!» دیب قول سلتی ایدی. اما اوقو طرفی بیك یاخشی باره ایدی. منصور طرشوب اوقوته

عبدالله طرشوب اوقی ایدی. شونڭ اوچون عبدالله
شول یاغین اویلاب منصور افندیگه رحمت اوقورغه،
«پاتومستوینّی پاچوطنی غراژدانین غصپادین عبدالله
امیرخانؤیچ»غه واقلق بولسه‌ده اچندنگنه قای وقت
رحمتده اوقوب قویا ایدی.

منصور افندی نیچك بولسه‌ده عبداللهنی روس
ادبیاتی آڭلار درجه‌گه کیترورگه طرشه ایدی.
شونڭ اوچون آنی خریستاماتیه ادبی اثرلرینڭ «کیسا-
کلرین» اوقوته آلارنی بیان قیله ایدی، عبدالله
اوزیده اوزینڭ اوستال اوستنده طشی اچکه
بوکلانگان روس کتابلرینك طروین بیك کوره‌سی
کیلگانگه شول درجه‌گه جیتارگه بیك طرشه ایدی،
شونڭ اوچون اول حاضر قزان غزیته‌سینکده اوّلگی
کبك اعلانلرین‌غنه قارامایچه تیلیغراملرین، شئونات
بولوکین، اوقی باشلاغان ایدی. شولای ایتدروب
برر آی وقت اوتدی، منصور افندی اوزینڭ تأثیر
قیلا آلماوندن کیفی کیتوب یوری ایدی — عبدالله
افندی اوزین مونڭ برلن طوتا بلوندن بیك راضی
بولغانغه هر وقت اوزینڭ پاتومستوینّی پاچوطنی

غراژدانین ایکانلگین اونوتمایتچه‌غنه حرکت ایته‌ایدی. اشلو شولای آغوب تورغانده. عبدالله افندی برکچی آتنه کوننی اوچیتل کیله ایندی دیب کوتوب تورغانده، برمالای آرتلی منصور افندی‌دن خط آلدی.

خطده منصور افندی بوگون تیاترده بیک یاخشی اویون بولغانغه هم ایبداشلریده بارغانده کوندزگی اویون‌غه باراسی کیلوب بوگون سبقغه بارا آلمایاچغین بوگون اوچون ایرته‌گه ساعت ۲ ده باراچاغین یازغان ایدی. عبدالله افندینک بو خطقه آزراق آچوویده کیلدی، چونکه اول بوگون حاضرلنگان ایدی هم ایرته‌گه جمعه کون بولغانغه زکات اوله‌شورگه بار ایدی. بلکه برکونگیچه‌احمد برلن شفیق‌ده کیلور دیب اویلی ایدی. بو شول وقتده سبق اوقوب اوتورسون! اکن اوزاق اویلامای، کوکلینه عبدالله‌نک منصورنی برقزق‌ایتار اوچون همده یاخشی اوقتور اوچون دیسا‌کده یاری، قز برلن اویناتماقچی بولدی.

شول فکر برلن عبدالله اوز بولمه‌سندن انیسی یانینه چغوب بوگون «تگی» کیلمیم دیگان، مین چغوب کرام دیدی. آناسیده اول صوك کیلمای قالغان کونینه آقچه آلامی دیب صوراغاندن صوك آقچه بوشقه کیته ایکان دیب بر آز قایغروبده‌آلدی.

عبدالله افندی بوکوننی کیفلی گنه اوتکاردی. دوست ایشی برلن بر غاستینساغه باردیلر. آنده اوزاق اوتورغاچ ایکنچی‌سینه چقدیلر، شاقتی‌غنه بوتیلقه‌لر بوشاتدیلر. همده کیچکه تابارق «تگنك» باروب «ئه‌یتتردیلر».

IV

سعادت یوقودن طوروب طشقه چقغانده طاك آطماغان ایدی. تون یاقتی، ماطور ایدی. کوکده آی یولدزلر، آب آق قار یاقتیسی برلن کون کبك کورینه ایدی. هوا بیك صالقون بولغانغه کورشی کوبچی‌نڭ مورجاسندن چقغان توتونده هوالنغان کبك گنه آقرتنغنه یوغاری کوتارله ایدی.

شهرده طیچ ایدی. یراغراقی چانا آستنده قارشغردا-
ویغنه ایشتل ایدی. ئلل قایانغنه غالانسقی اتچ
طاوشی شول طنچلقنی بتره‌ایدی. سعادت بیک اوزاق
کوککه گی آیغه، یولدزلرغه قاراب طوردی. اوزلرینک
یاقتی‌لرین ساچک‌لندروب ساچک‌لندروب سعادتنک
باشینه قویغان کبک بولالر ایدی. آیده سعاتنک هر
بر حرکتین قارارغه قویلغان قاراوچی کبک، آقر-
تنغنه شول اوچسز توبسز دینگزده یوزه ایدی.
آیک‌غی «زهره»ده اوزینک چیلاک کوه‌نته‌سین قویغان
کوینچه، سعادتنی قاراب تورغان توسلی بولاایدی،
اول قزده سعادتنک حاضرگی حالین کوروب قزغانغان
کبک کورینه ایدی. همده بیزه‌کانوب بیزه‌کانوب
آیدن کیله تورغان یاقتی‌لر آشا سعادتکه «مین‌ده
سینک کبک ایدم. مونه حاضر نیندی همه کشینی
قاراب تورام؛ سینک مینم کبک بولورسک ئلی دیگان
کبک بولا ایدی. سعادت آنک آلدنده تزله‌نوب،
مینی‌ده آل، برکمم یوق، طویدم بودنیادن، ئه‌نیک
اولدی، ئه‌نیده اولدی دیه‌سی کیله ایدی. لکن

آکارغه آیـده اول صیارلق اورن یوقلغی ایسینه توشوب، اگر اولك منسه، آیده یاقتیلق بتار کبك کورینه ایدی. آنك آرتندن اول شول زنگه‌رلی آقلی نورلر ساچه طورغـان یولدزلرنی کوره‌سی کیله‌ایدی. اوچوب باروب توشوب یوغاردن دنیانی برقاریسی کیلـگان کبك بولا ایدی. شونك آرتندن شوندی ماطور کونده چانالر آستنده شغردی تور-غان آق قـار اوستندن، چالولی چالولی یولدن چانا برلن ئلی بر یاقغه ئلی بریاقغه به‌روله ئلله قایـا باراسی کیله ایدی. ئلله کمنی قوچاقلاب قوچاقلاب شادلقدن، حسرتدن یغلی‌سی کیله ایدی. آتداش آبزتاینی کوره‌سی، ملا آبطی خاتونین کو-ره‌سی کیله ایدی. ایرته برلن کچکنه اویگه طولا طورغان سبق قزلریـن همه‌سین اوبـب اوبـب قوچاقلی‌سی، همه‌سینه اوزینك اچ سرین سویلی-سی کیله ایدی. ملا آبطی‌لرنك توچی قیماق ایسی چققان اویلرنده، قایغیسز ایرته‌دن کیچکه قدر قاینا-غان صاماوار یانینه اوطوره‌سی کیله ایدی. آلـگه‌ر-

گی کبك قایغوسز قایغوسز عمرین اوتکارەسی کیله ایدی. بتونلای بولماسه ایچماسام شول قایغولردن بر آز حال جیار اوچونگنه بولسەده بر آتنەغنه بردە بولماسه بر کونگه برگنه ساعتکنه اوزینك ایسکی راحتین قایتاراسی کیلەایدی. آلارنك بوگون بولماوین بلکه عمری بویینه شوندی راحتلرنی کوره آلماوین اویلاغاچ سعادتنك باشینه „اوتکان عمرقایتمیدر" دیگان جرکیلوب توشکاچ „اوتدیده بتدی" دیدی. واقعاً حاضر اوزینك حالینك نیندی ملا فامیلیەسندن چغوب شوندی اخلاقسزلق عالمینك هرطرفندن جیولغان کشیلری آراسنه ساقچیسز نیسز طوروین، همده اوزینك طاماغین طویدررواوچون شول کوتو کوتو تلانچیلر برلن اورامدن اورامغه یوروگه مجبور ایکانلگین اویلاب کوزندن یاشلر ملدرەرگه طوتندی. یووشلنگان کرفکلر آشا کورنگان آی یولدزلرنك یاقتیسی اوزلرینك اختیارندن باشقه توگلگان کبك کورنگان سعادتگه آلاردە مونك سعادتسزلگینه قایغرغان، مونك قایغو-

سینه کوز یاشلرین توکگان کبك کورینه‌لر ایدی.
اوزینه کوبدن کرورگه وقت ایکانلگین بلسه‌ده،
کییمسز طشده شولای اوزاق توروب طاغی صووق
آلدورومن دیب قورقسه‌ده، بوماتور عالمدن کیته‌ـ
سی کیلمی، اوزینك شول قـدر طاتلی اویلرندن
آیرولاسی کیلمی ایدی. مونه شول وقتده آقرتنغنه
ایشك آچلدی. سعادت آگارغه‌ده قارامایـنچه، قاتقان
کبك همان اوز اورننده تورا ایدی.

چقغان کشی آقرتنغنه سعادت یانینه کیلدی.
آی یاقتی‌سنده سعادت‌نی طانوغاچ «سعادت آپا مونده
نی‌اشله‌ب توراسك؟» دیدی. سعادت‌اویانوب کیتکان
کبك بولوب کیتوب ئه‌یـله‌نوب قاراغاچ اوزینك
دوستی زهره‌نك موگارغه عجبکه قالوب قاراب تور‌ـ
غانین کوروی برلن، زهره‌نك موینینه آطلوب
موینندن قسوب قوچاقلاب زهره‌نی اوبه‌رگه
طوتندی. زهره نی‌اشلیسن اوزینك قاین ایکانلگین
اویلی‌ده آلمایـنچه سعادتنك قوچاغینه توشدی. سعا‌ـ
دتنك قولندن توتلغاچ نی‌اشلیسك سین سعادت آپا

دیارگه اولگوره‌ده آلمادی سعادتنک کوزندن آقغان
یاشلرین کوروب، سعادتنی نیچکده کوکلین جوا-
تورغه جای طاباآلماینچه، سعادت آپایغلامه، یغلامه
دیه‌سی کیلسه‌ده اول سوزنی ایتورگه‌ده قوتی قالما-
غانغه، اوزینک طاماغینه یاش قابلاغانغه سعادتنی
قوچاقلاب سعادتنک یوشلنگان بیتینه یوزین قو-
یوب بتماس توگانماس یاشلرین توگارگه طوتندی.
بو یاشلر بران زهره سعادتنک قایغولرین جوارغه
تلاگان کبك آنی قسقاندن قسه بارا ایدی. ایکی
بدبختنک کوزلرندن آقغان یاشده برگه قوشلوب بو
یاشلر بولارنك فکرلرین برگه طوتاشدره‌لر ایدی.
برسینک کوزندن چقوب ایکنچی‌سینک یوزندن آقغان
بو صالقون یاشلر، آی یاقتی‌سنده شول قدر قزغانچ
کورینه‌ایدی. اگر بو ایکی بدبختنک شول وقتده‌غی
اوستلرنده‌گی کییملرینک سه‌له‌مه‌لگین طوزلغان قاره
ساچلرین بربرسینک یوزین قاپلاغانین نیندی‌کشی
کورسه‌ده هیچ چدارلق توگل ایدی. آی‌ده یولدز-
لرده، بولارنك بوحاللرین بلگان، بولارنك کوکل-

لرین اوته کورگان کبك موكی موکغنه یاقنلق برلن باشلارندن آیاقلرینه قدر قابلاغانلر ایدی. آی بو یاشلرنی پیسخالاغیچسکی تحلیل ایتارگه!! بو یاش‌لرنك بر بورتگنك نیچه ملك‌ماك قایغو میقرو بلری طابلور ایدی ایکان. بو یاشلرنك هر طامچیسنده نی قدر برسین بوسی سویو اورلقلری، طورمش‌قه محبت‌لر ایسکی طورمشنك منظره‌لری طابلور ایدی ایکان!!!

بو اش اوزاقغه بارمادی. بولار بر برسندن آیرلوب آقرتنغنه قازارماغه کردیلر. هم زهره آلوب کیلگان قومغان برلن ایکسیده صابونلر برلن یوونوب طهارت آلدیلر. سعادت‌ده زهره‌ده ایکسیده یوونغاچ نی ایتکاچ باباغی آی یاقتی‌سنده‌غی قزلرغه اوشایلر ایدی. آلارنك کوکللرنك قایغولر کوز یاشلری برلن یوولغان کبك ایکیسیده کیفلی ایدی توسلرنده هیچ بر یغلاغانلق اثری قالماغان ایدی. کوزلرنده‌گی قزللق بتماگان بولسه‌ده، اولده بولارنك یوزلرنده ماطورلقغنه بیره ایدی. زهره یوونغاچ کوزگیسینه قارادی، کوزگیده اوزین

کورگاچ برده آندی قایغو علامتی کورمادی ایکسیلا
ئللا نیندای شادلق برلن چای اچارگه اوطردیلر
چای‌دن صوك سعادت برلن زهره بو کون زکاتگه
چغارغه بولغانغه کییملر حاضرلی باشلادیلر. بیگراك
سعادت‌نك صالقونغه کییه‌رلك بر کییمده بولماغانغه
آنك اوچون بیشمت تابو آور بولدی. آخردن
تگی خاتون، (ئه‌نه تگی تماکی تارتا تورغان) مین
بوگون چیقماسامده یارار دیب سعادتکه ایسکی
بیشمتین بیرماکچی بولدی. گه‌رونکچی بابای آیاغینه
کییه‌رگه اویق بیرگان ایدی. سعادت اوز کولماگی
آستیندن انیسینك ایسکی کولماگین کیدی، همده
شونده‌غی بر قارچقدن آلوب بر ایسکی شالده
یابندی اوزینك آولدن کیلگان قاتاسین کیدی.
کینوب بتکاچ سعادت ایسکی عادتی بوینچه بر
مرتبه کوزگیگه قارادی قرق یاماولی بیشمت، آنك
آستندن کورنوب طوره طورغان ایکی توسده
ایکی ایسکی کولمك، آرتینه باصلغان قاتا، اوچ
شالنی بر ایتوب یاصاغان شال برلن کینگان

سعادت، کوز کونلرده قازلر صویغان مجلس گه بارر اوچون زور بولسه‌ده قالفاق، اوریـا ڭغی کچی ایتا کلی آللی کولماك، آیاغنده قایمالی چیتك برلن کیینگان قزغه برده اوخشامی ایدی. حتی آرتدن قاراغانده بـو کشی‌دن بیتار بر تورلی چوپره‌کلر برلن تولغان بوقچه‌غه اوخشی ایدی ـ پایسه آوللرده قارابغدای ییرلرنده قارغالر قورقتوراوچون قویلغان قورقنچقه اوخشی ایدی. شولای بولسه‌ده مـونـك، کوزلری، قاشلری قاره نیندای ماتور قـز ارام بولوب طوره دیب اویلاتورلق ایدی.

جمعه جیتدی، قازارماده‌غی چغا تورغان کشیلر کیینوب بتدیلر. قایسی‌لری چغوب‌ده کیتدیلر. سعادت برلن زهره‌ده آقرتنغنه بارا طورغان ییرلرینه یونالدیلر. زهره یول بوینده اوچراغان بر یورتنی بو فلان باینق، آلار الگه‌ری بـیك اوله‌شکانلر دیلر، حاضر اوله‌شمیلر، مونه مونسی صافیه بیکه‌نکی بولار رمضانده اوله‌شه‌لر، مونه مونسنده بزنك آولنك بر قـز آصراو بولوب طورا ایدی سوزلری برلن یولنی قسقارتدی.

سعادت اورامدەغی یاخشی کیینگان بر کشی‌نی کورگان صایون کیمندن اویالا، اوچراغان بر کشی آنك کیمینه ایسی کیتوب قاراب قالا توسلی کورنه ایدی. زور اویلرنك ترەزەلرندن قاراب مونك کییمینك ناچارلغینه عجبکه قالالر توسلی ایدی. شول فکرلرنی باشندن جیبرر اوچون زهرەنك سوزلرین بیك اخلاص برلن طڭلاماقچی بولا ایدی. لکن همان تگی اویلردن قوتله آلمادی. مونه بولار شولای بارغانده آرتدن «هایت.» بر یاقغه! دیگان تاوش ایشتدیلر. سعادت ئەیلانوب قارادی یاخشی آتده روسچەراق کیینگان بر مسلمان خاتونی برلن آق کولماك اوستندن بر نی کیماینچه شال گنەیابنغان بر قز کوردی. قاراغەدە اولگرەآلمادی یاشین طاشی کبك اوتوب کیتدیلر. سعادت زهرەگه بو کم دیدی. زهرەدە واحد باینك خاتونی ایکانلگین همدە کوبدن توگل گنه کیاوگه کیتووین هم بیکدیتوف راضیە بیکەنك قزی ایکانلگین، آلارنك هر کوننی زکات اولەشکانلرین سویلەدی. همدە

ـ نیندی اوزلری طاماق تونلر کیگانلر- آسراوین کولماکچان اوتورتقان دیدی. سعادت بو خاتوننی کوڭلندن ئلله نی اوچون دشمان کوره باشلادی. اول خاتوننڭ بایلغینه قزغومی شونده ئلله نیندی بر حس اوزین بیلەدی.

اوزاق اوتمادی سعادت ایکی قاتلی بر آغاچ اوینڭ قابقاسی توبنده تورلیسی تورلی چوپراکلرگه تورولگان ئلله نی قدر کشی کوردی. بولارنڭ قایسیسی قارت، قایسیسی یاش، قایسیسی ایر، قایسیسی خاتون بولدیغی شیکللی، هەمەسی اوزینه بر تورلی ایسکیگه چورمالغان ـ هەمەسینڭ کوز قاراشلری، یوزلرنڭ گی سزقلری اوزلرینه بر تورلی معنی آڭلاته ایدی. ایسکی بیشمت آستندن سەلەمه قازاقی آنڭ آستندن کولمك اورنینه کامزول آیاقلرینه ایکی اوچار توسلی چوپراکدن اشلانوب حاضر توسی بلنمەی طورغان ئلله نیچه یرندن یرتق اشتان، آیاغینه بیك کوب ایسکی چوپراکلرنی نورلیچه اوراب، تیشك ریزینکه، باشینه بورك

دیساڭ بورك توگل، قالپاق دیساڭ قالپاق توگل، بلغار تلنده اسمی بولماغان باشقه یاتا تورغانـغـنه چوپرا کلر، تیری کیسه‌کلری کییزلوندن اویشترغان بر نرسه کیگان قارتلردن باشلاب، کولمکسز کوینچه واق تویاك چوپرکلرگه تورولوب آناسینڭ ایسکی بیشمتی آستنده صاقلانغان بالالرینه قدر بار ایدی. قابقا توبنده آلدوق بر قارچق برلن آنڭ قولندن طوتقان بر یاشکنه قز طورالر ایدی. قارچق بـر وقتنی یاشل بولغان چاپان یابنغان همده چاپان آستندن بیك ایسکی توگلگنه بیمشمت کـیگان موینینه ئلله نیچه ایسکی یاولق اوراغـان ایـدی. آنڭ کورشوسنده اوزونغنه بر خاتون طوره ایدی. بو خاتوننڭ اوستنده ایسکی کولماك باشنده فرانسوز یاولقدن باشقه بر نرسه‌ـی‌ده یوق ایدی. مـونڭ آلدندنده ایـکـی چیگه‌سندن‌ده قاره صاچلری چقغانغه مونڭ اوزونچه یاڭاقلری تیره‌ن قاره کوزلری اوزون تشلری مونڭ یوزی آنی تـاغی قایغولی توسلی کورسته ایدی. اول هر نرسه‌گه

قارارغه قورقغان کبك هر کشیگه قارارغه اویالغان
کبك یایسه قاراساده کورمه‌گان کبك
قایغولی قایغولی سیره‌کگنه کوزین یوروته ایدی.
آنڭ یاننده ته‌به‌نکگنه «قوواشنه» کبك قورصاقلی،
جووان بیللی برخاتون برياشلك بالاسین کوتاروب
تورا ایدی. بو خاتوننڭ اوستنده بیشمت‌می یایسه
نیچه قات کولما کلرمی ایسکانلگین آیرورلق توگل
ایدی. آلای بولسه‌ده بو خاتون بیك کوب
چوپره‌کلرنی کیگان، درستین ایتساك بیك کوب
چوپره‌کلر ئله‌کترگان ایدی. بوبالاسینه اوزون ایرلر
کولما گی کیگزگان باشنده صارغلت‌راق بر یاولق
برلن به‌یله‌گان ایدی، آیاغیده چوپره‌کلر برلن
تورولگان بولسه‌ده اوشومه‌سین دیب اوز اوستنك گی
چوپره‌کلرگه‌ده تققان ایدی. بو خاتوننڭ جووان
بیتندن، قورنوصراق بورنندن، قالونراق ایرنلرندن
گویا اوزینڭ کوزی بارلغین‌ده بلمگان توسلی
ایتدروب قاراغان کوزلرندن هیچ نرسه آڭلاو
هم بو خاتوننڭ باشینڭ نیندی اویلر برلن مشغول

ایکانلگین بلو هیچ ممکن توگل ایدی. بر توقتاما-
ینچه بالاسینڭ آیاغینی چوپراکلر آراسینه یاشرو-
وندن گنه مونڭ بالاسین بیك‌سو یوین بلوب‌بولا ایدی.
اوی بوینده ریشوتکه تیره‌سنده سیگز توقز یاشندن
باشلاب اون آلتی، اون ییدی یاشینه قدر بولغان
مالایلر اوینیلر ایدی. سوگنه‌لر ایدی، برسی برسی
برلن صوغوشه‌لر قچقرشه‌لر ایدی. بولارنڭ قایسی‌سی
ایسکی چالبار، قسقه‌غنه پینژاق کیوب جب برلن
بیل‌لرین به‌یله گانلر ایدی. قایسی‌لرینڭ جیردن
اوستراله طورغان بیشمت برلن قاتقان بورکدن باشقه
کییملرین کورو ممکن توگل‌ایدی. بولارنڭ کییملری
نی‌قدر ناچار بولسه‌ده بوکونگی صووقغه بوچدارلق
بولماسه‌ده بولارنڭ همه‌سی شاد کبك قچروشوب
صوغشوب وقتلرین اوتکاره‌لر هیچ برسی صو-
ووقدن یایسه اوز حالندن زارلانمی ایدی. قابقانڭ
تگی یاغنده خاتونلر کوبراك قزلر ایدی. بو بولگی
بتونلای باشقه ایدی. مونده کییملر همان شول
چوپراك، همان شول ایسکی بیشمت‌لر همان شول

ایسکی قاتالر سیراك سیراگنه ایسکی چاپانلر
بولسه‌ده‌بوچو پره‌کلر ایکنچی‌توسلی‌طورغانغه کیلشلیراك
ایدی. همده بولارنڭ یوزلری کوز قاراولرندن
ئلله نیندی کیفسزلکلر، یازمشدن رضا بولماولرینی
برده‌اوقوب بولمی ایدی. کوبسینڭ یوزلرنده کرشن
ایننڭ ازلریده کورنوب طورا ایدی. بولارنڭ کوبسی
بر برسی بران سویلاشه کوبسینڭ یاننده بر ضعیف
قارتچق یایسه کوزی کورمی طورغان بر قارت،
یایسه چوپراك بوقچه‌سی توسلی تورلگان، اوغله‌ی
قزمی‌لغی معلوم توگل بربالا بار ایدی.

بولار نی قدر چیتده بولسه‌لرده تگی ملایلر
بولارنی قارلر بران بروب یایسه کیلوب برسی
اویناشه باشلاب، یایسه برسینڭ آرتندن توتوب
بولارنڭ طنچلقلرین بتره‌لر ایدی، قای وقتده بر
تکی ملای اورتاغه کروب اوزلری تلا گانچه
یوری باشلاغاچ اویاسینه طایاق تقغان قرمسقه
کبك همه‌سی بردن شاولارغه توتونه‌لار: «هه‌ی چوقنغان
اویاتسز!» تاوشلری ایشتله باشلی قای وقتده

خاتونلر قزلرنڭ: «صوق باشینه صوق» سوزلری برلن ئگی ملایلرنڭ تاغی برسینڭ بوبو ییرندن طوتوب قچقروب کولولری برلن آرالرنده اورشوشلرده باشلانه ایدی. تاغی توقتی ایدی.

سعادت برلن زهره‌ده توروق خاتون قز اوومینه باروب توقتادیلر. زهره بیك کوبسی برلن ایسانلشدی، بیك کوب قزنڭ اسملری برلن اونداشب سویله‌شه، صوراشه باشلادی. سعادت بولار آراسنده کیلگاچده اوزین چیت کوره ایدی. چونکه شول قدر تورلی سه‌له‌ملر آراسنده کیملری، مونقندنده ناچاری‌ده بولسه‌ده، بولارنڭ همه‌سینڭ دوست تانشلری، ایبداشلری، یایسه قوللرندن طوتقان انی‌لری، قوللرندن طوتقان صوقر- اتیلری، بار ایدی. سعادت‌نڭ بر کمی یوق، بولارنڭ همه‌سی آگارغه یات، بو آلارنڭ همه‌سینه یات ایدی. زهره توقتمایچه طانشلرندن کیچه نی بولولرین، برسی کونی اول بارا آلماینچه قالغان اولوك اوستنن کوبه‌ی اوله‌شولرین همه‌سین بیك چن اخلاص برلن

صورارغه کرشکانگه بوتونلای سعادتنی اونوتقان ایدی. سعادت یانینه کیلوب سوز باشلاوچی بولماغانغه اول شول اووم آراسنده، چوپرەك درياسنده اويغه چومغان ايدی. شونده‌غی کشیلرنڭ همه‌سین قاراب آنڭ حقنده اوزاق ایتدرب اویلادی، آنڭ بر وقتنی آناسینڭ قولنده بالا بولوب یورگانلرین خاطرینه کیتره، بوکون نیندی مشقت برلن تماق تویدرولرین اویلی ایدی. قزغانا ایدی. شونده‌غی توکب یوری تورغان ٦،٥ یاشلك بالالرغه قاراب، کوزین آلا آلمایچه اویغه چوموب توره ایدی.

تورلی کیملر کینگان، تورلی صفتده‌غی کشیلر مینوت صایون کوبه‌یگان کبك سعادتنڭ اویلرین یراقدن یراقغه کیته ایدی. اول بولارنڭ قایدن کیلولوینه شول قدر کوبلکلرینه عجبکه قالا، برسندن برسینڭ قزغانچلغینه ایسی کیته، شوندی ادبسز ملایلر ایرداوقه قزلرنڭ اویناشولرینه، سوگشولرینه یوزی قزاره یوراگی قاینی، اوزین اوزی اونوته ایدی. اوزینڭ حالی‌ده شولارنقی

توسلی بولسه‌ده، بلکه بیك کوبسینکندن ناچارراق بولسه‌ده، سعادت‌نڭ بوتون یاشین شولارنی قزغانو بیله‌گانگه، آنڭ باشنده اوزین اویلارغه اورنده یوق ایدی. ایومده مینوت صایون تاوش قوتلنه مینوت صایون کشی کوبه‌یه ایدی. مونه اوزاق اوتمادی کچکنه‌گنه قاره بورکاردن کیتن کبك آق یکتلر آشوغه آشوغه اورامدردن اوته باشلادی. آندن مونده‌ده قابقالر آچلوب کره باشلادیلر. بولارنڭ بو ایشلری بو اویومگه بیك زور تأثیر ایتدی. آلار آراسنده‌ده جمعه‌دن چغه‌لر دیب سویلنه باشلاندی، همده هر برسی قابقانڭ آلدندراق اورون آلور اوچون بارسیده قابقاغه تابا اویوله باشلادی. قابقانڭ هر یاغنده‌غی خلق اورونلرین تاشلاب بر یرگه اویولدیلر. بو اویوم، بو چوپراك جیینی طاغی چوارلندی قارتی، یاشی، خاتونی، قزی، بالاچاغاسی همه‌سی قابقاغه تابا بارالر ایدی. آندن برسی اوته اوته آلغه چغه باشلی ایدی-تگی برسی تاغی شول یولدن کیته ایدی. شولای مونده

قرمسقه اویاسی کبك خلق قایناب‌قنه توره‌لر ایدی. تورتیمه قایه باراسك! اولگرماسسگمنی؟ ئه‌ی‌چوقنغان اورس!! دیب مین آوزگنی صوغوب واتورمن! آلغه‌زاق قزم! آلغه‌راق!! قایه آنك خاتونلر آراسینه کره‌سون!. بو یلده ایندی بیرو بتدی!! ای چوقنچق!! ه ه ه!! مفتوحه! صابر کیلدی ه ه ه!! اوتوره‌سز! اوتوره‌سز صوصقانمی ئلله قایاآشغه‌سك!! هم موندی تاوشلری کوککه چغه ایدی.

سعادت آرتده‌راقغنه توره ایدی اول همان اوزینك اویلرندن آیرله آلمی ایدی ـ اولده بو قدر ایرلر برلن خاتولر برگه توگلـلکارین، بو قدر اویات قاچقان کشیلرنك مونده شول قدر کوب بولولرین، یکتلر یانینه قسله قسله‌ده یاره تورغان قزلر آنك اویاتسزلقلری همه‌سی یوره‌گینه باروب تییه ایدی همه‌سی اوچون آیرم آیرم قایغره ایدی. مونه اوزاتلامادی یاشل بیقه‌سب کامزول تون چالمه کییگان زور قورصاقلی مایلی بیتلی بایلر آقرتنغنه آتلاب اویلرینه کرگه باشلادیلر. بولار،

توقتاغانینه‌ده بر شونده کیلوب، یول بیرگز! اویگه کررگه‌ده یول یوق! اول نیندی اول» دیب اورام کبك ایکی‌گه یارلغان خلق آراسننَ کروب کیتدی.

سعادت ایندی موندن اوزلرلر دیب اویلاسه‌ده تاغی ئلله نی قدر سوگشلر ایشتدی، ئلله نی قدر واق توپاق صوغشلر، کولوشلر، ادبسزلکلر کوردی اچینه صووق اوتدی، اویلی اویلی باشی آورته باشلادی، لگن همان قابقه آچلمادی شول قدر خلقنڭ کوته تورغان نرسه‌لری. یارتی تینلك خور آقچه ئلله نی قدر مسقل برابرینه، ئلله نی قدر هوالقلری بران اوله‌شلمه‌دی. سعادت آگلی باشلادی نیك بو قدر اوزاق کوتتره‌لر؟ نیك بو قدر خلق کوتوب توره؟ مونده نی بولاچق؟ شول قدر کوتدرولری‌نڭ سببی عبدالرحمن باینڭ بالا چاغاسی برلن حاضرله‌نگان آش مجلسینه اوتوروب تماغین تویدرغاندن صوڭ اوزینڭ قورصاغی تویغاچ، ایکنچی یاقدن بر بر کیفلی اش بولسون اوچون «زکاة» تاراتونی عادت ایتووی، ئلی تمام کیکررلك بولغانچه آشاب بتماویگنه ایدی.

آشاب بتردی ـ تشلرین قازوب یانچق برلن آقچه‌لرین آلدی. هم پاراتنی‌غه چیقدی. دۋورنیقنگ باینی کورگاچ آچیق‌می دیب صورادی قاپقه آچلدی. پادشاهنی قارشی آلغان کبك بوتون چوپره‌ك بازاری گورلرگه توتندی هم ایلشوب یورتقه کره باشلادیلر. دۋورنیق تیز ره‌ك تیزره‌ك! دیب قچقروب توره ایدی. سعادت اوزینڭ اویلرینه بوتونلەی چومغانغه، هم آرتنگراق تورغانغه اول باروب جیتکانگ قاپقه‌نی یابالر ایدی دۋورنیق نی قدر تیزره‌ك دیسه‌ده سعادت آنڭ سوزین ایشتمایـنچه دۋورنیقنی کوتدرگانگه سوگونه سعادتدن صولڭ بر قولی برلن قابقه‌نی یابوب بر قولی سعادتنڭ ایاڭ باشینه بردی. سعادت اویدن اویانـدی کوزی دۋورنیق کوزینه قارشی کیلدی ـ یاشکنه قزل میقلی‌یالتراغان‌یوزلی دۋورنیك‌موگارغه ئلله‌نیندی‌سعادت عمرنده ایشتمه‌گان سوزلرنی ایتوب سوگه ایـدی. کوزین کوتاروب قارادی. اوزینڭ یاشلگی، ملا آبزیلر ایوي، ایسکه توشدی، شول قدر خلقنڭ

کوبلگی آگغارغه ملا آبزیلرده اوتکارگان قربان
عیدلرین ایسینه توشردی. اوزینک ناچار حاللری
کوز آلدینه کیلدی، گویا دۉورنیقنک صوغووی
مونگ یابلغان حسرت چیشمه‌سینک یولین آچدیلا.
کوزندنده ایکی بورتوك یاش تگه‌ره‌دی! صالقون
یوزینی قتقلاب، یوزینده ئز قالدروب، هیچ
کمنک قزغانوین کیتره آلماینچه‌آیاق آستینه توشدی.
سعادت کوزین ییرگه تکدی. تاغی اوزینک شول
قدر مسقل بولووینه خورلانوب کوزندن یاشلری
آغا باشلادی. یورت اچنده همان طاوش همان
قچقرش ایدی، همان سوگوش، همان دۉورنیق
پریکاشچیكلرنک تیرگاوی ایدی. کوزین یوغاری
کوتاردی. بالقونده بای خاتونی برلن بر اون بیش
اون آلتی‌ده‌غی یابقغنه قز، هم طاسرایغان زور
ایه‌چاكلی آصراو مونده. طابا قاراب كولوب طوررلر
ایدی. سعادتنک کوزی بای قزینک کوزی برلن
اوچراشدی سعادت شول قدر آچو برلن کوزین
طوتوروب قارادی ــ تگی چدی آلمادی بورولدی.

شوندن صونگ آصراوغه کورسته ئلله نی
سویلرگه توتندیلر، کولوشرگه توتندیلر. سعادت
بولارنی همه‌سین اوزندن کولو دیب بلگانگه
بولارغه شول قدر آچووی کیلدی بولارنی حاضر
اوژگالب ارغتر ایدی. قابقه‌دن بیروب بیروب
چغاره‌ار ایدی. سعادت ئلله قچان زهره‌نی یوغالتقانغه
موندن چتغاچ نیشلی‌سین بلمایچه طورا ایدی. مونه
کشیلر آرتندن مونارغه چغارغه ره‌ت جیتدی قاپقه‌نك
بر یاغنده بر پریکاشچیك بر یاغنده جیتوب کیله
تورغان مالای ایدی. پریکاشچیك موگارغه ره‌ت یتکاچ:
«موگارغه ایکینیده بیرورگه یاری ایکان!» دیب
قولینه ایکی یارطی تیینلك آقچه سالدی شول آراده
تگی مالای گویا بر یارطی تیین بوش کیتماسون
دیگان کبك سعادتنگ آرتندن اوموروب طوتدی.
سعادت: آغاردی، قزاردی بو آقچه برلن نیشلیسن
یلمادی، قایه کیته‌سون بلمادی. هیچ نرسه‌اویلامایچه
کشی کیتکان یاققه کیتدی مونه‌چانتی‌بورلدیلر. سعادت‌ده
بورلدی. مونه مونگ یانندغی کشیلر چابشه

باشلادیلر - سعادت برنی آڭلامادی همان اوزنچه
باره ایدی. کوزین کوتاروب قارادی،
قارشیده‌غی قاپقه‌دن غژناب بر قارچقنك كروب
کیتکانلگین همده دۆورنیقنك قاپقه یابووین کوردی.
شوندن اوزینڭ صوڭغه قالووین بلوب قویمه یانینه
باروب توقتادی. مونه آندنده موندنده خیرچیلر
جییولدیلر. قاپقه‌نی دوبرده‌ترگه طوتندیلر - آچ! آچ
دیم! آبز قایم آچ! الله‌نڭ لعنتی توشسون! یورتگنی
اوط آلسون!! الهم یاربم بالالرڭ مینم کونمنی
کورسون! کبك لعنتلر یورت اچینه یوللانه
باشلادی. سعادت همان شونده قاپقه یاننده قاتوب
طورا ایدی، طشده‌غی کشیلر همان دوبرده‌ته‌لر
یدی - مونه قاپقه آچلدی - قولینه سبرکی طوتقان
قوچرکییمنه گی بر کشی ئلله نیلر ایتوب اوچراغان برسن
سبرکی برلن قینی باشلادی. قایسی قچقررغه قایسی
قارغارغه طوتندی، قایسی قاپقه آچلودین فائده‌لنوب
اچکه کروب کیتدی سعادت بولارنی قارارغه کیلگان
کشی کبك قاتوب طورا ایدی. مونه شاب ایتدروب

سبوکی برلن باشینه صوقدیلر - سعادتنك کوزلرینه
اوتلر کورندی - بوتون کوز آلدی قارانغلاندی
برنی کورمی باشلادی، قویماغه تابا یغلهم دیگاند
قولی برلن تایاندی بر آز نی بولغاننی بلماینچ
تورغاندن صوك کوزین آچدی کوزینه بر سبوکی
کوتارگان کشی‌نك کروب بارووی کورندی، قاپق
توبنده موکغارغه باشقه بر کشیده قالماغان ایدی
سعادت برکیرلوب «اوف‌ف‌ف!!!» دیدی شونك ایل
قایغولری تاغی تشقه چغوب جانلانغان کبك کوز
آلدینه کیله باشلادی.

مونه یورت اچنده طاغی طاوش باشلاندی
قابقه آچلدی، تاغی بایاغیچه یورتدن کشیلر چغ
باشلادی؛ سعادت همان قاطوب طورا ایدی. مون
یالتراغان یوزی برلن: «سین قایه، ازلی ازل
جوداب بتدم!» دیب زهره کیلدی، سعادت مونی
کورگاچ ایسی کیتکان کشی کبك زهره‌گه قارادی
باشندن، مینیده طانوغان کشی بارمنی؟ دیب اویلادی
زهره: اوا-گرمادکمنی؟ مونه شولای کیره‌ك، بولای

کیره‌ك» دیب خیر چیلاك‌نڭ قاعده‌لرین سویلی سویلی کشیلر کیته طورغان یاقغه کیتدیلر. بو وقتلرده ایکندی وقتی بیك جیتکان بولغانغه سعادت بو آقتغی بولور ایندی-بو کونگه بو بلادن قوتله‌م موندن صوڭ آچقه اولسه‌مه چقمام» دیب اویلی اویلی بارا ایدی. مونه باروب جیتدیلر. آچق قابقه‌دن بازار کبك شاولی طورغان زور یورتقه باروب کردیلر. خلق طوقتامایںچه آغلوب کیلوب طورا ایدی. دۋورنیقلر قاپقه توبنده کرتوب طورالر ایدی- سعادت آققه بویاغان اوزون اوچ ایتاژلی اویگه قارادی. یورت یاغینه ایکنچی اوچنچی یتاژدن اوزون تیرراس چقغان ایدی.

آنده آصراولر ارلی، بیرلی، ایبر چغاروب یوریلر ایدی. همه‌سیننڭ اوستلری چیسته یوزلری طولی ایدی همه‌سی شاد ایدی،، کوز قاراشلرندن تماقلرینڭ توقلقلری معلوم ایدی. بر قارادی، شولارنك سعادتلرینه قزقدی- ایکنچی قارادی- بولارنڭ آتاسز آناسز بولو احتماللری بارلغین، یایسه باشقه‌چه

بر برز ورقایغولری بولو احتمالین اویلاب، آلارنی قزغاندی
مونه قایقه یابلدی. اوزاق اوتمادی تیرراسقه دورت
یکت چقدیلر: بولارنڭ برسی عبدالله افندی، ایکنچیسی
منصور افندی، اوچنچی، دورتنچی لری عبدالله‌نڭ دوست
هم فکرداشلری بای بالالری ایدی.
غلق‌ده بر آز طاوش باصلدی، همه‌سی
تگی‌لرگه‌قاراب، آلار توغروسنده سویله‌رگه طوتندیلر.
سعادتنکه‌دمز هره بولارنڭ برسی‌شول یورتنڭ خواجه‌سی
ایکانلگین، تگیلری ایبداشلری ایکانلگین سویلدی.
سعادت طاغی بر کوتارلوب قارادی - کوزی منصور
افندینڭ چرایی صتلغان یوزینه توغری کیلدی.
سعادت مونڭ ایسی کیتکان کبك بر بیرگه تگلگان
کوزلرندن، هم اونی یانغان اورس توسلی خسرتلی
یوزندن بو „بختلی“ یکتنڭ‌نی‌دن بولسه‌ده راضی توگل
توسلی طابدی کوزی تگیلرگه کوچدی - همه‌سینگد
اوستلرنده چیسته کییملر همه‌سینڭ کوزلری، یوزلری
بیرام کونی کبك یالتراغان ایدی - سعادت اوزینڭ
شول قدر کیفسز وقتنده، خسرتلی قیافتلی کورگان

منصور افندی اوزندن بر تورلی یافینلق سیزوب
قایغولیلقده برلك بولغانغه اوزگاره‌ك توسلی کوردگی
کبك شول قدر: آچلار، یالانغاچلر، خسرتلر بار
وقتده کوله‌کوله‌سویلی‌طورغان‌یکتلرنك، تورتوب‌تورتوب
کورساتوب کشی توغروسندن سویله‌ولری مسقل‌ایتو
کبك بولغانغه - بیلگلی آلارغه ئالله نیندای بر دشمان
کوزی برلن قاری‌ایدی. مونه طاغی سعادت تیره
یاغینه قاراندی - همه کشی ایبداشلری برلن
سویلاشه‌لر ایدی. قایسیلری‌، ایکسینه بیرلگان
بر نیینی بولوشه‌لر ایدی. سعادت طاغی یوغاری
قارادی - کوزی توب توغری عبدالله‌غه توشدی
سعادت بو قاراوده بر تورلی مسقل ایتو سیزگانگه
تگی یورتده بای قزینه قاراغان کبك بیك کوزین
توتوروب قارادی. لکن عبدالله بای قزی توسلی
بیك تیز مونك گیپناتیزمه ینه جیگلمادی - سعادت
نی قدر طرشوب آچو برلن قاراساده - کیتکان
صایون اوزینك جیگلوین سیزه‌ایدی. آخردن کوزین
آلدی - لکن عبدالله‌نك کوزلری بیك اوزاق سعادتنك

آیاغینه‌قدر اوزینگ تأثیرینی جیبار وب طوردی-سعا
ئلل نیندای بر قورقو، موگغنچه هیچ بر او
آگلاماغان بر حس بیل‌دی - کوکلنده نیچك بولس
بویورتدن کیتونك کیره‌ك توسلی‌لگی کورنه‌باشلا
لکن، حاضر باروب قاپقه‌آچوب چغوب کیترلك قوّ
بایاغی چیسته یکت اوزینگ کوزی‌ایله آلغان
بولغانغه آوغه توشکان قویان کبك اوزین به‌یل
دیب‌بله‌ایدی. مونه‌طاغی آقرتنغنه کوزین کوتا
تگی یکتلر بر بیرگه جییلغانلر، عبدالله با
قایغولی یکت‌گه ئلل‌نی سویلی ایدی - سعادتگه
طاغی سعادتنك قوّتین آلغان کبك تگی‌قایغولی‌یکت
مالین آلورغه‌طرشه کبك‌اول‌چن کوکلندن آنی قزغانه‌ا
مونه بردن دورتسیده، مونده بورلدیلر. همن
یکت‌سعادت‌نی‌تورتوب کورساتدی. بوسحرلی با
طاغی سعادتکه ایلیکتریك کبك بوتون تنندن یو
سعادت‌تاغی اوزینگ حالی‌بتووین‌سیزدی. „یوق،
میندن بولمی! بولمی، بولمی!“ دیگان ط
باشین یوغاری کوتاردی. قاراسه تگی قایغولی

قزوب ئلله نرسه سویلی ایدی. باشقه‌لریده کولوب
طکلاب طورالر ایدی. مونه برسی «یه یوتنی
سویلی‌سك!» دیگاچ تگی قایغولی یکتده قولین
سلتەب اویگه کروب کیتدی، آنك آرتندن عبدالله
کردی. هم اوزاق اوتمادی قایغولی توسلی بولوب
قابقادن چغوب کیتدی. همده شول وقتده اوق عبدالله
قابچق برلن آقچه کوتاروب ایشکدن چقدی. چوپره‌ك
بازاری طاغی سلکنه باشلاندی. تورلیسی تورلی
یرگه اورنلاشه باشلادی. خلق طغزلاندی، طاوش
قوّتلندی. سعادت زه‌هره‌نی یوغالتدی. مونه طاغی
قابقادن یروب چغاره باشلادیلر. سعادتنی بەردیلر
صوقدیلر، طاغی آرتده قالدردیلر. مونه ایکی یاشکنه
کشیلر سعادتنك یانینه ایکی یاشکنه، آلای بولسه‌ده
کوزلری شاقتیغنه مایلانغان، بیتلری کرشن اییننك
برلن بویالغان کوله کوله‌رەك کیله تورغان قزلرنی
کیتروب: «ئەیك چیبەر قز ـ زگه مونده بیرەلر!»
دیدیلر. سعادت عجبکه قالدی ـ برنی آکلامادی ـ
تگیلرگه قارادی، قزلر موگغارغه کولوب قاراب طورالر

ایدی ـ سعادت بورلدیده ـ کیته باشلادی ـ «مونه قایه باراسك؟» دیگان طاوش، همده ئلله نیندی یالقونلی طاوش ایشتدی ـ سعادت ئەیلەنوب قارادی ـ عبداللەنی کوردی کوزینه تومان توشدی نی ایتورگه بلمادی. تگی یکت یاقینراق کیلوب: «ئەیلە ئەیلە! مونه بو قزلو برلن!» دیدی.

سعادت نی اویلارغه نی قیلورغه بلماسەده تگی کوزنك بوتون تنین یاندروین همده مینوت صایون اختیاری کیتوین سیزه ایدی ـ مونه تگی قزلو (یکتلو اشارتی برلن‌می؟) «ئەیلە نیدن قورقاسك!» دیب سعادتنی آلوب کیتدیلر. کچکنه وقتلرده توشده آتا قازدان، یایسه قولینه قزغان تیمر توتقان سینی قووا طورغان تیمرچی‌دن، اتدن، پریدن قاچارغه توغری کیله، یوگررگه توتوناسین یوگراسین یوگراسین غژنی‌سین بتەسین، همان آلغه کیته آلمی‌سین شولای ایتوب هر مینوت صایون حالك ناچارلانه باره، آخرده یایسه تیمرچی کیلوب توته، یایسه اویانوب کیتەسین، مونه سعادت‌ده شول وقتدەغی بالا کبك

ایدی. لکن تگنده اویانو اویی ممکن راك ایدی. اما مونده سعادت عبدالله نڭ سحرلی کوزلری برلن یوقلاغاندن یوقلی بارا ایدی. آطلاغان صایون قولینه قزغان تیمر توتقان تیمرچی یاقینلاشه باره ایدی.

مونه بر اوینڭ ایشگی توبینه باروب جیتدیلر، ایشك آچلدی کره باشلادیلر، „الله اکبر" دیگان مؤذنڭ اخشام اذان طاوشین ایشته ایشته سعادتك کردی؛ بو کرگان اوی عبدالله باینڭ دۇور اویی ایدی، سعادتنڭ عمر بوینچه خاطرندن چقمایا چاق اشلر اشلنه چك، جزا بولمه سی ـ سعادتکه ئلله نیندی قاره بختلر اوچون بیلیت بیره طورغان محکمه، سعادتنی، ملا قزی برلن تربیه قیلنغان سعادتنی، مگگی لکگه سعادتلکندن چغاره تورغان بختسز قارانغی اوی ایدی. اوی زورغنه ایدی ـ بر سکی سی، اورندقلری، اورمه کوچ اویالاغان بوچماقلری، آنده مونده، اش کیمی ئلنگان چویلرگه باشقه، بر چارشاو، همده بر لامپا بار ایدی. کرر کرماس تگی یکتلر، تگی قزلرنڭ اول بیرلرندن بو بیرلرندن توتقالی

باشلادیلر، تـگی‌لرده کولشوب کولشوب جواب بیر
باشلادیلر.
سعادت اوزینڭ قاپقنغه توشکانلـگین بلدی ـ
لـکن قاپقننی اوزەرلك قوّت ئلله قایچان بتکان ایدی
هم قاپقننڭ خواجه‌سیده کیلوب هوشی کیتسون
اوچون ئله‌کان حیواننڭ باشون صوغارغه طورغان
آوچی کبك، عبدالله‌ده حاضر تـگی سعادت، مـلا
آبزیلرده محمدیه اوقوب اوسکان، عمرنده برکشینڭ
قولندن طوتماغان، آندی بر بر اش طوغروسند
بـر تورلی قورقو قالتراوی بـرلن قالترامایچ
اویلاماغان سعادتنڭ باشینه صوغوب اوترەچك آنك
اورنینه ایـکنچی سعادت دنیاغه کیله‌چك ایدی، هـ
شولای بولدی. بیك تیز تـگی‌لر چارشـاو آرتین
کروب کیتدیلر، عبـدالله‌ده سعادتنی «اوطور!»
دیب بر پوچماقغه اوطورتدی. هـم قولین قولین
آلدی. جلی یومشاق قول، طاغی سعادتنی بـر
ارتدی ـ اول بر سوز ایتمایچه اوطوردی. عبدالله
ایسکی پیشمتلرینڭ باولریـن تیشه بادشلادی ـ
قایسی بیرلرین اوغالارغه قایسی بیرلرین طوتقالارغه

طوتندی. بر ساعت اوتدی، ایکی ساعت اوتدی، سعادت عبداللهغه بر سوز ایتورلك قوّت جییه آلمادی ـ اش آخرینه جیته باشلاغاچ سعادت اوزین اوزی طییه آلمادی «جانیم کیراکهی!!!...» دیدی شوندن صوکوق چارشاو آرتندن شارقلداب کولشکاننی ایتشکاچ ـ اول سوزینی ایکنچی ایته آلمادی. بر چیرك ساعتدن صوك قارانغی دؤور اوینده اوزلوب اوزلوب یلاغان طاوش قنه ایشتله ایدی ـ اول یغلاوچی سعادت ایدی ـ اول یاش چاقنی ملالرده تربیه قیلنغان سعادتنك آقتق کوز یاشلری برلن بیك کوب کشی‌نك یاخشی صفتلرین آغزوب امیدلرین آلوب چغا طورغان آغولر، آچلغان یارانی یامار اوچون بولغان دوالر ایدی.

بر آزدن چوپ، چوپ اوبشو طاوشی ایشتله باشلادی، همه ایشك آچلدی ـ تـگی‌لر چغوب کیتدیلر. سعادتنی اورنندن تیزگنه طوردی، چارشاو آقرتنغنه سلکنوب طوره ایدی ـ تیلی کشی کبك باردی ده عبداللهنـك باشین طوتوب بیك صوزوب، آشارغه تلهگان کبك ایتدروب بیك اوزون اوپدی.

عبدالله نی اشلیسین بلمادی، قولنده‌غی بیر رگه حاضرله‌گان آقچه‌سنی اونوتدی- آگاه‌غه بو‌اوبو شول قدر تأثیر ایتدی- اول اوزی بایاغی سعادت کبک ایسرك کبك بولدی. سعادت بیك تیز ایشکنی یاروب آچدیده چقوب کیتدی. مونك چقووی برلن آی‌ده بولوت آستندن چقوب اوزینك نوری برلن مونی باشندن آلوب آیاغینه قدر قابلادی؛ آیغه قارادی آی «سین آنی وقتده مین کشی کوزینه کورنورگه لویالغان ایدم، مونه سین چققاچ مینده بولوت آستندن چقدم!» دیگان کبك بولا ایدی. آیدغی «زهره» قزده: «آی سعادت!، آی سعادت!» دیگان کبك بولا ایدی. ئلله قایان، اتیسینك: «یاربی توفیق بیر!» دیگان سوزی ایشتله ایدی. آی همان شول آی بولسه‌ده، سعادتکه اوپکه‌له‌گان کبك کورنگان بولا ایدی، آیاق آستنده‌غی قارلرده جژ چژ-ایتوب بر برسینه سعادتنك دۋور اویده نی قیلغانین سویله‌گان کبك بولالر ایدی، شول اویلر، شول حسلر بیلگلی سعادتنك کوزندن یاشلرین آغوزه، بیلگلی سعادتنی کیفسزلکدن کیفسزلك دریاسینه چومره

ایدی. بیك تیز یاولقلرین قایتاره، قایتاره، سعادت قابقه‌غه طابا کیتدی قابقه توبنن تـگی قزلرنك برسی دۋورنق برلن بر پوچماقن طوره‌لر ایدی. دۋورنیق موگارغه قابقه‌نی آچدی همن آی یاقتی‌سنن سعادتنك یاشلی کوزینه قاراب: „خوش!“ دیدی. سعادتـکه بـو سوز بوتون اوزه‌گینه اوتدی. اول دۋورنیق مسقل ایتووندن، اوزینك حاضر أنـه شول بابا تـگی‌لرنـك برسی برلن ئلی دۋورنیق برلمن آندن صوك پالیتسایسکی برلن تله‌سه نی اشـلی طورغان قزدن برگنه درجه آلن ایـکانلگی خاطرینه کیلوب توشدی. طاغی اتیسی برلن انیسی کوز آلدینه کیلدی‌لر - انیسی باشین اییوب: «ای سعادت! ای بالام!» دیگان کبك بولا ایدی، اتیسی: «قزم قزم! مین اوله‌م، میگا قرآن اوقی!» دیگان کبك بولا ایدی. شونك آرطندانوق: «یاربی توفیق بیر!» دیگان طاوش ایشتلە ایدی. سعادت بایاغی یوقودن اویـانه باشلاغانغه شولارنـك همه‌سینی کورگانـگه اوزینك حالینك نی ایکانلـگین بلـگانـگه، هیـچ اویلاب وچینه چغه آلماسلق اشلر کوز آلدینه کیلـگانـگه

كوزندن چیلا كلاب چیلا كلاب یاشلرین‌گنه ئوگه ایدی. مونه اورامن كشیلر اوچری باشلادی. بولارننك همه‌سی سعادتكه: «نی اشلادك؟» دیب ایتكان‌شیكللی‌بولالر ایدی، همه‌سی‌سعادتنك‌قایه‌بولغانین نی اشله گانین بلگان كبك طویله ایدی. مونه قازارماغه باروب یته باشلادی. قازارماده‌غی اوطلر جلتری باشلادی ــ یو اوطلرنی كورگاچ سعادت طاغی‌اوزینك بوكون كیچه‌گی سعادت، ایرته‌گی سعادت توگللگین ایسینه توشوروب طاغی اوكسوب یغلارغه طوتندی. قازارمانی كورگاچ اوزینك شونك نیچك كرووین، شونكغی گه‌رنكه‌چی بابایغه نیچك ایتووین، تگی خیرچی قارچقنك طوطوروب قاراغان كوزلرندن نیچك قوتلوین، زهره‌نك سؤاللرینه نی جواب بیروین شونكغی كشیلرنك همه‌سینه نی یوز برلن كورنوین اویلاب یغلی ایدی. آخردن بولای كره آلمایاچاغین بلگاچ بر آز یاشیم طوقطاسون دیب بر قویماغه سویه‌لدی طاغی كوكگه قارادی. طاغی بایاغی آی بایاغی سوزنی ایتدی، یولدزلر طاغی موڭا كورندی، مونه صالقونغنه جیل كیلوب

سعادتنك كوزندن آقغان ياشلرين بيتلرينه طاراتوب
بوتون يوزين سونده‌ره باشلادی، بو جيل اژلداب
اژلداب سعادتنی پاكلی كيلگان كبك سعادتنك
بوتون تنينك آشاسين اوته ايدی: بيك اوزاق
شولای ايتوب بر اورنده قاطوب طورغاننك صوڭنده
سعادت آقرتنغته قازارماغه طابا كيتدی.

قازارماننك ايشك آلدينه كردی، صووقدن،
روحانی عذابدن تنی قالطری، تشی بر برسينه
به‌رلوب شقلدی، كوزندن آچی ياشلر توگله ايدی؛
آقرتنغنه باصقچقه باصدی. باصقچ، ئلله نيدشلەب دبردەب
كيتدی؛ سعادتكه بو دبردەو گويا باصقچننك: «سيننك
شيكللی گناهلی لرنی مين كوتاره آلميم» ديووی كبك بولغانغه
سعادت طاغی توشدی، طاغی بر آزدن آلغه طابا
آطلادی، طاغی كوز آلدينه بوتون قازارما خلقی
كيلوب توشدی؛ طاغی اوزيننك بو يوزی برلن
آلارغه كورنه آلماوين بلدی، جيلن سزغرغاندن
سزغرغنه باره ايدی. مونه قازارماننك ايشگی آچلدی
بو طاوشقه سعادتنك بوتون يوراگی درر ايتوب
كيتدی، همن ايشكدن آزراق چيتكه طارطلدی

اوزاقلامادی دبر دبر بر کشی توشدی؛ سعادتنی
کورمایىچه طشقه چغارغه اوطوردی. سعادت موگارغه
کورنسونمی کورنماسونمی اوین اویلاماقچی بولسه‌ده
برسینگده اوچینه چغه آلمادی؛ مونه یکت طوردیده
مونده طابا کیله باشلادی، سعادتنی کوردیده: «بوکم؟»
دیدی. سعادت مونگ بو سوزینه قارشی هیچ
جواب بیره آلمایىچه اوکروب اوکروب یغلارغه‌طوتندی.
بو یکتده سعادتنی طانوب همده نیلر بولغانین بلوب:
«یغلامه، بولغان اش بولغان! ایده کریك!» دیدی.
سعادت موگارغه اوزینگ عیبینگ یوقلغین اجندن اثبات
قیلماقچی بولا ایدی-شول یومشاق سوز اوچون،
همده شونگ اوستینه برده ایس کیتمایىچه گویا بیك
بر عادی اش حقنده کبك کنه «بولغان اش بولغان
ایندی!» دیوی اوچون بر آبزقایم دیب رحمتلر
اوقیسی کیله ایدی. بر خورلانه، آچوی کیله اوزین
اوزی اوترسی کیله ایدی.

تگی یکت نی قدر ایده دیسه‌ده، سعادت
اورندن قوزغالمی ایدی، آخردن تگی یکت بیك
طغزلاب آلوب کرماکچی بولغاچ، سعادت: «آبزقایم!

جیبه‌ر! نی کوزم برلن کورنیم!» دیدیه طاغی
یاشینه قارله قارله یغلی باشلادی.

یکت‌ده اشنڭ بولای بولمی‌سین بلگاچ قازارماغه
کروب کیتدی: همه آنلاغی خاتونلرغه، زهره‌گه
چقوب آلورغه قوشدی. سعادتنڭ «آبزقایم جیبه‌ر!
نی کوزم برلن کورنیم» دیگان سوزینڭ مطالعه‌سینه
بیك تیز توشندیلر؛ قازارمانڭ بوتون پوچماغنه
شول سوز یاشین کبك تأثیر قیلدی، تگی تماکی
طارته طورغان خاتون، زهره، طاغی بر خاتون،
طاغی باشقه‌لری چقوب سعادتنی کوچکه کوندروب
آلوب کردیلر. سعادتنڭ بوتون تیره یاغین چرناب
آلدیلر. سعادت هیچ برسینه بر سوز ایتماینچه
یغلی‌غنه ایدی. لکن همه‌سی نی بولغانین، هم قایه
بولغاننی بلدیلر. سعادتنڭ ششنوب بتکان کوزلرین
یاش آشاب یارلغان یوزلرین یووندردیلر.

همه‌سی موڭارغه قزغانوب قاراغانغه، سعادتنڭ
حسرتی جیکل‌یماسه‌ده‌کوز یاشلری طوقتادی.زهره آشارغه
کیتردی- اوچ دورت کون آچ یورگان کشی کبك بر کمگه
قاراماینچه اوجلنوب آشاغان کبك آشی ایدی،

خلقنی آقرتنغنه سعادتدن طاغی صوراشه باشلادیلر. بولارنڭ همه‌سینی چن کوڭلدن سعادتنی قزغانوب صوراغان وقتنی ـ ایرته برلن یایسه کیچه، حاصلی تگی سعادتگه ایتمی تورغان اویاتراق سوزلرنی‌ده بیك ایرکن‌لب ایته‌لر ایدی. بو سعادتنی اچندن آچولندرا ایدی. اوزینڭ تگی سعادت توگللگین کوڭلینه اورنلاشدره ایدی. تورلیسی تورلی سوزلر سویله‌ب همه‌سی بر آوزدن عبدالله‌نی، عبدالله‌توسلی‌لرنی سوگوب، شولارنڭ ناچارلقلرین، شول قدر زور جبرلرین سویلی‌لر ایدی. بعضی‌لری صودقه بیرر‌گه فلان دیب کیگاش بیرگان بولالر ایدی. قایسی‌لری سعادتنی قزغانوب آرقاسندن قاغالر، شوندی اشلردن صوڭنی بخت یوغالماسه دنیاده بیك یخشی تورغان کشیلرنڭ بولوین بیان قیلالر ایدی. شوندی مدرسه، تورمه قازارما کبك برگه طوراطورغان یېرلرده بر مسئله چقسه شونڭ حقنی همه پوچماقنی سویله‌نه همه کشی اوزینڭ شونڭ کبك باشندن اوتکان واقعه‌لرین بو وقتقه قدر صاقلاب کیلگان بولسه‌ده، کشیگه آچه، هم اوزندن عبرت آلورغه قایغولیغه امثال کورسه‌ته.

مونگده شولای بولدی. بیك كوب خاتونلر اوزلرینگ باشلرندن اوتكان شوندی «سعادت كیچه» لرین سویله‌دیلر، كوزلرندن بیك كوب یاشلر آغزدیلر. قایسی ایرلر اوزلرینگ شوندی ناچار اشگ بولولرین سویله‌ب - آخردن „مونه شول قزنگ آقتقغی سوزلری برده یوراكدن كیتمی، حاضر بیك اوكونه‌سگ قایتاروب بولمی!“ كبك سوزلر برلن بتره‌لر ایدی. بو سوزلر سعادتنی جوواتورغه سویلنسه‌ده - سعادتنی شول جمعیة‌گه قبول ایتو پریغووری ایدی. شونگ اوچون سعادت بولارنگ بوجواتولرندن، اوزینگ تاغی بر مرتبه توبه‌ن كیتوینگنه بلدی، بیك اوزاق اوتلغاندن صونگ، بیك كوب سعادتسكندنگ قزغانچ حاللر سویله‌نگاندن صونگ یوقلارغه یاتدیلر. سعادتگ یاتدی. لكن تون بویی كوزینه یوقی كرمادی. اوزینگ حالی كوز آلدینه كیلوب كورنوب اچنی پوشرو برلن گنه قالمایچه، عبدالله‌نگ تگی سحرلی كوزلرین هروقت كوز آلدنگ اوینی، آنگ تاوشلری ایشتلگان كبك بولا، آنگ برلن مونگ آراسنگ ئلله‌نیندی بر یاقینلق بار كبك بولا ایدی. هم آنی كوره‌سی تاغی شوندی

بر اوبه‌سی کیله ایدی. تاغی بو اوینڭ ناچارلغی، خاطرینه کیله، هم اول یکتنڭ انسانیه‌سزلگی ایسینه توشه‌ده اوزینڭ تگی اوبوین قزغانه، اوزینڭ عقلندن بیتر اوزینڭ شول قدر کوڭلندن چقغان عمرنڭ گی „برنچی اوبو“ ینڭ شوندی قازارما خلقندن اخلاقنڭ توبه‌ن درجه‌سینه توشکان بربای ملا یینه کیتوینه آچوی کیله، اوزین اوزی قزغانه ایدی.

بیك صوڭغنه سعادت یوقلاب کیتدی. توشنده اتی سی برلن انی‌سین هم اوزین کوردی. سعادت اولگان ایمش، بوشونڭ یورسه‌ده باری بر سعادت اولگان ایمش. اتسینڭ، انیسینڭ بیك کیفسزلر، بر بر سینه‌ده موڭغارغه‌ده بر سوزده ایتمی‌لر ایمش!، تاغی شونڭ ئلله نیندی اتلر مونی طالی ایمش! قچقروینه آقروینه قارامی ایمش همان طالی ایمش! شول یامسز توشدن قورقوب قچقروب اویاندی. کوزینڭ آچلوی برلن یامسز توشنڭ تعبیری هم مونی اورتار اوچون کبك اوزینڭ کیچه‌سعادت توگللگی تاغی کوز آلدینه کیلدی.

اوزاق اوتمادی همه خلق طوردی. سعادت‌ده طوردی. همه کشی موڭ برلن یومشاق بولسه‌ده، همه‌سینڭ

کوزنك ئللہ نیندی بر مستقل ایتو، یایسه قزغانو بارکبك کوره ایدی. شونڭ اوچون سعادتکه هرکشی برلن قارا قارشی کیلوب سویله‌و وجدانی بوزور عذاب ایدی. بو گون کوندز شولای اوندی. کیچ برلن تنگی غارمونچی‌لر ایسروب قایتدیلر. ئللہ‌نیلر سویله‌ب ئللہ‌نیلر قیلنوب‌قنه قالمادیلر، سعادتکه کیلوب، ایتو ایتماس حرفلری برلن، سعادت سینڭ تویغه! دیب هم قایسی‌سی - ئه! میندن برکون اوبترمه‌گان ایدڭ؟ ئه حاضر نیشله‌دڭ؟ - دیلر ایدی. ایکنچی‌سی کیلوب سعادت، کیل ئلی براربیی! کیل!... سین بیت ایندی باری‌بر... کوتلك!!" کبك سوزلر برلن سعادتنی تاغی بر درجه توبه‌ن توشردیلر. تیرا یانڭ خلقڭ بولارنڭ بو سوزلردن کولگانگه‌گنه سعادت اوزینڭ حاضر نی درجه‌ده ایکانلگین آڭلادی. کوندن کون مونڭ درجه‌سی توشه بارا کوندن کون بو ایسکی سعادتلکدن یراق کیته بارا ایدی. طشڭ توغری کیلگانڭ شونڭغی کشی‌لر مونی هیچ مرحمتسز تونوب اووالر، قایسی‌لری برده اویالماینچه مونچه‌غه

بارغه چاقره‌لر، هم شونڭغی باشقه خاتونلرده سعادت
یاغندن برسوز ایتمی‌لر ایدی.

موڭغارغه حاضر اوزین آزراق کشی آراسینه کرتر
اوچون، اوزینڭ یوغالغان درجه‌سین تابار اوچون
سعادتکه موندن کیتارگه کیره‌ك، همك کوندن کون
باتوب بارا تورغان سازلقدن چغارغه کیره‌ك ایدی.
لکن آندی اورن بوکونلرده کورنمه‌گانگه سعادت
„ئلی گه“ گنه بولسه‌ده مونڭ توره ایدی. تگی جمعه
کوننی نی قدر حیرچی‌لکگه چغودن نی قدر توبه
قیلسه‌ده حاضر اوزینڭ قدری کیتکانگه، همه‌سی
سعادتنی اوز درجه‌سنڭ کورگانگه سعادتکه اوینك
طوروب طماق طویدرو ممکن توگل ایدی. شونڭ
اوچون زکاة که یوری ایدی، دۋورنیقلرنڭ صوغولرین
ترتولرین، پریکاشچیکلرنڭ قسولرین ئلله نیندی سوزلر
ایتولرین همه‌سین کوتاره ایدی. اچندن همان عبداللّٰه‌نی
اویلاغانغه کیل‌سی جمعه‌نی کوره آلماس‌توسلی کوته ایدی.
جمعه‌ده جیتدی. سعادت چغوب کیتدی ره‌تی برلن
عبداللّٰه‌لرغه بارغاچ، عبداللّٰه‌نی کورگاچ تاغی نیلر
ایته‌چکلرین ایسابلرگه توتندی. عبداللّٰه تیر راسقه

چقدی. تـگی مالایلر، تـگی قایغولی کشی یوق ایدی.
سعادت یالغزلغین بلـگاچ شادلندی آلغه‌راق چغوب
عبدالله‌غه قارارغه توتندی هر مینوتده مونه کوزگه کوز
اوچراشابز دیب اویلی ایدی. لکن عبدالله همان
ئلله‌نی قاری، همان بو یاقغه تاباکوزین یورتمی، یورسه‌ده
بیك اوستدن گنه کیته ایدی. سعادتنڭ یوراگی قاینی،
اچی یانا ایدی. مونه آقچه اوله‌شه باشلادیلر. سعادت
همان عبدالله برلن کوزین اوچراشترغه یوغـاری
قاری همان آرتقه قالا ایدی. مونه تـگی جمعه‌ده قزلر
کیترگان یکتلر تاغی برایکی قزنی آلوب کیتدیلر
آنڭ آرتندن عبدالله‌ده باره باشلادی. عبدالله‌نڭ یولینه
قـارشی چقسه‌ده عبدالله موڭغارغه باشون کوتاروب
قاراماینچه اوتوب کیته‌چك ایدی. سعـادت چدی
آلمادی. «ایسانمی!» دیدی عبدالله بیك زور ایتدروب
کوزین توتوروب قارادیده برسوز ایتماینچه کیتدی
هم سعادتنڭ کوز آلدنده تـگی قزلر آرتندن دۋور
اوینه کروب کیتدی.

سعـادتنڭ آقتق امیدی اوزلدی، بو مینوت
آ‌کاردن ملالرده تربیه‌لنگان سعادتنڭ آقتق یمش-

لری بولغان، یاخشیلق، ناچارلق‌غه، همه اشینه
کوره جزا بیرلووینه حتی بر بر عادل الله‌نڭ بولو-
ینه اوشانوین تمام آلدی. موکارغه نی قدر ظلم
قیلغان بوگون طاغی مونڭ توسلی برقزنی شولای
ایته طورغان بر بای مالاینه بیرلگان دولت‌نی،
شول قدر یاخشی توغری، عمرنده شت بر مرتبه
زور گناه اشله‌مه‌گان گه‌ره‌نکه‌چی بابساینڭ شول
درجه فقیرلگی آنڭ حاضرگی اولچاوی بوینچه هیچ
عدالت‌که صیمی ایدی. تیزگنه موندن کیتدین هر
نرسه‌گه بر دوشمانلق، هرکمگه بر آچو برلن قاراب
سویله گانلرنڭ سوزلرین تڭلامایچه سعادت موندن
چقدی. بو سعادت حاضر اوچنچی سعادت ایدی.
اول حاضر هر بر ناچارلقنی قیلورغه حاضر، هیچ
بر سنن گناه، کشیگه جبر کبك نرسه‌لر کورمی ایدی.
چونکه آنڭ اول کوزی شول صوڭغی آتنه‌ده ضعیف‌لنه
کیلوب بوگون عبدالله‌نڭ „التفاتی“ برلن بتونلای
بتکان ایدی. چغوب خاق بارا تورغان یرگه‌کیتدی.
بر قابقا توبینه باروب توقتادی. مونه پچان بازاری
یاغندن‌اوستلرینه دیپلوماتلر گیگان، باشلرینه صیوری

شاللر یابنغان قوللرینه آلتون بالداقلر کیگان ایکی قز یایسه ایکی خاتون کیله‌لر ایدی. بولار یانینه کیلوب جیتکاچ بر یاشکنه خاتون تگی‌لرنڭ برسینه „آپاغم مریم!“ دیدی. تگی‌لرده طوقتاب سویله‌شه باشلادیلر. تگی خاتون مریم دیب دەشکانی یاش طولی، قزل یوزلی چیبارگنه قز ایدی. ایبداشی قزدن بیتار خاتونغه یایسه قارچقغه‌راق یاقین ایدی. آنڭ کوز توبلری قارالغان، بیتلری آزراق جیرچق‌لانغان آوزی زورایغان ایدی. مونڭ کورشی خاتونی „قایاتوراسڭ مریم!“ دیب صوراشه باشلادی. تگی‌ده: „محو بلرده“ دیدی. تورمشینڭ نیچك‌لگی توغروسنده صوراشه باشلادی. تگی قز بیك ماقتاب جواب بیره ایدی. مونه اوزاق اوتمادی خوش دیب کیتوب باردیلر. آلار کیتکاچ باشقه خاتونلر آلار طوغروسنده سویلی باشلادیلر. برسی „ نیندی کیینگان بزنڭ کوك خیرچی قزی ایدی بیت“ دیدی ایکنچی‌سی تاغی گناهسی بولسه‌ده راحتلنوب طورا شول آشارغه اچه‌رگه حاضر، اوست باش بتون“ دیدی. طاغی برسی „نی بولسه‌ده خیرچی-

نکندن آرتق ایندی!“دیدی. دورتنچیسی سویلیسز شونده آنڭ گناهسی قایا، نی جواب بیرر. بز آچ بولساق‌ده الله غه شکر ئلی. آلارنڭ صوڭ آنن نی؟ ایسرك اورسلر استغفر الله!! “ دیدی. برسی „بر ایسرك اورس‌قنه بولمی، چیبار چیبار بای یکتلرین باره‌لر دیدی. سعادت بولارنڭ همه‌سین تڭلادی. تگی قزنڭ کیمی آچق یوزی یورا گینه بیك سڅوب قالغانغه، بولارنڭ سوزلرین شول یاقنی قوتلـه‌گانگه، تگی خاتون ایتکان گناهلردن بتون کشی قورقماغانن سعادتکنه قورقماودن برنی بولماس دیب اویلاغانغه، بوبوگنوك محوبلرگه کیتارگه‌اویلادی، تگی قزلر سویله‌گانده „آنه شول صاری یورت!“ دیب قابان کولینڭ تگی یاغنده‌غی براوینی کور-سانکانگه آقر تنغنه ایسابلاب شونن تابا کیتدی. قابان کولی آشاطوب توری توریلاب صاری‌اویگه کردی. اوی طب طن‌ایدی. اوڭ یاقغه بورلدی. آلیابمه به‌یله‌گان ۳۵چاماسنن‌غی برجوانغنه تیگزگنه ماڭلایلی بر خاتون قزان تیره‌سنن قایناشا ایدی. مونی کورگاچ „کم کیراك“ دیب کیتدی.

هم یوغارتین جوانغنه قاره کوزلی، قوللرینه آلتون بلەزکار کیگان، هر بارماغینەایکیشر آلتون بالداق کیگان تولیغنه، ئلله نیندی کوزنده نور یوق بر خاتون چقدی هم سعادت یانینه کیلوب „ایسانمی“ دیدی. سعادت خاتونغه اوزینڭ نیك کیلوین، کم ایکانلگین همەسین بیان قیلدی. مونه آندن‌ده موندن تورلیسی تورلی کیم‌ده کچکنه قالفاقلردن قزلر چغه باشلادیلر. قایسی‌لری حسابسز جوان طوپاس دورفا، قایسی‌لری کچکنه چیبارگنه، قایسی‌لری تشلری توشه باشلاغان قارتچق‌لق یلینه کرگان خاتونلر ایدی. سعادتنی بیك تیز تگی خاتون اوز بولمەسینه آلوب کردی. بولمەده پالاسلر جەیلگان، زور کوزگیلر آصلغان آب آق منەرلر اورنلرینه اویولگان، پوچماقلری اشقافلر برلن. اشقافلر چینایاق‌لر چاینکلر برلن طولغان ایدی. بولمەده ئلله نیندی خوش ایسلی مای ایسی چقغان ایدی. خاتون مونه اوتور شونده! بیلیتڭ بارمی؟ دیدی. سعادتنه کسەسنده‌یوری طورغان‌أتیسی‌أنیسی‌هم‌اوزینه بیرلگان بیلیتن چغاروب بیردی. خاتون چغوب

کیتدی. اوزاق اوتمادی قولینه بر قوچاق کیوم
کوتاروب کیلدی. همه سعادتکه شول کیوملر
آراسندن ایکی کولماك همده انجولی قالفاق چیتاك
کاوش بیردی. همده صاندغندن موینعه طاغارغه
گه‌ره‌به‌لر بیردی. سعادتکه چارشاو آرتینه کروب
کینورگه قوشدی. سعادت کینگان کوژلب طور.
طورغان صاماوار برلن بایاغی خاتون کیلوب چای
حاضرلدی. خواجه خاتونی آناق آرتندن تاریلکه
برلن اویوب بولری چغوب طوره طورغان ایت
آلوب کردی. سعادت کینوب بتدی زور کوزگیگه
قارادی. کیوملر بیك چیسته‌غه کوره سعادت بیك
ماتور توسلی کبك کورنسه‌ده سعادت ئلله نیگه
اوزین کوزگیده کورگاچ جیره‌ندی. چرایلری صتلدی
اوزنی ملالرده‌غی سعادتنك بتونلای بتوین کوروب،
„بولغان اش بولغان!“ دیب آبصتای یانینه چقدی.
آبصطای مونی کورگاچده مونه نیندی یاخشی بولغان
«آخردن بوکیوملر همه‌سی اوزگه بولور.» دیدیده
چای اچه‌رگه اوطرندی. سعادت طوگغانغه، هم
کوبدن موندی تملی چای چمه‌گانگه بیك کیفلنوب

اچه باشلادی. چاینك تمی باری بر ملا آبطی‌لر چایی‌نك تمی ایدی. لکن آلای بولسه‌ده سعادت هر یوطوونده ئلله نیندی آغو یوطقان کبك بولا ایدی. آبصطای بولارده قزلرغه طوروغه یگگل‌-لکنی هم فلان باینك فلان قزنی آلوون، فلان بای‌نك آلورغه تلاب یوروون سویلادی. اوزی تله‌مه‌گان کشی برله اوطورتمای، هم سعادتکه ئلیگه اوز یاننده‌غنه طوروب بیك قدرلی قوناق بولن‌اوزی تلاسه اوطوروون سویلادی. سعادتکه اوز اسمین جیباره‌سی کیلماسه „شه‌کر“ دیب ایتورگه قوشدی.

سعادت ایت آشادی، چای اچدی؛ مونه چای‌دن صوڭ تگی یاقدن اسقریپقه طاوشی ایشتله باشلادی. آبسطای قوناقلر کیلدی کوراسڭ دیدی. هم سعادتکه قاراب: «اینه قزلر یاغین قاریسڭ‌می؟» دیدی. هم سعادتنی آلوب چغوب کیتدی. همه بواسه‌لرنی کورستدی، همه‌سینڭ خواجه‌لرین ایندی. ایدنلرین جوا طورغان‌کیڭ گنه بولمه‌گه: مونه. «بوسی سینکی بولور، تله‌سه‌ڭ نیچك طوروسڭ!» دیدی

اسقریپقه اوینی طورغان بولمه یانینه باردیلر. ایشك آچق ایدی. بولمه‌گه ایگی یکت هم بر نیچه قز اوطورغان، اوستال اوستلرینه بوتیلقه‌لر صرا برلن طولغان استاقانلر قویلغان ایدی؛ بولارنی کورو برلن: «ایسمانمی محوب آبصطای!» دیدیلر.

— «ایسانلرمی سز؟» دیدی. سعادتکه: «اچه‌سکمی» دیدی. یکتلرگه: «یاگی قز ئلی، بوگون کردی» یکتلرنڭ برسی: «سؤیژی ایکان!» دیدی. سعادت اوزینڭ قییار درجه‌سینه توشوینه سؤیژیلك، سؤیژی توگللك برلن اواچانوین کوروب آچوی کیلوب قزاردی؛ خاتون شونی سیزوب: «اول اویرانمگان ئلی» دیدی. هم سعادتنی آلوب کیتدی باشقه بولمه‌لرنی کورساتدی؛ سعادت هر ییرده چیسته‌لق کوردی، هر ییرده طوقلق کوردی، لکن همه نرسه شونڭغی چیسته‌لق، شونڭغی پاکلك همه‌سی ئلله نیندی سوالچان چیتسه‌لغین ایسگه توشروب جیراندره ایدی. وقت شاقتی اوتدی، تگی یاقدن اسقریپقه طاوشلری، یرلاغان طاوشلرده برده‌اوزلمادی. ساعت اون برارده سعادت یوقلارغه حاضرلنه باشلاغاج

آبصطای برلن قاره میقلی، کچکنه صاقاللی توگاره‌ك گنه مایلی‌غنه کوزلی بر کشی کیلوب کردی. سعادتـکه «ایصانمی» دیب قولین بیردی. سعادت نیشلرگه بلمی طورغانن آبصطای: «کورش کورش، اول اوز کشی!» دیدی. سعادت قولین بیردی، آبصطای سعادتنی چاقروب چغاروب: «مونه شونگ بله‌بو گون قونسالگ چیتك کاوش بوتونلای اوزگـگه بولور، مین مین یوغاری چارلاقغه اوروون حاضرلتدم، بر کمه یوق آنن»دیدی. سعادت برنیدن ایسابلاب طورماینچه: „یارار“ دیدی. بر آزدن آب آق مندرلر، توشاك یاپپالر، قومغانلر، طازلر قویلغان بولمه‌گه آبصطای برلن باروب کردی؛ اوزاقلامادی آبصطای آرطندن تگی کشیده کیلوب کردی، هم آبصطای‌ده چغوب کیتدی؛ سعادتنگ اۋلـگی کیچی شولای اوتدی.

پامستۋیننی پاچونی غراژدانین غصپودین عبدالله امیرخانوۋیـچ سلامت ایدی: یعنی جسماً هیـچ آورمی، هیـچ بر یرنن خسته‌لك علامتی سیزمی ایدی؛ اما روحانی عبدالله، یایسه عبدالله افندی یعنی وجدان ایه‌سی، اویاتلی، عبدالله اندیسینگ ایمیی برلن تربیه

قیلنه باشلاغان وقتدن بیرلی کچکنه‌لبکنه باسله باسله حاضر مدرسه‌دن چغوب دوست ایش توشلغاچ بوتونلای جیکلوب قویلغان ایدی. شونـك اوچون بوتونلای اولـگان ایدی، یایسه اولـگان درجه‌سنده تلسز، آورسز بولغان ایدی؛ کچکنه وقتده عبدالله دۋورنیق مالایی برلن اویناغانده، بر بر ایـون آراسنده‌غی داو اوچون دۋ ورنیق: „بای بالاسینه“ تیمه دیب اوغلین قیناغانده عبدالله قزغانورغه توتونه هم کوزلرندن یاشلر مولدر مولدر آغا اچی پوشارغه باشلی ایدی. تـگی مالای‌نی قزغانه، آنـك اوچون یایسه اوزینك آنك جلاوینه سبب بولوی اوچون جلی‌سی کیله کوب وقت جلی ایدی. ایکنچی کونی یایسه شول کونی‌اوك آنی بحیل‌اتر اوچون اویوندن آلمه به‌لشی کیسا نی فلانی یایسه چه‌چکه‌ی یاشروبکنه آلوب چغوب بیره ایدی طاغی دوستلنه‌لر ایـدی. عبدالله اوزینك گناهسین صاتوب آلوینه قلباً بیك راحتلنوب یاز کونی اوستندن قشقی قالون کیمنی صالغان کشی کبك بولوب جیکل‌یوب شادلانوب قالا ایدی. اما حاضر عبدالله آلای توگل

ایدی، آنارده اول وقتدەغی حس‌لر برده یوق دیەر درجەده ایدی؛ یایسه یوق‌ده ایدی. اول، نماز اوقی ایدی، زیارت‌که باره ایدی، مجلس‌ده حضرت قرآن اوقوغانلق طکّلاب طورەایدی، رمضانلرده جمعەلرده حضرتلرناك: تموغ، اوجماح حقنلەغی وعظلرین تنگلی ایدی. لکن بو اشلر همەسی ماشینا کبك کنه اشلنه، بو سوزلرده طاوش بولغانغه قلاقغه کره ایکنچی‌سندن چغوب، کوکلنده بر نرسەده قالدرمی ایدی. کوب یلدن بیرلی بر نرسه حقنده چنلاب قایغرغانی، بیك کوبدن بیرلی هیچ بر نرسەنی سویگانی، بیك کوبدن بیرلی یعنی کوکرچین اوچرتودن طوقتاغاندن بیرلی بر نرسەگه کوکلین قویغانی یوق، بیك کوبدن بر کشی‌گه چین دوست بولغانی، بیك کوبدن بیرلی دشمان بولوب آنك حقنده ناچارلق اویلار درجەسینه جیتکانچه برکشی‌ده دوشمان طوتقانی یوق ایدی. قسقەسی‌غنه اول هر نرسەگه بر تورلی قاری ایدی، یعنی هیچ برسینه اوزینك روحانی قوتین آرتق صرف قیلماینچه همەسینه تیگز صرف قیله ایدی. یایسه همەسینه برده صرف

قیلمی ایدی. درست قزلر برلن ماتاشو، آلار برلن اوتوروشینی باشقه اشلرگه آرتق کوره ایدی. لکن موندنده بر بر روحانی راحت آلغاندن بولمااینچه مطلقا جسمانی سیکوندلق لذت اوچون‌گنه ایدی؛ هم بولارده عبدالله‌نڭ ذهننده بر نرسه‌ده قالدرمیلر ایدی. آشاو، اچوگه هوسیده بر تورلی محبت برلن فلان برلن توگل ایدی، فقط باشقه وقت اوتکاررگه اش بولماغاندن. اچ پوشقاندن بر اش‌گنه ایدی.

عبدالله هر جمعه کوننی‌اوك بولماسه‌ده کوب جمعه کوننی «زکانچی» قزلردن برسین آلوب قالا، آنڭ برلن دۋوراوینك اوتورشه ایدی. لکن بولار آراسندنك هیچ بر وقتك برسین اوزینه صایلاب قویمی ایدی. اوزلرینه کرگان آسراونی عبدالله افندی تیزگنه قولغه توشره ایدی، هم هر کیروك وقتك استعمالغه یارارلق درجه‌سینه کیتره ایدی. شولای بولسه‌ده آنڭ چغوب کیتوینه هیچ بر کیفی کیتمی ایدی. فحش‌خانه قزلرندن عبدالله افندی ماتورراغی برلن اوتورسه‌ده اول‌ده اوزینڭ طبیعت‌نڭ هر ماتورلغندن لذة آلورغه تله گان

(ایستیچسقی قوة) حس‌نك تلاوی بوینچه بولمایچه دوست ایش آراسنه مونك قزی آرتق‌راق کورنسون اوچونگنه ایدی. مونه معلوم جمعه کونی، سعادتنك باشینه معلوم سعادت سزلك جیمرگان کیچنی عبدالله، شول عبدالله ایدی. یعنی اول برگه‌وده کیسه‌گی ایدی، اوتون، آغاچندن آیرماسی‌ده اوزینك احتیاری برلن یرووی کورووی ایشتوی حاصلی حواس ظاهرةنك بارلغی برلن گنه ایدی. روحانی طرفندن قاراغانده عبدالله باری برآغاچ ایدی، همده کیسلگان قوروغان آغاچ ایدی. سعادت برلن کیچنی اوتکارویده، همده یوقاریدن سعادتنی کوروب آنی سایلاویده شول عبداللەنك جسمانی کیره‌کلرین توتورر اوچونگنه ایدی. منصورنك قاتی، قاتی سوزلر ایتوب کیتوی بر آز کیفن جیبارسه‌ده اوله اوزاقغه بارماغان ایدی. هم اول کیفنك کیتویده منصور سوزلرینك تأثیر قیلوندن بولمایچه اوزینك پاتومستوینی پاچوتنی غراژدانین عصپادین عبدالله امیرخانویچنك اوز درجه‌سنده تورا بلمایچه شول «یارلی شاکرد» که‌شول قدر سوزلر سویلەرگه ایرك بیروینه گنه ایدی. اول بیك تیز بتکان‌ایدی. سعادت برلن اوتورغانده

شول قیلاچق اشندن باشقەنی هیچ اویلامای ایدی.
هم آخردن‌ده اویلارمن دیب خاطرینه کیترمی ایدی.
فقط سعادتنك مونك هر بر سوزینه قارشماینچه جلابقنه
توررووی همان‌چغوب کیتکان‌تیلی کشی کبك بیك قاتی
ایتوب سووروب اوبووی عبداللەنی الکتریق توقی
کبك آیاغندن باشینه قدر قالتراتقان، هم اولگان
وجدانی عبداللهنی‌ده اوزینك الیکتریق حرکتی فالج
زحمتندن بر آز اویاندرغان ایدی.

عبدالله سعادتنی اوزاتوب اویگه کرگان بیك
کوب یللر اویلاماغان، بلکه سعادت توغری کیلمەسه
تاغی بیك کوب یللر اویلامایچاق فکرلرنی باشندن
کیچره ایدی. اول سعادتنك حالی توغروسندن اویلی
ایدی. سعادتنك آوزندن اوپکان‌ده بوتون
یوراگینه کیتکان زهری مونك یورەگین ششدره
ایدی. شوندی اویلر برلن بر آز اوزگاروب
عبدالله اویینه کردی. انیسی اوین یوق ایدی. زالغه
آش ئەزرله گانلر ایدی. تگی ایپداشلری کولشوب
کولشوب اوزلرینك حاللرین سویلیلر ایدی. عبدالله
ایشك‌نی آچوب اوت قویولماغان آلغی بولمه گه کرووی

برلن تگی‌لر کولوشه کولوشه مونك یانینه کیلوب «نیحال کیاو؟» دیب کولشوب سویله‌شه باشلادی‌لر. عبدالله‌نك آوزنی سعادتنك اوبوئزی همان بتما گان بولسه‌ده، عبدالله آلارنك کولکی‌لرینه ایاروب کولشوب کولشوب سویلی سویلی شونلاغی مرامرنی یوونغچدن یوونوب آوزارین پراشوقلر برلن اشقوب یووب آش بولمه‌سینه چقدی یوغاچدن‌ده سعادتنك اوبوئزی تمام بتکان کبك بولمه‌سه‌ده آزایغان توسلی بولغان ایدی. هم آش اشی باشلاغاچ بوتونلای بتکان ایدی. سعادتنی خاطردن چقغان ایدی. اوچ یکت کولوشه کولوشه اوچ دورت تورلی آشنی تورلی تورلی ایبیرلر برلن اشاغاندن‌صوك، همه تاغی بر آز وقت اوتسون‌دیب چاینی اچکاندن صوك کیچ بیك ایرته بولغانغه تاغی بر آز چغوب کیتکانلر ایدی. تەشنی عبدالله ئلله نیشله‌ب شونی تگی قز، هم منصور برلن ساتاشه‌ده هم اویغانغان وقتی یاکاغنه اوپکان کبك آوزنی سعادتنك اوبوئزی بولسه‌ده یخشیله‌ب‌طوروب یوونوب کیینوب چای اچکاچ برنی قالماغان ایدی. ایرته برلن چایدن صوك سبقلرین حاضرلرگه توتونسه‌ده، منصوردن کیچه

سووق تییرو سببلی بو گون برده بارا آلماوین، هم
دوقتورنك دورت بیش کونسز چقماسقه قوشوین
یازغان خطین کیترگاچ، عبدالله آنیده تاشلاب چغوب
کیتکان ایدی. بو آتنه‌ده آتنه بوینه منصور کیلما
گان.گه عبدالله تاغی اشسز قالغان ایدی. تاغی کیچلرنی
کوندزلرنی دوست ایش برلن اوزدرا ایدی. مونه
جمعه کون جیتدی. عبدالله اش یوقدن اش بولسون
دیب برقزنی آلوب کرماکچی بولدی. هم شونك براو
چراغاننی آلوبك کیتدی. لکن تگی قز تاغی اوچراب
مونك قارشی‌سینه چغوب ئالهنی ایتدی. هم عبدالله تاغی
آوزدن اوبو ئزی سیزه باشلادی، تاغی یوره‌گی
قالتری باشلادی. لکن اولك اوزاقغه بارمادی. دۋور
اوبینه‌کروب‌تگی‌قز برلن‌سویلشه‌باشلاغاچك عبداللهنك
همه اویلرین آلوب تاشلادی هم عبدالله تاغی اویگه
کروب آوزلرین یووب آشاغاچ تاغی الگه‌رگی
پاتومستۋینی پاچوتنی غراژدانین عسپادین عبدالله
امیرخانویچ بولوب قالدی.

معلوم سعادتکه، معلوم سعادتسزلك ایوشکان معلوم
جمعه کوننی، منصور افندی بالقونده عبدالله هم عبدالله

ایبداشلری برلن، شوندی اشلر طوغروسنك سویله‌شوب نی قدر آلارنی شول قباحت اشدن صاقلار اوچون طرشقان بولسه‌ده، اوزینك فکرینك درستلگین اثبات اوچون نی قدر سویله‌گان بولسه‌ده، سوزلری برده تأثیر قیلماینچه منصور افندینك بو بای مالایلرین اصلاحدن امیدنگنه اوزگان ایدی. منصور افندی چداشه آلماینچه بیك قاتی سوزلر ایتکان هم شول اشده بولماس اوچون تیزگنه قایتوب کیتکان ایدی.

قایتولرنك، قایتقاندن صوگده منصور افندینك اویلاغان اویی شول مسئله‌دن بوتەن بولمادی. شول قزلرنك سعادتلرینك یوغالوین، شوندی اوچ تیینلك مالایلرنك شول قدر مقدس، بر کشینك بوتون عمرینك خراب ایته‌رگه سبب بولولرین تورلی یاقدن تورلی بویاولرده اویدن کیچردی. بو مسئله‌ده اوزینك فائده ایته آلماوینه، شول مالایلرنیده طوتوب قالورلق قوّتی بولماوینه اوزینه اوزی آچووی کیلوب ئلله نیشله‌ب بتکان ایدی. کیچ برلن شول اشنی دوست ایشینه ایتوب عمومی

محاکمه‌گه صالوندن مسئله‌نك تورلی یامسز یاقلری
تگی قزارنك حالینك طاغی قرانغی کونلری تصویر
قیلنودن باشقه فائده بولمادی، کون بوي شونك
برلن مشغول بولغانغه منصور افندی تونله‌ده تورلی
صورتلرده تورلی قزغانچ قیافتده تگی قزنی توشند
کوره کوره جوداب چقدی.
بو فکر ایرته طورغاچده منصور افندینی
طاشلاماسه‌ده منصور افندی تونله رەتلەب یوقلی
آلماودن همده کیچ بر آز صووق آلدرغان‌در
باشی آورطوب تمام آورو بولغانغه آنك طوغروسند
اول قدر اوك اویلی آلمی ایدی. اوزینك سلامتلکی
یوقلغین بلگاچ مکتب‌که بارماینچه دوقتورغه بارسه‌د
دوقتور اوچ دورت کونسز چقارغه یاراماویر
سویله گاچ منصور افندی آقرتنغته آوروب تگی
قزنك حالین اویلاب همده اوزینك حاضر عبدال
برلن نیچك قیلنورغه کیره‌کلگین اویلاب، اوزینك
اشله‌یه‌چك اشلرینه پلانلر یاصاب، سوزلر ترتیب
قیلوب یاطا ایدی؛ عبدالله‌غه نیچك باشلارغه نیل
سویله‌رگه لکن حاضرله‌نوب گنه قالماینچه، نیندی

سوزلر برلن یوروی، نیندی سوزلر نیندی حاللرنی دلیل ایتوین همه‌سین یاصاب قویغان ایدی. اول عبدالله‌غه انسانیت نامینه شوندی قباحتلكلر اشله‌و ویاراماوین آندی اشلردن هیچ بر فائده بولماوین همده آندی کشیلرنڭ اشله‌گان وقتلرنده وجدانلری بولماسه‌ده، بر وقتنی یوقلاغان وجداننڭ اویانوب شول اشلرنی اوزینڭ محکمه‌سینه آلوب تیکشروین همده بیك زور وجدان عذابلری چیگه‌رك نوغری کیلولرین بیان قیله‌چق ایدی.

منصور افندی آتنه طولوب اوتکاچ، سعادتنڭ سعادتسزلك دریاسینه چومغان، اوزندن اوزینڭ تمام بیزوب یتوب، دنیاده‌راحت کوروندن امیدین کیسوب فحش عالمینه آطلغان کوننڭ ایرته‌گیسون عبدالله‌لرغه کیتدی. یولده نیچك سویله‌ولرین تاغی برقات کوڭلندن کیچردی. لکن ئلله‌نیشله‌ب آشخانه‌گه کره تورغان شاکرد کبك اوزندن‌اوزی برقزاروب بر آغاروب کیته، اوزین عبدالله یاننده ایتدروب اویلاب، بر سوز ایتورگه آبدراب طورغان کبك

کورەایدی. نی اویلاسەدە اویلادی عبداللەلرغە وقتنی
باروب جیتدی. آصراوایشك آچدی، منصور کروب
عبداللەنڭ یوزینە قارامایینچەغنە صاومو سـلامتمو
سوزلرین معنی‌سز کوینچەگنە ایتکاندن صوڭ سبق
باشلاندی. سبق بویی عبدالله برلن منصور بر برسی
برلن سویلەشسەلردە بر بر سینە طوغری قاراشقانلری
یوق‌ایدی. منصور معلوم فکرلر برلن مشغول‌ایدی.
عبدالله، منصورنی کورو برلن‌آوزنی تاغی اوبوئزین
سیزە باشلاغانغە شول ئز آنی تاغی عذابلی ایدی.
آخردن سبق بتدی. منصور تاغی اوزینڭ قوتیین
یوغالتدی. اول اوزینڭ‌ایتەچك سوزلرین باشندن
آیاغینە قدر یاتلاغان کبك بولسەدە هەمەسیدە بر
مینوتدە اوچدیی کیتدی. بر آز قاتوب تورغاندن
صوڭ نی‌ایتورگەدە سوز طابماغاچ، منصورنڭ ئلله نی
ایتورگە تلاب ایتە آلماوین، آڭلاغانغە هم آندی
سوزلرتاغی تگی‌اوبوئزین آچاسی بولغانغە اوزینڭ
بوگون سلامت قالوینە بر آز شادلانسەدە، منصورنڭ
بوقیافتی تاغی عبداللەنی عذابلی باشلادی. هم عبدالله
تاغی‌اوبوئزین سیزە باشلادی. ایرتەگیسون ایرتوك

شغرداوقلی قاراواتدن تورماس بورونوق منصور افندینڭ بولمه‌سینه عبدالله کیلوب کردی. عبدالله‌نڭ کوزلرنده یوزلرنده ئلله نینده‌ی اچ پوشوینی بلـگرته طورغان علامتـلر کورنگان کبك اوزین اوزی جیگوب پاتومستۋیننی پاچوتنی غراژدانین غصپو- دین عبدالله‌نڭ شول قدر یارلی برشاکردنڭ اوینه کیلور درجه‌گه قدر تنزل ایته‌رلك براشکه چغونلا بلـگرته ایدی. عبدالله‌نڭ کیلووی ایله منصور افندی قاراواتنڭ ایسکی حالین خاطرندن چغاروب التفاتسز توروب آزغنه قاراوات آستینه توشوب کیتمادی. عبدالله آقرتنغنه قزاروب‌قنه اوطوردی. منصورده کیینور کیینماس سویله‌شه باشلادی.

عبدالله — منصور افندی سزده بیك زوریومشم بارغه سزنی ایرتوك کیلوب اویاتدم. بوگون درسکه بارماینچه مینم برلن بربرجیرگه باروب سویله‌شوب اوطورورغه وقتکز بولماسمی دیدی.

TÜRK TARİH KU[RUMU]
KÜTÜPHANESİ